

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Επενδύουμε στον άνθρωπο!



Π 1.5.1.β: Επιμορφωτικό υλικό για τη Θ.Ε.2: Προγράμματα Σπουδών Μαθητείας



**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης**



**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση
και Δια Βίου Μάθηση**

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (Ι.Ε.Π.)

**Πράξη: «Επιμόρφωση εκπαιδευτικών/εκπαιδευτών
σε θέματα Μαθητείας» με κωδικό ΟΠΣ (MIS) 5008057**

**Υποέργο 1: “Υποστηρικτικές ενέργειες
για την υλοποίηση της Επιμόρφωσης”**

Παραδοτέο Π 1.5.1.β: Επιμορφωτικό υλικό για τη Θ.Ε.2

Προγράμματα Σπουδών Μαθητείας

Συγγραφική ομάδα (τα ονόματα αναφέρονται με αλφαβητική σειρά):

Σοφία ΚΟΥΤΑΛΙΔΗ

Αθηνά ΝΕΛΛΑ

Ευμορφία-Δήμητρα ΦΑΡΑΝΤΟΥ

Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Πρόεδρος: Καθηγητής Γεράσιμος Κουζέλης

Αντιπρόεδρος: Παύλος Χαραμής

**Υπεύθυνος Πράξης «Επιμόρφωση εκπαιδευτικών/εκπαιδευτών
σε θέματα Μαθητείας» με κωδικό ΟΠΣ (MIS) 5008057: Βασίλειος
Παρίσης**

**Έκδοση: Γραφείο Βιβλιοθήκης, Αρχείων και Εκδόσεων του Ινστιτούτου
Εκπαιδευτικής Πολιτικής**

ISBN: 978-618-5324-07-0

© ΙΕΠ, Μονάδα Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης

Αθήνα, 2018

Εισαγωγή

Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει εκπονηθεί στο πλαίσιο της Πράξης: **“Επιμόρφωση εκπαιδευτικών/εκπαιδευτών σε θέματα Μαθητείας”** με κωδικό ΟΠΣ (MIS) 5008057, το οποίο χρηματοδοτείται από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθησης» και υλοποιείται από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής.

Γενικός Σκοπός του προγράμματος επιμόρφωσης είναι η ενίσχυση και η υποστήριξη του ενεργού ρόλου των επιμορφούμενων στο πλαίσιο υλοποίησης του θεσμού της μαθητείας, με την επικαιροποίηση – αναβάθμιση των γνώσεών τους σε θέματα που σχετίζονται με τον θεσμό της μαθητείας.

Στόχος του παρόντος εκπαιδευτικού υλικού είναι οι επιμορφούμενοι/ες να εμπλουτίσουν και να επικαιροποιήσουν τις γνώσεις τους σε θέματα Προγραμμάτων Σπουδών της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΚ) που σχετίζονται με τη μαθητεία.

Σε αυτό το πλαίσιο, το επιμορφωτικό υλικό καλύπτει στα κεφάλαιά του μια σειρά από θέματα που σχετίζονται με τα Προγράμματα Σπουδών της μαθητείας:

Στο **1^ο κεφάλαιο** περιγράφεται το Θεσμικό Πλαίσιο για το «Μεταλυκειακό Έτος-Τάξη Μαθητείας» και τα Προγράμματα Σπουδών και αναλύονται βασικές έννοιες και εργαλεία που σχετίζονται με τα Προγράμματα Σπουδών μαθητείας.

Στο **2^ο κεφάλαιο** περιγράφεται η διαδικασία ανάπτυξης των Προγραμμάτων Σπουδών μαθητείας.

Τέλος, στο **3^ο κεφάλαιο** παρουσιάζονται οι προδιαγραφές και η διάρθρωση των Προγραμμάτων Σπουδών της μαθητείας και περιγράφονται εκπαιδευτικές τεχνικές που προωθούν την ενεργητική συμμετοχή των μαθητευομένων.

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγή	Σελ. 4
Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή στο Θεσμικό Πλαίσιο για τη Μαθητεία και τα Προγράμματα Σπουδών, βασικές έννοιες και εργαλεία	Σελ. 6
Κεφάλαιο 2: Ανάπτυξη Προγραμμάτων Σπουδών	Σελ. 34
Κεφάλαιο 3: Προδιαγραφές Προγραμμάτων Σπουδών, Διάρθρωση Προγραμμάτων Σπουδών & Εκπαιδευτικές Τεχνικές	Σελ. 57

Κεφάλαιο 1

Εισαγωγή στο Θεσμικό Πλαίσιο για τη Μαθητεία και τα Προγράμματα Σπουδών, βασικές έννοιες και εργαλεία

Εισαγωγή

Το 1^ο Κεφάλαιο περιλαμβάνει μια σύντομη περιγραφή του θεσμού της μαθητείας στις δομές των ΕΠΑ.Λ. και των Ι.Ε.Κ. στο πλαίσιο του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται οι τρόποι εφαρμογής του «Μεταλυκειακού έτους - Τάξης μαθητείας» για αποφοίτους/ες ΕΠΑ.Λ. και οι Προδιαγραφές Ποιότητας των Προγραμμάτων Σπουδών και αναλύονται βασικές έννοιες, ορισμοί και εργαλεία που σχετίζονται με τον θεσμό της μαθητείας. Επιπρόσθετα, περιγράφονται τα Επαγγελματικά Περιγράμματα, το Εθνικό Πλαίσιο προσόντων καθώς και οι Τίτλοι Επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και τα επίπεδα στα οποία κατατάσσονται σύμφωνα με τον Ν. 4283/2014. Τέλος, γίνεται συνοπτική αναφορά στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Πιστωτικών Μονάδων (ECVET).

Μετά την ολοκλήρωση του 1^{ου} Κεφαλαίου οι επιμορφούμενοι/ες θα είναι σε θέση να:

- ✓ εξηγούν τη σχέση που συνδέει τα Προγράμματα Σπουδών του Μεταδευτεροβάθμιου Κύκλου Σπουδών με τα Επαγγελματικά Περιγράμματα αντίστοιχης ειδικότητας.
- ✓ διακρίνουν τις έννοιες: Γνώση, Δεξιότητα, Ικανότητα.
- ✓ χρησιμοποιούν με ευχέρεια έννοιες που σχετίζονται με τα Προγράμματα Σπουδών, όπως Πρόγραμμα Σπουδών, Μαθησιακή Ενότητα και Μαθησιακό αποτέλεσμα.
- ✓ περιγράφουν με συνοπτικό τρόπο τη διάρθρωση ενός Επαγγελματικού Περιγράμματος.
- ✓ κατατάσσουν στα επίπεδα του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων τους διάφορους τίτλους της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης.
- ✓ περιγράφουν το Ευρωπαϊκό Σύστημα Πιστωτικών Μονάδων (ECVET) για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση και εξηγούν τον στόχο του.

Λέξεις Κλειδιά

Θεσμικό πλαίσιο, Βασικές έννοιες, Επαγγελματικά περιγράμματα, Εθνικό πλαίσιο προσόντων, Επίπεδα προσόντων, Τίτλοι επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

1.1 Ο Θεσμός της μαθητείας στα ΕΠΑ.Λ. και στα Ι.Ε.Κ

1.1.1 «Μεταλυκειακό έτος -Τάξη μαθητείας» των ΕΠΑ.Λ.

Βάσει του άρθρου 66 του Ν.4386/2016, όπως ισχύει, που αφορά σε “Ρυθμίσεις για τα ζητήματα της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης» στο Επαγγελματικό Λύκειο (ΕΠΑ.Λ.) προσφέρονται οι ακόλουθοι δύο κύκλοι σπουδών:

α) Δευτεροβάθμιος κύκλος σπουδών,

β) **Μεταλυκειακό έτος-τάξη μαθητείας**, που αποτελεί μεταδευτεροβάθμιο κύκλο σπουδών, και ανήκει στο **μη τυπικό** εκπαιδευτικό σύστημα. Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 12 του Ν.4283/2014, ο κύκλος αυτός οδηγεί στην απόκτηση Πτυχίου Επαγγελματικής Ειδικότητας, Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, **επιπέδου 5** (σύμφωνα με την κατάταξη των προσόντων στα 8 επίπεδα, όπως αυτή ορίζεται από το Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων), μετά από πιστοποίηση.

Στο **Μεταλυκειακό έτος-τάξη μαθητείας** εφαρμόζεται το δυϊκό πρόγραμμα εκπαίδευσης (μαθητεία) και περιλαμβάνει:

α) μαθητεία με εκπαίδευση στον χώρο εργασίας είκοσι οκτώ (28) ωρών εβδομαδιαίως, επιμερισμένων σε τέσσερις (4) ημέρες

β) εργαστηριακά μαθήματα Ειδικότητας μία (1) ημέρα την εβδομάδα για επτά (7) διδακτικές ώρες και Προπαρασκευαστικά Μαθήματα Πιστοποίησης στη σχολική μονάδα.

Η συνολική διάρκεια του προγράμματος μαθητείας είναι εννέα (9) μήνες.

1.1.2 Μαθητεία των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.)

Η Μαθητεία στα Ι.Ε.Κ., η οποία ορίζεται στο εξής ως **«Πρόγραμμα Μαθητείας στο Ι.Ε.Κ.»** αφορά στο 5^ο εξάμηνο κατάρτισης των Ι.Ε.Κ και αποτελείται από δύο μέρη: «Πρόγραμμα Μαθητείας στο Ι.Ε.Κ.» και «Πρόγραμμα Μαθητείας στον χώρο εργασίας». Την ευθύνη υλοποίησης του Προγράμματος Μαθητείας έχει το ΙΕΚ στο οποίο εγγράφονται οι μαθητευόμενοι. Η συνολική διάρκεια της μαθητείας ανέρχεται σε 960 ώρες και επιμερίζεται σε 192 ώρες κατάρτισης στο ΙΕΚ και 768 ώρες στον χώρο εργασίας. Η χρονική κατανομή των ωρών μεταξύ δομής κατάρτισης (ΙΕΚ) και χώρου εργασίας ανά εβδομάδα ορίζεται σε μία ημέρα στο Ι.Ε.Κ. και τέσσερις ημέρες στον χώρο εργασίας, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στο Πρόγραμμα Σπουδών Μαθητείας. Ο αριθμός των ωρών κατάρτισης στο Ι.Ε.Κ. και μαθητείας στον χώρο εργασίας καθορίζεται σε οκτώ (8) ώρες ανά ημέρα (Υ.Α. Κ1/54877/2017).

1.2 Εφαρμογή «Μεταλυκειακού έτους-τάξης μαθητείας» για αποφοίτους/-ες των ΕΠΑ.Λ.

Πιλοτική εφαρμογή

Η υλοποίηση της «Πιλοτικής Τάξης Μαθητείας» ξεκίνησε κατά το σχολικό έτος 2015-16 και ολοκληρώθηκε το 2016-17 για τις εξής ειδικότητες:

1. Ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις (Περιφέρεια Αττικής)
2. Σύγχρονη Επιχειρηματική Γεωργία (Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας)

Πρώτη φάση εφαρμογής

Από τις 36 ειδικότητες του ΕΠΑ.Λ., όπως προβλέπονται στην υπ' αριθμ. [Φ20/82041/Δ4 Υ.Α. \(ΦΕΚ 1489/Β'/2016\)](#), κατά την πρώτη φάση εφαρμογής του θεσμού της μαθητείας για αποφοίτους ΕΠΑΛ, Προγράμματα Σπουδών Μαθητείας εκπονήθηκαν και αξιοποιήθηκαν για τις ακόλουθες ειδικότητες:

1. Υπάλληλος Διοίκησης και Οικονομικών Υπηρεσιών
2. Σχεδιαστής Δομικών Έργων και Γεωπληροφορικής
3. Τεχνικός Φυτικής Παραγωγής
4. Τεχνικός Οχημάτων
5. Τεχνικός Εφαρμογών Πληροφορικής
6. Βοηθός Νοσηλεύτη
7. Τεχνικός Ηλεκτρολογικών Συστημάτων, Εγκαταστάσεων και Δικτύων

Δεύτερη φάση εφαρμογής

Κατά τη δεύτερη φάση εφαρμογής του θεσμού της μαθητείας για αποφοίτους ΕΠΑΛ λειτούργησαν με τα αντίστοιχα Προγράμματα Σπουδών και οι ακόλουθες ειδικότητες:

1. Τεχνικός Τεχνολογίας Τροφίμων και Ποτών
2. Υπάλληλος Τουριστικών Επιχειρήσεων
3. Γραφικών Τεχνών
4. Τεχνικός Ηλεκτρονικών και Υπολογιστικών Συστημάτων, Εγκαταστάσεων, Δικτύων και Τηλεπικοινωνιών
5. Τεχνικός Εγκαταστάσεων Ψύξης Αερισμού και Κλιματισμού
6. Βοηθός Ιατρικών-Βιολογικών Εργαστηρίων
7. Βοηθός Βρεφονηπιοκόμων
8. Αισθητικής Τέχνης
9. Βοηθός Φυσικοθεραπευτή

1.3 Προδιαγραφές Ποιότητας Προγραμμάτων Σπουδών

Η εφαρμογή του «Μεταλυκειακού Έτους – Τάξης Μαθητείας» για τους απόφοιτους και τις απόφοιτες των ΕΠΑ.Λ. βασίζεται σε Προγράμματα Σπουδών (Π.Σ.) Μαθητείας που καταρτίζει το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Ι.Ε.Π.), τα οποία πληρούν τις προδιαγραφές ποιότητας, που θέτει το εγκεκριμένο Πλαίσιο Ποιότητας ([υπ' αριθμ. 26385 Υ.Α., ΦΕΚ](#)

491/Β'/2017 και υπ' αριθμ. 26412 Υ.Α., ΦΕΚ490/Β/2017), καθώς και τα κριτήρια που είναι συμβατά με τα ισχύοντα αντίστοιχα πιστοποιημένα επαγγελματικά περιγράμματα του ΕΟΠΠΕΠ.

Κατά τη διάρκεια του «Μεταλυκειακού Έτους-Τάξης Μαθητείας» πραγματοποιούνται:

A. «Πρόγραμμα εργαστηριακών μαθημάτων της ειδικότητας», συνολικής διάρκειας διακοσίων τριών (203) ωρών. Το πρόγραμμα αυτό διδάσκεται μία (1) ημέρα την εβδομάδα για επτά (7) διδακτικές ώρες από εκπαιδευτικό προσωπικό του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων σε Ε.Κ. ή/και σε Σχολικά Εργαστήρια των ΕΠΑ.Λ. Σε περίπτωση που δεν πραγματοποιείται η διδασκαλία κάποιων ωρών για οποιονδήποτε λόγο, οι διδακτικές ώρες αναπληρώνονται μέχρι την ολοκλήρωση της συνολικής διάρκειας του προγράμματος εργαστηριακών μαθημάτων της ειδικότητας.

B. «Πρόγραμμα εκπαίδευσης στον χώρο εργασίας», διάρκειας είκοσι οκτώ (28) ωρών εβδομαδιαίως, επιμερισμένο σε τέσσερις (4) ημέρες, εξαιρουμένων των εβδομάδων που περιλαμβάνουν επίσημες αργίες και του χρονικού διαστήματος που ο εργοδότης παραμένει κλειστός.

1. Βάσει του άρθρου 10 του Ν. 4186/2013, όπως τροποποιήθηκε με τους Ν.4310/2014 και Ν. 4327/2015:

«Τα αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (Π.Σ.) του «Δευτεροβάθμιου και Μεταδευτεροβάθμιου Κύκλου Σπουδών» και του Προπαρασκευαστικού Προγράμματος Πιστοποίησης, του Επαγγελματικού Λυκείου καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, ύστερα από γνώμη του Ι.Ε.Π. και περιλαμβάνουν:

- α) Σαφώς διατυπωμένα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα, που αναλύονται σε γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες ανά μάθημα, τομέα και ειδικότητα.
- β) Διδακτέα ύλη διαμορφωμένη, σύμφωνα με τα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα κάθε μαθήματος. Η διδακτέα ύλη των μαθημάτων εργαστηριακής εκπαίδευσης συνοδεύεται από παράρτημα, που περιγράφει τον απαιτούμενο εργαστηριακό εξοπλισμό για την υλοποίησή τους.
- γ) Οδηγίες διδασκαλίας, συμπεριλαμβανομένων και των διδακτικών τεχνικών, των μεθόδων διδασκαλίας και των ενδεδειγμένων εποπτικών μέσων».

2. Τα κατά την προηγούμενη παράγραφο Προγράμματα Σπουδών διαμορφώνονται, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του ευρωπαϊκού συστήματος πιστωτικών μονάδων για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (European Credit System for Vocational and Education and Training – ECVET), που περιγράφεται στη Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18^{ης} Ιουνίου 2009 για τη θέσπιση του ευρωπαϊκού συστήματος πιστωτικών μονάδων για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (2009/C 155/02)

3. Για τη διαμόρφωση των Π.Σ. κάθε Τομέα και Ειδικότητας λαμβάνονται υπόψη, εφόσον υπάρχουν, και τα σχετικά επαγγελματικά περιγράμματα που πιστοποιούνται από τον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π., σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 3 του Ν.3369/2005 ».

Συνεπώς, στα Π.Σ. του «Μεταλυκειακού έτους-τάξης μαθητείας», συνολικής διάρκειας 203 ωρών, οι 161 ώρες κατανέμονται σε επιμέρους μαθησιακά πεδία/ενότητες (modules), ενώ οι 42 ώρες αφορούν στη «**Ζώνη Ευέλικτου Προγράμματος μαθητείας**». Η ενότητα με τίτλο «*Ζώνη Ευέλικτου Προγράμματος Μαθητείας*» εντάσσεται στο Π.Σ. με σκοπό να δώσει στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση του «Μεταλυκειακού έτους-τάξης Μαθητείας» στοιχεία ευελιξίας σε ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και ενδιαφέροντα των μαθητευομένων αλλά και στοιχεία προσαρμοστικότητας του Π.Σ. σε τοπικές ή άλλου τύπου ιδιαιτερότητες. Πιο συγκεκριμένα, η διάρκειά της δεν υπερβαίνει το 20% των ωρών του συνολικού προγράμματος, ήτοι 42 ώρες (σε σύνολο 203 ωρών).

Οι εκπαιδευτικοί—κατά την κρίση τους και μετά από διερεύνηση των εκπαιδευτικών αναγκών των μαθητευομένων—καλούνται να αξιοποιήσουν αυτές τις ώρες είτε στο τέλος του Προγράμματος είτε εμβόλιμα μεταξύ των υπολοίπων ενοτήτων. Στο πλαίσιο της Ζώνης Ευέλικτου Προγράμματος Μαθητείας δύνανται είτε να εξειδικεύονται περαιτέρω στοιχεία του υπόλοιπου προγράμματος είτε να εισάγονται νέα στοιχεία που σχετίζονται με την ειδικότητα. Τονίζεται ότι για την πιστοποίηση των μαθητευομένων το περιεχόμενο των εν λόγω ωρών δεν θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και η πιστοποίηση βασίζεται στο περιεχόμενο των υπολοίπων (161) ωρών.

1.4 Βασικές Έννοιες και Εργαλεία

1.4.1 Βασικοί Ορισμοί

Ακολούθως παρατίθενται οι βασικοί ορισμοί, όπως περιγράφονται στο άρθρο 1 της υπ' αριθμ. 26412 Κ.Υ.Α. με τίτλο «Πλαίσιο Ποιότητας Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ» ([Υπ' αριθμ. 26412/2017 Υ.Α., ΦΕΚ 490/Β'/2017](#)):

«α) **Γνώση (knowledge)**: Το αποτέλεσμα αφομοίωσης της πληροφόρησης διαμέσου της μάθησης. Γνώση είναι ένα “σώμα” γεγονότων, θεωριών και πρακτικών, το οποίο συνδέεται με το πεδίο της εργασίας ή της μελέτης.

Στο Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων (EQF) η γνώση περιγράφεται ως θεωρητική και/ή τεκμηριωμένη (factual).

Παραδείγματα:

«Ο/η κάτοχος πτυχίου αυτής της επαγγελματικής ειδικότητας:

- Περιγράφει τα βασικά μηχανολογικά εξαρτήματα - στοιχεία μηχανών, καθώς και τα χρησιμοποιούμενα υλικά.
- Ερμηνεύει μηχανολογικό και τεχνικό σχέδιο».

(ΕΟΠΠΕΠ: *Πτυχίο Επαγγελματικής Ειδικότητας «Μηχανολογικών Εγκαταστάσεων και Κατασκευών» Επιπέδου 4, 2018*)

β) **Δεξιότητες (Skills)**: Η ικανότητα εφαρμογής της γνώσης και της τεχνογνωσίας για την ολοκλήρωση καθηκόντων ή την επίλυση προβλημάτων. Στο Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων

(EQF) οι δεξιότητες περιγράφονται ως γνωστικές (αναφερόμενες στη χρήση της λογικής, της διαίσθησης και της δημιουργικής σκέψης) ή ως πρακτικές (αναφερόμενες στην χειρωνακτική επιδεξιότητα και τη χρήση μεθόδων, υλικών και εργαλείων).

Παραδείγματα:

«Ο/η κάτοχος πτυχίου αυτής της επαγγελματικής ειδικότητας:

- Χειρίζεται εργαλειομηχανές.
- Εκτελεί ηλεκτροσυγκολλήσεις.
- Χειρίζεται τα βασικά μηχανολογικά εξαρτήματα - στοιχεία μηχανών, καθώς και τα χρησιμοποιούμενα υλικά».

(ΕΟΠΠΕΠ: Πτυχίο Επαγγελματικής Ειδικότητας «Μηχανολογικών Εγκαταστάσεων και Κατασκευών» Επιπέδου 4, 2018)

γ) **Ικανότητες (Competences):** Η αποδεδειγμένη ικανότητα (*ability*) χρήσης γνώσης, δεξιοτήτων και προσωπικών, κοινωνικών και μεθοδικών ικανοτήτων σε εργασιακό ή μαθησιακό περιβάλλον με σκοπό την επαγγελματική ή προσωπική εξέλιξη. Στο Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων (EQF) η ικανότητα περιγράφεται με όρους υπευθυνότητας και αυτονομίας.

Παραδείγματα:

«Ο/η κάτοχος πτυχίου αυτής της επαγγελματικής ειδικότητας:

- Συνεργάζεται με άλλους τεχνικούς κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του/της.
- Εργάζεται αυτόνομα».

(ΕΟΠΠΕΠ: Πτυχίο Επαγγελματικής Ειδικότητας «Μηχανολογικών Εγκαταστάσεων και Κατασκευών» Επιπέδου 4, 2018)

δ) **Μαθησιακή Ενότητα (Learning Unit):** Αποτελεί συστατικό στοιχείο/μέρος ενός προσόντος/τίτλου που αποτελείται από μια συνεκτική δέσμη γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων και η οποία μπορεί ανεξάρτητα να αξιολογηθεί και να πιστοποιηθεί. Οι μαθησιακές ενότητες χρησιμοποιούνται για να “δομήσουν” ένα πρόγραμμα εκπαίδευσης ή κατάρτισης.

ε) **Μαθησιακό Αποτέλεσμα:** Είναι η αποτύπωση όλων αυτών που ο/η εκπαιδευόμενος/-η γνωρίζει, κατανοεί και μπορεί να επιτελέσει μετά την ολοκλήρωση μιας μαθησιακής διαδικασίας». Λεπτομερέστερη αναφορά στα Μαθησιακά Αποτελέσματα και τη λειτουργία τους γίνεται στην ενότητα 2.4.

Παράδειγμα Μαθησιακού Αποτελέσματος που αφορά σε Ικανότητα, όπως προσδιορίζεται για το επίπεδο στο οποίο ανήκει το Μεταλυκειακό Έτος-Τάξη Μαθητείας (Επίπεδο 5) από τον ΕΟΠΠΕΠ:

Ο/η απόφοιτος/η «μπορεί να διαχειρίζεται και να επιβλέπει στο πλαίσιο συγκεκριμένης εργασίας ή διαδικασίας μάθησης, όπου μπορεί να συμβαίνουν και απρόβλεπτες αλλαγές. Μπορεί να αναθεωρεί και να αναπτύσσει τόσο την προσωπική του απόδοση όσο και άλλων ατόμων» (ΕΟΠΠΕΠ: *Επίπεδα Ε.Π.Π.*, 2018)

στ) **Πρόγραμμα Σπουδών**: Για τα Προγράμματα Σπουδών έχουν διατυπωθεί διαφορετικοί ορισμοί, οι οποίοι αντανακλούν διαφορετικές παιδαγωγικές και διδακτικές προσεγγίσεις.

Όπως αναφέρει το Cedefop (2008:56), *«Πρόγραμμα Σπουδών είναι η καταγραφή των δραστηριοτήτων που υλοποιούνται για τον σχεδιασμό, την οργάνωση και τον προγραμματισμό μιας δράσης εκπαίδευσης ή κατάρτισης, η οποία συμπεριλαμβάνει τον ορισμό μαθησιακών στόχων, περιεχομένου και μεθόδων (συμπεριλαμβανομένων των μεθόδων αξιολόγησης) και υλικού, καθώς και ρυθμίσεις για την κατάρτιση των εκπαιδευτικών και εκπαιδευτών».*

Ένας διαφορετικός ορισμός για τα Προγράμματα Σπουδών που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της έρευνας του Cedefop (2010:9), ήταν ο ακόλουθος:

«Το Πρόγραμμα Σπουδών είναι ένα κανονιστικό έγγραφο (ή συλλογή εγγράφων) που καθορίζουν το πλαίσιο για τον προγραμματισμό των μαθησιακών εμπειριών».

Ανάλογα με τη χώρα, τον τύπο εκπαίδευσης και κατάρτισης αλλά και το εκπαιδευτικό ίδρυμα, το Πρόγραμμα Σπουδών μπορεί να καθορίσει μεταξύ άλλων τα μαθησιακά αποτελέσματα, τους στόχους, το περιεχόμενο, τον τόπο και τη διάρκεια της μάθησης, καθώς και τις μεθόδους διδασκαλίας και αξιολόγησης είτε σε μικρότερο είτε σε μεγαλύτερο βαθμό».

Επιπρόσθετα, στη Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της 23^{ης} Απριλίου του 2008 σχετικά με τη θέσπιση του ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων για τη διά βίου μάθηση (2008/C 111/01), παρατίθενται ορισμοί για το «Επαγγελματικό προσόν», το «Εθνικό σύστημα επαγγελματικών προσόντων», το «Εθνικό Πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων», τον «Κλάδο», τον «Διεθνή κλαδικό οργανισμό», τα «μαθησιακά αποτελέσματα», τις «Γνώσεις», τις «Δεξιότητες» και τις «Ικανότητες».

1.4.2 Επαγγελματικά Περιγράμματα

Ορισμός επαγγελματικού περιγράμματος

Σύμφωνα με την Κ.Υ.Α. 110998/8-5-2006 (ΦΕΚ 566/Β'/2006), ισχύουν τα ακόλουθα:

«Ως **Επαγγελματικό Περίγραμμα** ορίζεται το σύνολο των βασικών και επιμέρους επαγγελματικών λειτουργιών που συνθέτουν το αντικείμενο εργασίας ενός επαγγέλματος ή μιας ειδικότητας, καθώς και οι αντίστοιχες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες που απαιτούνται για την ανταπόκριση στις λειτουργίες αυτές».

Τα Πιστοποιημένα από τον ΕΟΠΠΕΠ επαγγελματικά περιγράμματα ανέρχονται σε 204 και είναι διαθέσιμα στον παρακάτω υπερσύνδεσμο: ΕΟΠΠΕΠ > [Κατάλογος Επαγγελματικών Περιγραμμάτων](#)

Δομή Επαγγελματικού Περιγράμματος

Ένα Επαγγελματικό Περιγραμμά περιλαμβάνει τις ακόλουθες βασικές ενότητες:

Α) Ενότητα 1^η: Τίτλος και ορισμός του Επαγγέλματος ή/ και ειδικότητας

Στην ενότητα αυτή επιλέγεται ο πλέον γνωστός και δόκιμος στην αγορά εργασίας τίτλος του επαγγέλματος ή/και ειδικότητας και διατυπώνεται με σαφήνεια μια γενική περιγραφή του. Απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεί η αντιστοίχιση του επαγγέλματος ή/και ειδικότητας με το εκάστοτε ισχύον εθνικό σύστημα ταξινόμησης επαγγελμάτων σε τετραψήφια ανάλυση. Στις περιπτώσεις, όπου αυτό δεν είναι εφικτό, είναι επιθυμητή η ενδεικτική κατάταξη σε πλησιέστερο τριψήφιο ή διψήφιο κωδικό, καθώς και το σύστημα ταξινόμησης σε κλάδους οικονομικής δραστηριότητας, σε τουλάχιστο διψήφια ανάλυση, σύμφωνα με το ΣΤΑΚΟΔ 2003.

Β) Ενότητα 2^η: Ανάλυση του επαγγέλματος ή/ και ειδικότητας – «προδιαγραφές»

Στην ενότητα αυτή αναλύονται οι κύριες και επιμέρους επαγγελματικές λειτουργίες, δηλαδή αποτυπώνονται και καταγράφονται οι εργασίες που αποτελούν το πλαίσιο αναφοράς του συγκεκριμένου επαγγέλματος ή/και της ειδικότητας. Η ανάλυση των επαγγελματικών λειτουργιών θα πρέπει να βασίζεται στη φιλοσοφία των «προδιαγραφών». Με τον όρο «προδιαγραφές» ορίζεται ο από κοινού (εργοδότες-εργαζόμενοι) προσδιορισμένος κατάλογος των κύριων και επιμέρους επαγγελματικών λειτουργιών που απαιτούνται στο πλαίσιο ενός επαγγέλματος ή/και ειδικότητας.

Γ) Ενότητα 3^η: Απαραίτητες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες.

Στην ενότητα αυτή περιγράφονται οι απαιτούμενες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες, συμπεριλαμβανομένων των διοικητικών, κοινωνικών ή/και άλλων οριζόντιων δεξιοτήτων, προκειμένου να ανταποκριθεί ο/η εργαζόμενος/η στις προδιαγραφές του συγκεκριμένου επαγγέλματος ή/και ειδικότητας. Ανάλογα με τη φύση και τον χαρακτήρα των γνώσεων και δεξιοτήτων, μπορεί να διακριθούν σε γενικές, βασικές και ειδικές επαγγελματικές γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες που αντιστοιχούν στο αναλυόμενο επάγγελμα ή/και ειδικότητα καθώς και στους αντίστοιχους κλάδους.

Δ) Ενότητα 4^η: Προτεινόμενες διαδρομές απόκτησης των προσόντων.

Στην ενότητα αυτή καταγράφονται όλες οι δυνατές διαδρομές (εκπαίδευση, αρχική και συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση, επαγγελματική εμπειρία, τυπικές προϋποθέσεις άσκησης του επαγγέλματος ή/και ειδικότητας), δηλαδή οι τρόποι, τα μέσα και οι

διαδικασίες, που μπορεί να ακολουθηθούν, ώστε να επιτευχθεί η απόκτηση των απαιτούμενων προϋποθέσεων για την άσκηση ενός επαγγέλματος ή/και ειδικότητας ή αντιστοίχιση, η συμπληρωματικότητα και η αναγνώριση των εκροών μεταξύ των διαφόρων συστημάτων εκπαίδευσης ή/και κατάρτισης.

Κατά τη διαδικασία προσδιορισμού των προδιαγραφών των γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων που απαιτούνται στο πλαίσιο μιας επαγγελματικής λειτουργίας, απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεί η αντιστοίχιση και διαβάθμισή τους με το διεθνές σύστημα ταξινόμησης των εκπαιδευτικών συστημάτων ISCED (International Standard Classification of Education).

Ειδικότερα, σε ό,τι αφορά στην ενότητα «Ανάλυση του επαγγέλματος ή/και ειδικότητας» η ανάλυση των επαγγελματικών λειτουργιών, ανεξάρτητα από τη μεθοδολογία προσδιορισμού των προδιαγραφών που ακολουθείται σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από ενιαία δομή που περιλαμβάνει:

Α) τον τίτλο της επαγγελματικής λειτουργίας, ο οποίος αναφέρεται στο αποτέλεσμα που ένας εργαζόμενος/μία εργαζόμενη προσδοκάται να επιτύχει στο πλαίσιο της συγκεκριμένης επαγγελματικής λειτουργίας,

Β) τα κριτήρια επαγγελματικής ανταπόκρισης, τα οποία περιγράφουν τα κρίσιμα εκείνα σημεία/δείκτες, με βάση τα οποία κρίνεται εάν ένας εργαζόμενος/μία εργαζόμενη ανταποκρίνεται αποτελεσματικά στη συγκεκριμένη επαγγελματική λειτουργία,

Γ) την περιγραφή του εύρους εφαρμογής, η οποία αποτυπώνει τις συνθήκες για την άσκηση της συγκεκριμένης επαγγελματικής λειτουργίας, τις απαιτούμενες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες.

Ο τίτλος επαγγελματικής λειτουργίας σε συνδυασμό με τα κριτήρια επαγγελματικής ανταπόκρισης και την ανάλυση του εύρους εφαρμογής στοιχειοθετούν μια ολοκληρωμένη παρουσίαση των προδιαγραφών μιας επαγγελματικής δραστηριότητας, έτσι όπως πρέπει να περιγράφεται στο πλαίσιο ενός επαγγελματικού περιγράμματος.

Ε) Οριζόντιες δεξιότητες

Ο όρος «Οριζόντιες δεξιότητες» αφορά ομάδες δεξιοτήτων που δεν εξειδικεύονται σε συγκεκριμένο τομέα απασχόλησης αλλά είναι σημαντικές εν γένει στη μάθηση, την εργασία και τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις και διατρέχουν περισσότερα του ενός επαγγελματικά περιγράμματα. Ως τέτοιες ενδεικτικά αναφέρονται: οι ψηφιακές δεξιότητες ή οι δεξιότητες γλωσσομάθειας. Οι οριζόντιες δεξιότητες δεν αναφέρονται σε επαγγελματικά περιγράμματα, η ανάλυση και ανάπτυξή τους όμως γίνεται με τη φιλοσοφία των «προδιαγραφών». Το περιεχόμενό τους αναπτύσσεται σε γενικές, βασικές και ειδικές ανά επίπεδο: γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες.

1.4.3 Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων

1.4.3.1 Γενικά

Το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων, το οποίο εγκρίθηκε το 2008 με τη [Σύσταση του Ευρ. Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της 23^{ης} Απριλίου του 2008 σχετικά με τη θέσπιση του ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων για τη διά βίου μάθηση \(2008/C111/01\)](#) αποτελεί σημείο αναφοράς για όλα τα Εθνικά Πλαίσια Προσόντων και λειτουργεί ως συνδυαστικός κρίκος μετάφρασης ανάμεσα στα διαφορετικά συστήματα απονομής τίτλων/προσόντων και στα επίπεδά τους για τη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση.

Το Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων αποτελεί ένα εργαλείο που θέτει το πλαίσιο κατάταξης προσόντων, μέσω του οποίου περιγράφονται, αποτιμώνται και κατατάσσονται όλοι οι τίτλοι σπουδών που απονέμονται στην Ελλάδα.

1.4.3.2 Δομή Εθνικού Πλαισίου Προσόντων

Το [Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων](#) έχει αναπτυχθεί από τον ΕΟΠΠΕΠ.

(βλ. ΕΟΠΠΕΠ: [Μητρώο Εθνικού Πλαισίου Προσόντων](#), ΕΟΠΠΕΠ: [Οδηγός Εθνικού Πλαισίου Προσόντων](#)).

Η αρχιτεκτονική δομή του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων είναι απλή και κυρίως λειτουργική: Επίπεδα – Μαθησιακά Αποτελέσματα – Περιγραφικοί Δείκτες – Τύποι Προσόντων. Κατά το σχεδιασμό του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων έχουν ληφθεί υπόψη οι τρέχουσες ανάγκες της χώρας, καθώς και οι σχετικές ευρωπαϊκές και διεθνείς εξελίξεις.

A. Επίπεδα

Τα 8 επίπεδα του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων καλύπτουν ολόκληρο το φάσμα των προσόντων από την πρωτοβάθμια έως την ανώτατη εκπαίδευση. Κάθε επίπεδο περιλαμβάνει ένα σύνολο γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων που καθορίζουν τα μαθησιακά αποτελέσματα. Τα μαθησιακά αποτελέσματα συγκροτούν τα προσόντα του αντίστοιχου επιπέδου.

Παράδειγμα:

Γνώσεις Δεξιότητες-Ικανότητες που όπως προσδιορίζονται για το Επίπεδο 5 στο οποίο κατατάσσεται και το Μεταλυκειακό έτος- Τάξη Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ:

Πίνακας 1

Μαθησιακά Αποτελέσματα			
Επίπεδο	Γνώσεις	Δεξιότητες	Ικανότητες
5	Διαθέτει ευρείες, εξειδικευμένες, αντικειμενικές και θεωρητικές γνώσεις σε ένα πεδίο εργασίας ή σπουδής και έχει επίγνωση των ορίων των γνώσεων αυτών.	Κατέχει ευρύ φάσμα γνωστικών και πρακτικών δεξιοτήτων που απαιτούνται για την εξεύρεση δημιουργικών λύσεων σε αφηρημένα προβλήματα.	Μπορεί να διαχειρίζεται και να επιβλέπει στο πλαίσιο συγκεκριμένης εργασίας ή διαδικασίας μάθησης, όπου μπορεί να συμβαίνουν και απρόβλεπτες αλλαγές. Μπορεί να αναθεωρεί και να αναπτύσσει τόσο την προσωπική του απόδοση όσο και άλλων ατόμων.

Γνώσεις-Δεξιότητες-Ικανότητες Επιπέδου 5
(ΕΟΠΠΕΠ: Επίπεδα Ε.Π.Π., 2018)

Β. Μαθησιακά αποτελέσματα

Τα προσόντα έχουν τη μορφή μαθησιακών αποτελεσμάτων που κατατάσσονται σε επίπεδα. Τα μαθησιακά αποτελέσματα, όσα δηλαδή το άτομο γνωρίζει, κατανοεί και μπορεί να κάνει μετά την ολοκλήρωση μιας μαθησιακής διαδικασίας, κατηγοριοποιούνται σε γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες.

Γ. Περιγραφικοί Δείκτες

Τα μαθησιακά αποτελέσματα που αντιστοιχούν στα προσόντα ενός συγκεκριμένου επιπέδου προσδιορίζονται από περιγραφικούς δείκτες, οι οποίοι καθορίζονται από τις ποιοτικές και ποσοτικές διαβαθμίσεις των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων. Οι Περιγραφικοί Δείκτες διατυπώνονται με συντομία, είναι γενικοί και δεν εξαρτώνται από το πεδίο μάθησης.

Δ. Τύποι Προσόντων

Τα προσόντα κατηγοριοποιούνται σε τύπους. Οι Τύποι Προσόντων αντιπροσωπεύουν ομάδες τίτλων με κοινά χαρακτηριστικά και χρησιμοποιούνται ως μεθοδολογικό εργαλείο, προκειμένου να γίνει η κατάταξη των ελληνικών τίτλων στα επίπεδα του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων, ώστε αυτοί να συγκριθούν μεταξύ τους. Οι προδιαγραφές των «Τύπων Προσόντων» είναι αρκετά εκτεταμένες και εμπλουτίζουν το περιεχόμενο των περιγραφικών δεικτών, ώστε να παρέχουν περιγραφές των μαθησιακών αποτελεσμάτων για το συγκεκριμένο «Τύπο».

Οι προδιαγραφές των «Τύπων προσόντων» περιλαμβάνουν στοιχεία, όπως τον τίτλο του «Τύπου Προσόντος, το επίπεδό του, τη συνοπτική περιγραφή του, την έκταση και τον σκοπό του.

Παράδειγμα:

«Τύπου Προσόντος» με τις προδιαγραφές του:

Τίτλος: π.χ. Πτυχίο Επαγγελματικής Ειδικότητας – ΕΠΑ.Λ.

Επίπεδο: 4

(Για τα υπόλοιπα στοιχεία που συνιστούν τις προδιαγραφές του συγκεκριμένου Τύπου Προσόντος βλ.: ΕΟΠΠΕΠ: [Τύπος Προσόντος: Πτυχίο Επαγγελματικής Ειδικότητας ΕΠΑ.Λ.](#))

1.4.4 Τίτλοι Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και επίπεδα κατάταξης

Τίτλοι Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 12 του [Ν.4283/2014](#), καθιερώνονται οι ακόλουθοι τίτλοι της ΕΕΚ και τα επίπεδα στα οποία κατατάσσονται:

Α. Πτυχίο Επαγγελματικής Ειδικότητας, Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, επιπέδου 3, που χορηγείται στους/στις αποφοίτους/ες των Σχολών Επαγγελματικής Κατάρτισης (Σ.Ε.Κ.) μετά από πιστοποίηση,

Β. Απολυτήριο Γενικού Λυκείου επιπέδου 4, που χορηγείται στους/στις αποφοίτους/ες των Γενικών Λυκείων (ΓΕ.Λ.),

Γ. Απολυτήριο Επαγγελματικού Λυκείου (ΕΠΑ.Λ.) επιπέδου 4 (ισότιμο με το Απολυτήριο Γενικού Λυκείου), που χορηγείται στους/στις αποφοίτους/ες της Γ' Τάξης των Επαγγελματικών Λυκείων (ΕΠΑ.Λ.) μετά από ενδοσχολικές εξετάσεις,

Δ. Πτυχίο Επαγγελματικής Ειδικότητας, Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, επιπέδου 4, που χορηγείται στους/στις αποφοίτους/ες της Γ' Τάξης των Επαγγελματικών Λυκείων (ΕΠΑ.Λ.) μετά από ενδοσχολικές εξετάσεις,

Ε. Πτυχίο Επαγγελματικής Ειδικότητας, Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, επιπέδου 5, που χορηγείται στους/στις αποφοίτους/ες της Τάξης Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ. μετά από πιστοποίηση,

στ. Δίπλωμα Επαγγελματικής Ειδικότητας, Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, επιπέδου 5, που χορηγείται στους/στις αποφοίτους/ες Ι.Ε.Κ. μετά από πιστοποίηση.

Γνώσεις-Δεξιότητες-Ικανότητες Επιπέδου 5 του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων

(Βλ. ΕΟΠΠΕΠ: Επίπεδα Ε.Π.Π., 2018)

Το σύνολο γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων που καθορίζουν τα μαθησιακά αποτελέσματα, τα οποία συγκροτούν τα προσόντα του Επιπέδου 5, προσδιορίζονται ως εξής:

A. Γνώσεις: ευρείες, εξειδικευμένες, αντικειμενικές και θεωρητικές γνώσεις σε ένα πεδίο εργασίας ή σπουδής και έχει επίγνωση των ορίων των γνώσεων αυτών.

B. Δεξιότητες: ευρύ φάσμα γνωστικών και πρακτικών δεξιοτήτων που απαιτούνται για την εξεύρεση δημιουργικών λύσεων σε αφηρημένα προβλήματα.

Γ. Ικανότητες: ικανότητες διαχείρισης και επίβλεψης στο πλαίσιο συγκεκριμένης εργασίας ή διαδικασίας μάθησης, όπου μπορεί να συμβαίνουν και απρόβλεπτες αλλαγές. Ικανότητες αναθεώρησης και ανάπτυξης της ατομικής απόδοσης και της απόδοσης άλλων ατόμων.

Παράδειγμα σύγκρισης επιπέδων 4 και 5 Εθνικού Πλαισίου Προσόντων

Τα σχετιζόμενα με το Επίπεδο 5 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων επαγγέλματα καθώς και οι επαγγελματικές δραστηριότητες στις οποίες αυτά αναλύονται, χαρακτηρίζονται από περίπλοκες διεργασίες που μεταξύ άλλων περιλαμβάνουν άριστη χρήση τεχνολογιών και επαγγελματική οργάνωση. Επιπρόσθετα, χαρακτηρίζονται από πολύ δυναμικές αλλαγές και μεταβλητότητα σε όρους δομής, περιεχομένου και πλαισίου. (Europartnerss Consortium, 2015:07). Στον Πίνακα 2 παρουσιάζεται η διαφοροποίηση ως προς τις γνώσεις, δεξιότητες, ικανότητες, των επιπέδων 4 και 5.

Ο Πίνακας 3 περιλαμβάνει παράδειγμα διαφοροποίησης ως προς τις γνώσεις, δεξιότητες, ικανότητες, των επιπέδων 4 και 5 για τους ακόλουθους τίτλους της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και των αντίστοιχων επιπέδων στα οποία κατατάσσονται:

α) Πτυχίο Επαγγελματικής Ειδικότητας «Ψυκτικών Εγκαταστάσεων και Κλιματισμού»: ΕΠΙΠΕΔΟ 4 και

β) Δίπλωμα Επαγγελματικής Ειδικότητας, Εκπαίδευσης και Κατάρτισης «Τεχνικός Εγκαταστάσεων Ψύξης Αερισμού και Κλιματισμού» ΕΠΙΠΕΔΟ 5.

(Επισημαίνεται ότι η ειδικότητα «Ψυκτικών Εγκαταστάσεων και Κλιματισμού» δεν υφίσταται πλέον, καθώς με την Υπ' Αριθμ. Φ20/82041/Δ4 Υ.Α. ΦΕΚ 1489/Β'/2016) έχει μετονομαστεί σε «Τεχνικός Εγκαταστάσεων Ψύξης, Αερισμού και Κλιματισμού».

Κεφάλαιο 1, Εισαγωγή στο Θεσμικό Πλαίσιο για το Μεταλυκειακό Έτος-Τάξη Μαθητείας του Ν. 4386/2016 και τα Προγράμματα Σπουδών, βασικές έννοιες και εργαλεία

Πίνακας 2

Διαφοροποίηση Γνώσεων, Δεξιοτήτων, Ικανοτήτων Επιπέδων 4 και 5 για τις παρεμφερείς ειδικότητες

«Ψυκτικών Εγκαταστάσεων και Κλιματισμού» και «Τεχνικός Εγκαταστάσεων Ψύξης Αερισμού και Κλιματισμού» επιπέδων 4 και 5 αντίστοιχα.

ΕΠΙΠΕΔΟ 4 Ο/η απόφοιτος/-η του ΕΠΑ.Λ.	Αποκτά ευρύ φάσμα θεωρητικών γνώσεων και ανάλυσης πληροφοριών που του επιτρέπουν να κατανοεί το πεδίο εργασίας ή σπουδής και να εφαρμόζει στοιχεία και διαδικασίες σε ένα γενικό πλαίσιο.	Μπορεί να χρησιμοποιήσει με ευχέρεια τις γνώσεις και την ικανότητα να εφαρμόσει ένα φάσμα τεχνικών και εξειδικευμένων δεξιοτήτων σε πεδίο εργασίας ή σπουδής. Διαθέτει επικοινωνιακές δεξιότητες σε επίπεδο θεωρητικής και τεχνικής πληροφόρησης και βρίσκει λύσεις σε συγκεκριμένα προβλήματα σε ένα πεδίο εργασίας ή σπουδής.	Μπορεί να επιτελέσει αυτόνομα ποιοτικά και ποσοτικά εργασίες σε ένα συγκεκριμένο πεδίο εργασίας ή σπουδής που απαιτεί επαγγελματική επάρκεια. Έχει τη δυνατότητα να επιβλέπει την ποιότητα και ποσότητα της εργασίας άλλων ατόμων με υπευθυνότητα και αυτονομία. Επιδεικνύει αυξημένο επίπεδο βασικών ικανοτήτων που μπορούν να αποτελέσουν τη βάση για σπουδές ανώτατης εκπαίδευσης.
ΕΠΙΠΕΔΟ 5 Ο/η απόφοιτος/-η του «Μεταλυκειακού έτους-Τάξης μαθητείας»:	Διαθέτει ευρείες, <u>εξειδικευμένες</u>, αντικειμενικές και θεωρητικές γνώσεις σε ένα πεδίο εργασίας ή σπουδής και έχει επίγνωση των ορίων των γνώσεων αυτών.	Κατέχει <u>ευρύ</u> φάσμα γνωστικών και πρακτικών δεξιοτήτων που απαιτούνται για την εξεύρεση δημιουργικών λύσεων σε αφηρημένα προβλήματα.	Μπορεί να διαχειρίζεται και να επιβλέπει στο πλαίσιο συγκεκριμένης εργασίας ή διαδικασίας μάθησης, όπου μπορεί να συμβαίνουν και απρόβλεπτες αλλαγές. <u>Μπορεί να αναθεωρεί και να αναπτύσσει τόσο την προσωπική του απόδοση όσο και άλλων ατόμων.</u>

Κεφάλαιο 1, Εισαγωγή στο Θεσμικό Πλαίσιο για το Μεταλυκειακό Έτος-Τάξη Μαθητείας του Ν. 4386/2016 και τα Προγράμματα Σπουδών, βασικές έννοιες και εργαλεία
 Διαφοροποίηση Γνώσεων, Δεξιοτήτων, Ικανοτήτων Επιπέδων 4 και 5
 (ΕΟΠΠΕΠ: [Επίπεδα Ε.Π.Π.](#), 2018)

Πίνακας 3

Πτυχίο/Δίπλωμα	ΕΠΙΠΕΔΟ	ΓΝΩΣΕΙΣ	ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ	ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ
Πτυχίο Επαγγελματικής Ειδικότητας «Ψυκτικών Εγκαταστάσεων και Κλιματισμού»	4 Ο/η απόφοιτος/-η της ειδικότητας «Ψυκτικών Εγκαταστάσεων και Κλιματισμού»	1. Περιγράφει τη φύση, τη λειτουργία και τη συντήρηση των εγκαταστάσεων ψύξης και κλιματισμού και των συνιστωσών τους.	1. Εγκαθιστά, ρυθμίζει και ελέγχει ψυκτικές και κλιματιστικές μονάδες όλων των τύπων (μονομπλόκ, SPLIT, ημικεντρικές με δίκτυο αεραγωγών κλπ.). 2. Εκτελεί εργασίες επί των χαλκοσωλήνων. 3. Εκτελεί συναρμολόγηση ψυκτικού κυκλώματος. 4. Εκτελεί φόρτιση μονάδας με ψυκτικό ρευστό και άλλες εργασίες συντήρησης (service). 5. Εκτελεί σύνδεση και ρύθμιση ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών Σ.Α.Ε. και προστασίας. 6. Συντηρεί και επισκευάζει ψυκτικές και κλιματιστικές μονάδες όλων των τύπων. 7. Ελέγχει την καλή λειτουργία όλων των κύριων και βοηθητικών εξαρτημάτων των ψυκτικών κυκλωμάτων. 8. Αντικαθιστά και επισκευάζει εξαρτήματα του κυκλώματος κλιματισμού. 9. Υπολογίζει και επιλέγει τα στοιχεία ψυκτικών και κλιματιστικών συσκευών και εγκαταστάσεων. 10. Σχεδιάζει κυκλώματα ψυκτικών και κλιματιστικών εγκαταστάσεων, όψεις και τομές εξαρτημάτων του κύκλου ψύξης και όψεις ψυκτικών - κλιματιστικών μονάδων.	1. Συνεργάζεται με άλλους τεχνικούς κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του. 2. Εργάζεται αυτόνομα.
Πτυχίο/Δίπλωμα	ΕΠΙΠΕΔΟ	ΓΝΩΣΕΙΣ	ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ	ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ

Κεφάλαιο 1, Εισαγωγή στο Θεσμικό Πλαίσιο για το Μεταλυκειακό Έτος-Τάξη Μαθητείας του Ν. 4386/2016 και τα Προγράμματα Σπουδών, βασικές έννοιες και εργαλεία

Δίπλωμα Επαγγελματικής Ειδικότητας, Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, Ειδικότητα: «Τεχνικός Εγκαταστάσεων Ψύξης Αερισμού και Κλιματισμού» ΕΠΙΠΕΔΟ 5	5 Ο/η απόφοιτος/-η της ειδικότητας «Τεχνικός Εγκαταστάσεων Ψύξης Αερισμού και Κλιματισμού»	1. Ερμηνεύει ένα τεχνικό σχέδιο και να σχεδιάσει μία εγκατάσταση ή ένα εξάρτημα σε σκαρίφημα. 2. Εξηγεί τις μεθόδους παραγωγής ψύξης, έναν απλό ή σύνθετο κύκλο ψύξης και να αναγνωρίσει τα εξαρτήματά του και τις λειτουργίες τους. 3. Παρουσιάζει τη λειτουργία βασικών ηλεκτρικών κυκλωμάτων και συστημάτων αυτοματισμών. 4. Διατυπώνει τη λειτουργία των ηλεκτρικών μηχανών, αναγνωρίζει τα είδη και να αναφέρει τη λειτουργία των συμπιεστών. 5. Επιδεικνύει την ασφαλή λειτουργία των εργαλείων (χειρός και ηλεκτρικά). 6. Εκφράζει με σαφήνεια και με τη χρήση παραδειγμάτων, τις αρχές της θερμοδυναμικής και τις βασικές της έννοιες, τις αρχές και τα συστήματα του κλιματισμού. 7. Αναγνωρίζει βασικές έννοιες του επαγγέλματός του από τα αγγλικά στα ελληνικά. 8. Αναφέρει βασικές λειτουργίες λογισμικού Η/Υ σχετικές με τη διεκπεραίωση των υποχρεώσεών του. 9. Απαριθμεί τους κινδύνους που ελλοχεύουν σε κάθε στάδιο εργασιών.	1. Χρησιμοποιεί όργανα τεχνικών μετρήσεων (παχύμετρα, μικρόμετρα, πολύμετρα, αμπεροτσιμπίδες, μανόμετρα κ.λπ.). 2. Χρησιμοποιεί το διάγραμμα P-h και τον ψυχομετρικό χάρτη 3. Εξάγει αποτελέσματα απλών υπολογισμών (ογκομέτρηση, μετατροπή μονάδων κ.λπ.) 4. Κατασκευάζει μία εγκατάσταση (απλή ή σύνθετη) από σχέδιο που του δίνεται. 5. Εντοπίζει τις βλάβες σε μία εγκατάσταση (κλιματισμού, εξαερισμού, ψύξης) καθώς και στα επιμέρους στοιχεία της και να τις επισκευάζει-αποκαθιστά. 6. Επιλέγει τα κατάλληλα εργαλεία και να τα χρησιμοποιεί ορθά και με ασφάλεια. 7. Παρέχει Α' βοήθειες σε περίπτωση μικρών ατυχημάτων. 8. Υπολογίζει απλές αντικραδασμικές εδράσεις των μηχανημάτων ψύξης. 9. Διαχειρίζεται την ηλεκτρονική του αλληλογραφία και να χρησιμοποιεί σουίτα γραφείου για απλές εφαρμογές (σύνταξη προσφορών, αναφορών, πελατολόγιο κλπ.) και να εντοπίζουν βασικές πληροφορίες σχετικές με το αντικείμενο της εργασίας τους στο διαδίκτυο. 10. Τοποθετήσει αντικραδασμικές εδράσεις, ηχοπαγιδευτικές / ηχομειωτικές διατάξεις. 11. Διαχειρίζεται τα απόβλητα που δημιουργούνται (Freon). 12. Συντάσσει προϋπολογισμούς κόστους υλικών και εργασίας. 13. Εφαρμόζει τους κανονισμούς ασφαλείας για την προστασία των εργαζομένων, του χώρου εργασίας και του περιβάλλοντος.	1. Ενεργεί τόσο υπό τις οδηγίες μηχανικού όσο και αυτόνομα στα πλαίσια των ευθυνών που του αναλογούν από την ισχύουσα νομοθεσία 2. Αξιολογεί τις νεότερες πληροφορίες και δεδομένα στο επάγγελμά του αναθεωρώντας τις αρχικές του γνώσεις 3. Συνεργάζεται αρμονικά με συναδέλφους του είτε δεχόμενος είτε εκτελώντας εντολές 4. Τηρεί με υπευθυνότητα όλα τα απαραίτητα μέτρα ασφαλείας
--	--	---	--	--

Κεφάλαιο 1, Εισαγωγή στο Θεσμικό Πλαίσιο για το Μεταλυκειακό Έτος-Τάξη Μαθητείας του Ν. 4386/2016 και τα Προγράμματα Σπουδών, βασικές έννοιες και εργαλεία

1.4.5 Ευρωπαϊκό Σύστημα Πιστωτικών Μονάδων (ECVET)

Το **Ευρωπαϊκό Σύστημα Πιστωτικών Μονάδων (ECVET)** μαζί με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων αποτελούν σημαντικά εργαλεία της Ε.Ε. για την προώθηση της κινητικότητας, της διαφάνειας και συγκρισιμότητας των τίτλων/προσόντων που χορηγούνται στον τομέα της Ε.Ε.Κ..

Ειδικότερα, στόχος του ECVET είναι να διευκολύνει την αναγνώριση, μεταφορά και συγκέντρωση των μαθησιακών επιτευγμάτων που έχουν αποκτηθεί στο πλαίσιο εκπαιδευτικών συστημάτων διαφορετικών χωρών αλλά και διαφορετικών εκπαιδευτικών συστημάτων μέσα στην ίδια χώρα, στην προσπάθεια των ατόμων να αποκτήσουν ένα τίτλο/προσόν.

Το ECVET βασίζεται σε αρχές, έννοιες και διαδικασίες που αναπτύχθηκαν από τα κράτη μέλη σε συνεργασία με την Ε.Ε. και έχουν ψηφιστεί από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο το 2009. Δύο αναγκαίες προϋποθέσεις για την εφαρμογή του ECVET είναι:

- Η υιοθέτηση της προσέγγισης των μαθησιακών αποτελεσμάτων στον σχεδιασμό των τίτλων και των Προγραμμάτων Σπουδών.
- Η διάρθρωση των Προγραμμάτων Σπουδών με βάση τη λογική των ενοτήτων μαθησιακών αποτελεσμάτων/ σπονδύλων.

Ο Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. ορίζεται ως το **Εθνικό Σημείο Επαφής για τη Μεταφορά Πιστωτικών Μονάδων (ECVET)** στην Ελλάδα.

Κεφάλαιο 1, Εισαγωγή στο Θεσμικό Πλαίσιο για το Μεταλυκειακό Έτος-Τάξη Μαθητείας του Ν. 4386/2016 και τα Προγράμματα Σπουδών, βασικές έννοιες και εργαλεία

Ανακεφαλαίωση

- Στο «Μεταλυκειακό Έτος – Τάξη Μαθητείας» εφαρμόζεται το δυϊκό πρόγραμμα εκπαίδευσης (μαθητείας) συνολικής διάρκειας διακοσίων τριών (203) ωρών καθώς και Προπαρασκευαστικά Μαθήματα Πιστοποίησης διάρκειας τριάντα πέντε (35) ωρών, που έχουν ως σκοπό την προετοιμασία των μαθητευομένων για τη συμμετοχή τους στις διαδικασίες πιστοποίησης προσόντων και απόκτησης Πτυχίου Επαγγελματικής Ειδικότητας Εκπαίδευσης και Κατάρτισης επιπέδου 5 που διεξάγονται από τον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π..
- Η Μαθητεία στα Ι.Ε.Κ., η οποία ορίζεται στο εξής ως «Πρόγραμμα Μαθητείας στο Ι.Ε.Κ.» αφορά στο 5^ο εξάμηνο κατάρτισης των Ι.Ε.Κ και αποτελείται από δύο μέρη: «Πρόγραμμα Μαθητείας στο Ι.Ε.Κ.» και «Πρόγραμμα Μαθητείας στον χώρο εργασίας».
- Τα Προγράμματα Σπουδών (Π.Σ.) του «Δευτεροβάθμιου και Μεταδευτεροβάθμιου Κύκλου Σπουδών» και του Προπαρασκευαστικού Προγράμματος Πιστοποίησης, του ΕΠΑ.Λ., περιλαμβάνουν σαφώς διατυπωμένα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα, που αναλύονται σε γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες διδακτέα ύλη διαμορφωμένη, σύμφωνα με τα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα, καθώς και οδηγίες διδασκαλίας, συμπεριλαμβανομένων των διδακτικών τεχνικών, των μεθόδων διδασκαλίας και των ενδεδειγμένων εποπτικών μέσων. Η διδακτέα ύλη των μαθημάτων εργαστηριακής εκπαίδευσης συνοδεύεται από παράρτημα, που περιγράφει τον απαιτούμενο εργαστηριακό εξοπλισμό.
- Για τη διαμόρφωση των Προγραμμάτων Σπουδών του Μεταδευτεροβάθμιου Κύκλου Σπουδών λαμβάνονται υπόψη, εφόσον υπάρχουν, και τα σχετικά επαγγελματικά περιγράμματα που πιστοποιούνται από τον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π..
- Τα Προγράμματα Σπουδών διαμορφώνονται, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του ευρωπαϊκού συστήματος πιστωτικών μονάδων για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (European Credit System for Vocational and Education and Training – ECVET).
- Στα Π.Σ. του «Μεταλυκειακού έτους-τάξης μαθητείας», συνολικής διάρκειας 203 ωρών, οι 161 ώρες κατανέμονται σε επιμέρους μαθησιακά πεδία/ενότητες (modules) ενώ οι 42 ώρες αφορούν στη «Ζώνη Ευέλικτου Προγράμματος μαθητείας» η οποία έχει ως στόχο να δώσει στοιχεία ευελιξίας σε ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και ενδιαφέροντα των μαθητών/μαθητριών αλλά και στοιχεία προσαρμοστικότητας του Π.Σ. σε τοπικές ή άλλου τύπου ιδιαιτερότητες.
- Στο «Πλαίσιο Ποιότητας Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ» (Υπ' αριθμ. 26412/2017 Υ.Α., ΦΕΚ 490/τΒ'/20.02.2017) περιλαμβάνονται βασικοί ορισμοί, όπως ο ορισμός της **Γνώσης (knowledge)**, των **Δεξιοτήτων (Skills)**, των **Ικανοτήτων (Competences)**, της **Μαθησιακής Ενότητας (Learning Unit)** και του **Μαθησιακού Αποτελέσματος**.

Κεφάλαιο 1, Εισαγωγή στο Θεσμικό Πλαίσιο για το Μεταλυκειακό Έτος-Τάξη Μαθητείας του Ν. 4386/2016 και τα Προγράμματα Σπουδών, βασικές έννοιες και εργαλεία

- Όπως αναφέρει το [Cedefop \(2008:56\)](#), «Πρόγραμμα Σπουδών είναι η καταγραφή των δραστηριοτήτων που υλοποιούνται για τον σχεδιασμό, την οργάνωση και τον προγραμματισμό μιας δράσης εκπαίδευσης ή κατάρτισης, η οποία συμπεριλαμβάνει τον ορισμό μαθησιακών στόχων, περιεχομένου και μεθόδων (συμπεριλαμβανομένων των μεθόδων αξιολόγησης) και υλικού, καθώς και ρυθμίσεις για την κατάρτιση των εκπαιδευτικών και εκπαιδευτών».
- Το **επαγγελματικό περίγραμμα** ορίζεται στην [Κ.Υ.Α. 110998/8-5-2006 \(ΦΕΚ 566/Β'/2006\)](#), και περιλαμβάνει τις ενότητες: Τίτλος και ορισμός του Επαγγέλματος ή/ και ειδικότητας, Ανάλυση του επαγγέλματος ή/ και ειδικότητας – «προδιαγραφές», Απαραίτητες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες, Προτεινόμενες διαδρομές απόκτησης των προσόντων, Οριζόντιες δεξιότητες.
- Το Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων έχει αναπτυχθεί από τον ΕΟΠΠΕΠ και η δομή του χαρακτηρίζεται από Επίπεδα (8 επίπεδα) – Μαθησιακά Αποτελέσματα – Περιγραφικούς Δείκτες – Τύπους Προσόντων.
- Στην παρ. 1 του άρθρου 12 του [Ν.4283/2014](#) καθιερώνονται οι τίτλοι της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και τα επίπεδα στα οποία κατατάσσονται ως εξής:
 - Α. Πτυχίο Επαγγελματικής Ειδικότητας, Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, επιπέδου 3
 - Β. Απολυτήριο Γενικού Λυκείου επιπέδου 4
 - Γ. Απολυτήριο Επαγγελματικού Λυκείου (ΕΠΑ.Λ.) επιπέδου 4
 - Δ. Πτυχίο Επαγγελματικής Ειδικότητας, Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, επιπέδου 4
 - Ε. Πτυχίο Επαγγελματικής Ειδικότητας, Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, επιπέδου 5
- Στόχος του **Ευρωπαϊκού Συστήματος Πιστωτικών Μονάδων (ECVET)** είναι η διευκόλυνση της αναγνώρισης, μεταφοράς και συγκέντρωσης των μαθησιακών επιτευγμάτων που έχουν αποκτηθεί σε διαφορετικά πλαίσια (π.χ. διαφορετικών χωρών ή/και διαφορετικών εκπαιδευτικών συστημάτων μέσα στην ίδια χώρα) στην προσπάθεια των ατόμων να αποκτήσουν έναν τίτλο/προσόν.

Επισημαίνεται ότι, το θεσμικό πλαίσιο της μαθητείας συνεχώς επικαιροποιείται, ως εκ τούτου, ο αναγνώστης/η αναγνώστρια θα πρέπει να επισκέπτεται συχνά τον σχετικό δικτυακό τόπο του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων:

<http://www.minedu.gov.gr/texniki-ekpaideusi-2/mathiteia/thesmiko-plaisio>

Κεφάλαιο 1, Εισαγωγή στο Θεσμικό Πλαίσιο για το Μεταλυκειακό Έτος-Τάξη Μαθητείας του Ν. 4386/2016 και τα Προγράμματα Σπουδών, βασικές έννοιες και εργαλεία

Ερωτήσεις ανατροφοδότησης/ δραστηριότητες

Α. Ερωτήσεις Σ-Λ

Σημειώστε Σ ή Λ, δίπλα στις προτάσεις που θεωρείτε Σωστές ή Λανθασμένες αντίστοιχα

1. Το «Μεταλυκειακό Έτος – Τάξη Μαθητείας» εφαρμόζει το δυϊκό πρόγραμμα εκπαίδευσης (μαθητείας)

Σ Λ

2. Ο/η κάτοχος απολυτηρίου ΓΕ.Λ. και πτυχίου του δευτεροβάθμιου κύκλου Σπουδών του ΕΠΑΛ., προηγείται έναντι του κατόχου απολυτηρίου και πτυχίου του δευτεροβάθμιου κύκλου σπουδών του ΕΠΑ.Λ. στο «Μεταλυκειακό έτος-Τάξη μαθητείας»

Σ Λ

3. Με βάση την κείμενη νομοθεσία, το «Μεταλυκειακό Έτος – Τάξη Μαθητείας» δεν είναι υποχρεωτικό

Σ Λ

4. Αμέσως μετά την ολοκλήρωση του μεταδευτεροβάθμιου κύκλου σπουδών ο/η απόφοιτος/η του «Μεταλυκειακού έτους- Τάξης μαθητείας» αποκτά αυτομάτως Πτυχίο Επαγγελματικής Ειδικότητας Εκπαίδευσης και Κατάρτισης επιπέδου 5

Σ Λ

5. Για την πιστοποίηση των μαθητευομένων λαμβάνεται υπόψη και το περιεχόμενο των ωρών Ζώνης Ευέλικτου Προγράμματος Μαθητείας.

Σ Λ

6. Τα μαθησιακά αποτελέσματα περιγράφουν τι οφείλει να ελέγξει ο/η εκπαιδευτικός ως προς τις γνώσεις του/της εκπαιδευόμενου/ης μετά το πέρας της μαθησιακής διαδικασίας.

Σ Λ

Κεφάλαιο 1, Εισαγωγή στο Θεσμικό Πλαίσιο για το Μεταλυκειακό Έτος-Τάξη Μαθητείας του Ν. 4386/2016 και τα Προγράμματα Σπουδών, βασικές έννοιες και εργαλεία

Β. Ερωτήσεις συμπλήρωσης κενού

1. Συμπληρώστε τα κενά με τις κατάλληλες λέξεις:

Τα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα αναλύονται σε _____, _____ και _____ ανά μάθημα, τομέα και ειδικότητα.

2. Οι παρακάτω φράσεις αντιστοιχούν σε Γνώσεις, Δεξιότητες και Ικανότητες όπως περιγράφονται στα Πτυχία Επαγγελματικής Ειδικότητας του Επιπέδου 4 του ΕΠΑ.Λ. Να σημειώσετε δίπλα από κάθε φράση ένα (Γ), (Δ), και (Ι) για κάθε Γνώση, Δεξιότητα και Ικανότητα αντίστοιχα.

α. Επεξηγεί την καθορισμένη επαγγελματική ορολογία που έχει καθιερωθεί στο πεδίο της εργασίας του	
β. Εφαρμόζει οδηγίες και ρυθμίσεις που αναφέρονται σε τεχνικά εγχειρίδια υλικού και λογισμικού	
γ. Αναπτύσσει βασικές ικανότητες καλής συμπεριφοράς, επικοινωνίας και συνεργασίας τόσο στον εργασιακό του χώρο, όσο και στην επικοινωνία του με πολίτες / πελάτες	
δ. Εκφράζει περιβαλλοντική ευαισθησία (αξιοποίηση επισκευασμένου υλικού, ανακύκλωση κλπ.)	
ε. Εκτιμά τις προσωπικές του μαθησιακές ελλείψεις και ανάγκες, αντιλαμβανόμενος επιπλέον την ταχεία εξέλιξη των ΤΠΕ, και επιλέγει τρόπους και εκπαιδευτικά μέσα για την κάλυψη αυτών των αναγκών	
στ. Εγκαθιστά, ρυθμίζει και ελέγχει ψυκτικές και κλιματιστικές μονάδες όλων των τύπων (μονομπλόκ, SPLIT, ημικεντρικές με δίκτυο αεραγωγών κ.λπ.)	
ζ. Χειρίζεται τα βασικά λειτουργικά συστήματα	
η. Περιγράφει τη φύση, τη λειτουργία και τη συντήρηση των εγκαταστάσεων ψύξης και κλιματισμού και των συνιστωσών τους	
θ. Αναγνωρίζει τις περιόδους και τα χαρακτηριστικά της τέχνης μέσα από τις διάφορες εκφάνσεις της	
ι. Σχεδιάζει γραφιστικές εφαρμογές σε Η/Υ με τα κατάλληλα λογισμικά	
κ. Συνδιαλέγεται δημιουργικά με τους συνεργάτες του/της	
λ. Αναγνωρίζει τα βασικά ηλεκτρονικά εξαρτήματα και τα χρησιμοποιούμενα υλικά σε ένα υπολογιστικό σύστημα ή σε ένα δίκτυο υπολογιστών	
μ. Αναπτύσσει βασικές ικανότητες επαγγελματικής υπευθυνότητας, συνέπειας και ευσυνειδησίας	

Κεφάλαιο 1, Εισαγωγή στο Θεσμικό Πλαίσιο για το Μεταλυκειακό Έτος-Τάξη Μαθητείας του Ν. 4386/2016 και τα Προγράμματα Σπουδών, βασικές έννοιες και εργαλεία

3. Να συμπληρώσετε στη δεξιά στήλη το επίπεδο προσόντος που αντιστοιχεί στον τίτλο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης της αριστερής στήλης.

ΤΙΤΛΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ	ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΡΟΣΟΝΤΟΣ
α. Απολυτήριο Γενικού Λυκείου	
β. Απολυτήριο Επαγγελματικού Λυκείου (ΕΠΑ.Λ.) χορηγούμενο στους/στις αποφοίτους/ες της Γ' Τάξης των Επαγγελματικών Λυκείων (ΕΠΑ.Λ.)	
γ. Πτυχίο Επαγγελματικής Ειδικότητας, Εκπαίδευσης και Κατάρτισης χορηγούμενου στους/στις αποφοίτους/ες της Γ' Τάξης των Επαγγελματικών Λυκείων (ΕΠΑ.Λ.) μετά από ενδοσχολικές εξετάσεις	
δ. Πτυχίο Επαγγελματικής Ειδικότητας, Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, χορηγούμενο στους/στις αποφοίτους/τες Σ.Ε.Κ. μετά από πιστοποίηση	
ε. Δίπλωμα Επαγγελματικής Ειδικότητας, Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, χορηγούμενο στους αποφοίτους Ι.Ε.Κ. μετά από πιστοποίηση	
στ. Πτυχίο Επαγγελματικής Ειδικότητας, Εκπαίδευσης και Κατάρτισης χορηγούμενο στους αποφοίτους της Τάξης Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ. μετά από πιστοποίηση	

Κεφάλαιο 1, Εισαγωγή στο Θεσμικό Πλαίσιο για το Μεταλυκειακό Έτος-Τάξη Μαθητείας του Ν. 4386/2016 και τα Προγράμματα Σπουδών, βασικές έννοιες και εργαλεία

Γ. Ερωτήσεις Ανάπτυξης

1. Να περιγράψετε τον ρόλο της «*Ζώνης Ευέλικτου Προγράμματος μαθητείας*» στο πλαίσιο του «*Μεταλυκειακού έτους-τάξης Μαθητείας*».

Ε. Ερωτήσεις αντιστοίχισης

1. Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της αριστερής στήλης με τα στοιχεία της δεξιάς στήλης.

Α. Μαθησιακή Ενότητα (Learning Unit)	1. Αποτελεί Συστατικό στοιχείο/μέρος ενός προσόντος/τίτλου που αποτελείται από μια συνεκτική δέσμη γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων, και η οποία μπορεί ανεξάρτητα να αξιολογηθεί και να πιστοποιηθεί.
Β. Ικανότητες (Competences)	2. Η αποδεδειγμένη ικανότητα χρήσης γνώσης, δεξιοτήτων και προσωπικών, κοινωνικών και μεθοδικών ικανοτήτων σε εργασιακό ή μαθησιακό περιβάλλον με σκοπό την επαγγελματική ή προσωπική εξέλιξη.
Γ. Μαθησιακό Αποτέλεσμα (Learning outcome)	3. Το αποτέλεσμα αφομοίωσης της πληροφόρησης διαμέσου της μάθησης. Ένα “σώμα” γεγονότων, θεωριών και πρακτικών, το οποίο συνδέεται με το πεδίο της εργασίας ή της μελέτης.
Δ. Γνώση (knowledge)	4. Η ικανότητα εφαρμογής της γνώσης και της τεχνογνωσίας για την ολοκλήρωση καθηκόντων ή την επίλυση προβλημάτων.
Ε. Επαγγελματικό περίγραμμα (Occupational profile)	5. Η αποτύπωση όλων αυτών που ο/η εκπαιδευόμενος/-η γνωρίζει, κατανοεί και μπορεί να επιτελέσει μετά την ολοκλήρωση μιας μαθησιακής διαδικασίας.
ΣΤ. Δεξιότητες (Skills)	6. Το σύνολο των βασικών και επιμέρους επαγγελματικών λειτουργιών που συνθέτουν το αντικείμενο εργασίας ενός επαγγέλματος ή μιας ειδικότητας καθώς και οι αντίστοιχες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες που απαιτούνται για την ανταπόκριση στις λειτουργίες αυτές.

Κεφάλαιο 1, Εισαγωγή στο Θεσμικό Πλαίσιο για το Μεταλυκειακό Έτος-Τάξη Μαθητείας του Ν. 4386/2016 και τα Προγράμματα Σπουδών, βασικές έννοιες και εργαλεία

Προτεινόμενες Δραστηριότητες

Σημειώνεται ότι οι προτεινόμενες δραστηριότητες μπορεί να πραγματοποιηθούν είτε ατομικά είτε ομαδικά (π.χ. μέσω της δημιουργίας rooms στο Big Blue Button).

Η μέθοδος επικοινωνίας και συλλογής των αποτελεσμάτων έγκειται στους/στις επιμορφωτές/τριες. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι η επικοινωνία δύναται να πραγματοποιηθεί είτε μέσω απευθείας απάντησης (προφορικής ή γραπτής στο chat) είτε μέσω ανάρτησης αρχείου με τις ερωτήσεις στο Moodle.

Προτείνεται για τη διευκόλυνση της υλοποίησης των δραστηριοτήτων, να πραγματοποιηθεί :

- Α. χωρισμός των εκπαιδευτικών σε ομάδες ανά ειδικότητα
- Β. δημιουργία rooms
- Γ. συνεδρίαση μέσω chat με συντονιστή έναν εκπαιδευτικό
- Δ. Αποστολή των απαντήσεων στον επιμορφωτή/ανάρτηση των απαντήσεων στο moodle.

Προτείνεται η υλοποίηση τουλάχιστον μίας δραστηριότητας κατόπιν επιλογής από τον/την επιμορφωτή /επιμορφώτρια. Εφόσον ο χρόνος επαρκεί, ο/η επιμορφωτής/τρια δύναται να προχωρήσει στην υλοποίηση περισσότερων δραστηριοτήτων.

Δραστηριότητα 1 (Εκτιμώμενος χρόνος: 20-30 λεπτά):

α) Επιλέξτε μία ειδικότητα που ανήκει στον Τομέα σας. Στη συνέχεια, διατυπώστε τρεις φράσεις που αντιστοιχούν σε Γνώση, Δεξιότητα και Ικανότητα που χρειάζεται να κατέχει ο κάτοχος Πτυχίου Επιπέδου 5 της εν λόγω ειδικότητας.

β) Στη συνέχεια μεταβείτε στη σχετική τοποθεσία του ΕΟΠΠΕΠ που αφορά στα [Δίπλωμα Επιπέδου 5](#), και αναζητήστε το Δίπλωμα Επιπέδου 5 για τη συγκεκριμένη ειδικότητα (ή την πιο συναφή με αυτήν). Συγκρίνετε τις γνώσεις, δεξιότητες, ικανότητες που περιλαμβάνονται στην περιγραφή του Πτυχίου Επιπέδου 5 της συγκεκριμένης ειδικότητας/ή με αυτές που έχετε καταγράψει.

γ) Διατυπώστε παρατηρήσεις σχετικά με τις γνώσεις, δεξιότητες, ικανότητες όπως αυτές αναπτύσσονται στην περιγραφή του Πτυχίου Επιπέδου 5 της συγκεκριμένης ειδικότητας. (Π.χ. απολύτως απαραίτητη δεξιότητα για τον/την κάτοχο του πτυχίου ή πολύ εύκολο για τους αποφοίτους Επιπέδου 5 κ.ο.κ.)

Κεφάλαιο 1, Εισαγωγή στο Θεσμικό Πλαίσιο για το Μεταλυκειακό Έτος-Τάξη Μαθητείας του Ν. 4386/2016 και τα Προγράμματα Σπουδών, βασικές έννοιες και εργαλεία

Δραστηριότητα 2 (Εκτιμώμενος χρόνος: 15-20 λεπτά):

Επιλέξτε μία ειδικότητα που ανήκει στον Τομέα σας. Στη συνέχεια, μεταβείτε στη σχετική τοποθεσία του ΕΟΠΠΕΠ, στον οποίο παρατίθεται ο [Κατάλογος Επαγγελματικών Περιγραμμάτων](#), προκειμένου να αναζητήσετε το Επαγγελματικό Περίγραμμα που αντιστοιχεί σε αυτήν. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει περίγραμμα για αυτή την ειδικότητα, επιλέξτε το πιο συναφές.

Καταγράψτε πιθανές επιπρόσθετες Κύριες ή Επιμέρους Επαγγελματικές Λειτουργίες (ΚΕΛ-ΕΕΛ), τις οποίες θεωρείτε ως απαραίτητες με βάση τα σύγχρονα δεδομένα του Επαγγέλματος, στο οποίο οδηγεί η ειδικότητα του συγκεκριμένου Τομέα.

Δραστηριότητα 3 (Εκτιμώμενος χρόνος: 15-20 λεπτά):

Επιλέξτε μια ειδικότητα που ανήκει στον Τομέα σας. Στη συνέχεια, μεταβείτε στη σχετική ιστοσελίδα του ΕΟΠΠΕΠ και αναζητήστε το [Πτυχίο ΕΠΑ.Λ. Επιπέδου 4](#), καθώς και το [Δίπλωμα Επιπέδου 5](#) για τη συγκεκριμένη ειδικότητα (ή για τις πιο συγγενείς ειδικότητες).

Εντοπίστε τουλάχιστον δύο διαφορές μεταξύ των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων των δύο επιπέδων προσόντων.

Κεφάλαιο 1, Εισαγωγή στο Θεσμικό Πλαίσιο για το Μεταλυκειακό Έτος-Τάξη Μαθητείας του Ν. 4386/2016 και τα Προγράμματα Σπουδών, βασικές έννοιες και εργαλεία

Βιβλιογραφικές Αναφορές

Cedefop, (2008). *Terminology of European ducation and training policy-A selection of 100 key terms*, Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.

Cedefop, (2010). *Learning Outcomes approaches in VET Curricula, Research Paper 6*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Europartnerss Consortium, (2015). *Intellectual Output 5, Methodical Guidelines for the Selection, usage and adaptation of developed modules in designing of the initial vet curricula, European Partnership for Service Specialists KA 2 Strategic Partnership Project Project No. 2014-1-LT01-KA200-000604*.

Δικτυογραφικές Αναφορές

University of South Australia, (2018). *Bloom's Taxonomy*. Ανακτήθηκε 22 Μαρτίου 2018 από <http://w3.unisa.edu.au/gradquals/staff/program/blooms.asp>.

ΕΟΠΠΕΠ, (2018). *Μητρώο Εθνικού Πλαισίου Προσόντων*. Ανακτήθηκε 22 Μαρτίου 2018 από <http://proson.eoppep.gr/el>.

ΕΟΠΠΕΠ, (2018). *Επίπεδα Ε.Π.Π.*. Ανακτήθηκε 28 Μαρτίου 2018 από <http://proson.eoppep.gr/el/HQFLlevels>.

ΕΟΠΠΕΠ, (2018). *Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων*. Ανακτήθηκε 4 Απριλίου από <http://www.nqf.gov.gr/>.

ΕΟΠΠΕΠ, (2018). *Πτυχίο ΕΠΑ.Λ. Επιπέδου 4*. Ανακτήθηκε 4 Απριλίου από <http://proson.eoppep.gr/el/Qualifications/Search?Levels=28>.

ΕΟΠΠΕΠ, (2018). *Διπλώματα Επιπέδου 5*. Ανακτήθηκε 2 Απριλίου από <http://proson.eoppep.gr/el/Qualifications/Search?Levels=29>.

ΕΟΠΠΕΠ, (2018). *Κατάλογος Επαγγελματικών Περιγραμμάτων*. Ανακτήθηκε 22 Φεβρουαρίου από <http://www.eoppep.gr/index.php/el/structure-and-program-certification/workings/katalogos-ep>.

ΕΟΠΠΕΠ, (2018). *Πτυχίο Επαγγελματικής Ειδικότητας «Μηχανολογικών Εγκαταστάσεων και Κατασκευών» Επιπέδου 4*. Ανακτήθηκε 29 Μαρτίου 2018 από <http://proson.eoppep.gr/el/Qualifications/Details/698>

Κεφάλαιο 1, Εισαγωγή στο Θεσμικό Πλαίσιο για το Μεταλυκειακό Έτος-Τάξη Μαθητείας του Ν. 4386/2016 και τα Προγράμματα Σπουδών, βασικές έννοιες και εργαλεία

ΕΟΠΠΕΠ, (2018). *Οδηγός Εθνικού Πλαισίου Προσόντων*. Ανακτήθηκε 15 Ιανουαρίου 2018 από http://www.eoppep.gr/images/European/ΕΘΝΙΚΟ_PLAISIO_PROSONTON_NOVEMBER_2016.pdf

ΕΟΠΠΕΠ, (2018). *Εθνικό Σημείο Επαφής για τη Μεταφορά Πιστωτικών Μονάδων (ECVET) στην Ελλάδα*. Ανακτήθηκε 02 Απριλίου 2018 από <http://www.eoppep.gr/index.php/el/qualification-certificate/ecvet>.

ΕΟΠΠΕΠ, (2018). *Τύπος Προσόντος: Πτυχίο Επαγγελματικής Ειδικότητας ΕΠΑ.Λ.*. Ανακτήθηκε 4 Απριλίου από <http://proson.eoppep.gr/el/QualificationTypes/Details/54>.

Νομοθεσία

Ν. 4452/2017, *Ρύθμιση θεμάτων του Κρατικού Πιστοποιητικού Γλωσσομάθειας, της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδας και άλλες διατάξεις*, ΦΕΚ 17/Α'/2017.

Ν. 4473/2017, *Μέτρα για την επιτάχυνση του κυβερνητικού έργου σε θέματα εκπαίδευσης*, ΦΕΚ 78/Α'/2017.

Ν.4386/2016, *Ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις*., ΦΕΚ 83/Α'/2016.

Ν.4283/2014, *Ίδρυση και οργάνωση Συμβουλίου Εθνικής Πολιτικής για την Παιδεία και άλλες διατάξεις*, ΦΕΚ 189/Α'/2014.

Ν. 4310/2014, *Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία και άλλες διατάξεις*, ΦΕΚ 258/Α'/2014.

Ν.4186/2013, *Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις*, ΦΕΚ 93/Α'/2013.

Ν. 4327/2015, *Επείγοντα μέτρα για την Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια και Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και άλλες διατάξεις*, ΦΕΚ 50/Α'/2015.

Ν.3369/2005, *Συστηματοποίηση της δια βίου μάθησης και άλλες διατάξεις*, ΦΕΚ 171/Β'/2005.

Κ.Υ.Α. 26381/16-2-2017, *Υλοποίηση Μεταλυκειακού Έτους -Τάξη Μαθητείας αρμοδιότητας ΥΠ.ΠΕ.Θ.*, ΦΕΚ 490/Β'/2017.

Κεφάλαιο 1, Εισαγωγή στο Θεσμικό Πλαίσιο για το Μεταλυκειακό Έτος-Τάξη Μαθητείας του Ν. 4386/2016 και τα Προγράμματα Σπουδών, βασικές έννοιες και εργαλεία

Κ.Υ.Α. 110998/8-5-2006, *Πιστοποίηση Επαγγελματικών Περιγραμμάτων*, ΦΕΚ 566/Β'/2006.

26385 Υ.Α., *Πλαίσιο Ποιότητας Μαθητείας*, ΦΕΚ 491/Β'/2017.

Φ20/82041/Δ4 Υ.Α. , *Καθορισμός των Τομέων και των Ειδικοτήτων των Επαγγελματικών Λυκείων (ΕΠΑ.Λ.) του Ν. 4386/2016 (Α' 83) και της αντιστοιχίας μεταξύ τους*, ΦΕΚ 1489/Β'/2016.

Σύσταση του Ευρ. Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της 23ης Απριλίου του 2008 σχετικά με τη θέσπιση του ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων για τη διά βίου μάθηση (2008/C 111/01).

Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18^{ης} Ιουνίου 2009 για τη θέσπιση του Ευρωπαϊκού συστήματος πιστωτικών μονάδων για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (2009/C 155/02).

Οδηγός για περαιτέρω μελέτη

Cedefop, (2010). *Learning Outcomes approaches in VET Curricula, Research Paper 6*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Cedefop, (2009b). *Continuity, consolidation and change: Towards a European era of vocational education and training*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.

ECTS User's guide, (2015). Luxembourg: Publications Office of the European Union.

European Credit system for Vocational Education and Training (ECVET), (2018, 4 Απριλίου). Ανακτήθηκε από http://ec.europa.eu/education/resources/european-credit-transfer-accumulation-system_en.htm.

ECVET Projects, (2018 , 4 Απριλίου). Ανακτήθηκε από <http://www.ecvet-projects.eu/>.

Κεφάλαιο 2^ο

Ανάπτυξη Προγραμμάτων Σπουδών

Εισαγωγή

Η ανάπτυξη Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ είναι στενά συνδεδεμένη με τα Επαγγελματικά Περιγράμματα και ειδικότερα με τις Κύριες Επαγγελματικές Λειτουργίες (Κ.Ε.Λ.) και τις Βασικές Επαγγελματικές Γνώσεις που περιλαμβάνονται σε αυτά. Αρκετές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης προσδιορίζουν με τη χρήση διαφορετικών μεθοδολογιών, τα περιεχόμενα των Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ με βάση τα Επαγγελματικά Περιγράμματα.

Στο 2^ο Κεφάλαιο γίνεται αναφορά στις Αρχές Ανάπτυξης των Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ και τις εφαρμογές τους και στην ανάπτυξη των Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ βάσει των Επαγγελματικών Περιγραμμάτων. Επιπρόσθετα, περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα και η λειτουργία τους στο πλαίσιο των Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ και παρουσιάζονται σχετικά παραδείγματα. Τέλος, γίνεται αναφορά σε εκπαιδευτικές πρακτικές που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία μαθητοκεντρικού κλίματος που εστιάζει στον/στην εκπαιδευόμενο/η και όχι στον/στην εκπαιδευτικό.

Μετά την ολοκλήρωση του 2^{ου} Κεφαλαίου, οι επιμορφούμενοι/ες θα είναι σε θέση να:

- ✓ διακρίνουν τα μαθησιακά αποτελέσματα από τους εκπαιδευτικούς στόχους.
- ✓ εξηγούν την σημασία των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για την ανάπτυξη και εφαρμογή των Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ.
- ✓ προσδιορίζουν τη σχέση μεταξύ των Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ με τα Επαγγελματικά Περιγράμματα της ειδικότητας.
- ✓ αναφέρουν τις εκπαιδευτικές πρακτικές που μπορούν να υιοθετήσουν, προκειμένου να δώσουν μαθητοκεντρικό χαρακτήρα στη μαθησιακή διαδικασία.
- ✓ εφαρμόζουν τις Αρχές Ανάπτυξης Προγραμμάτων Σπουδών κατά την υλοποίηση των Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ.

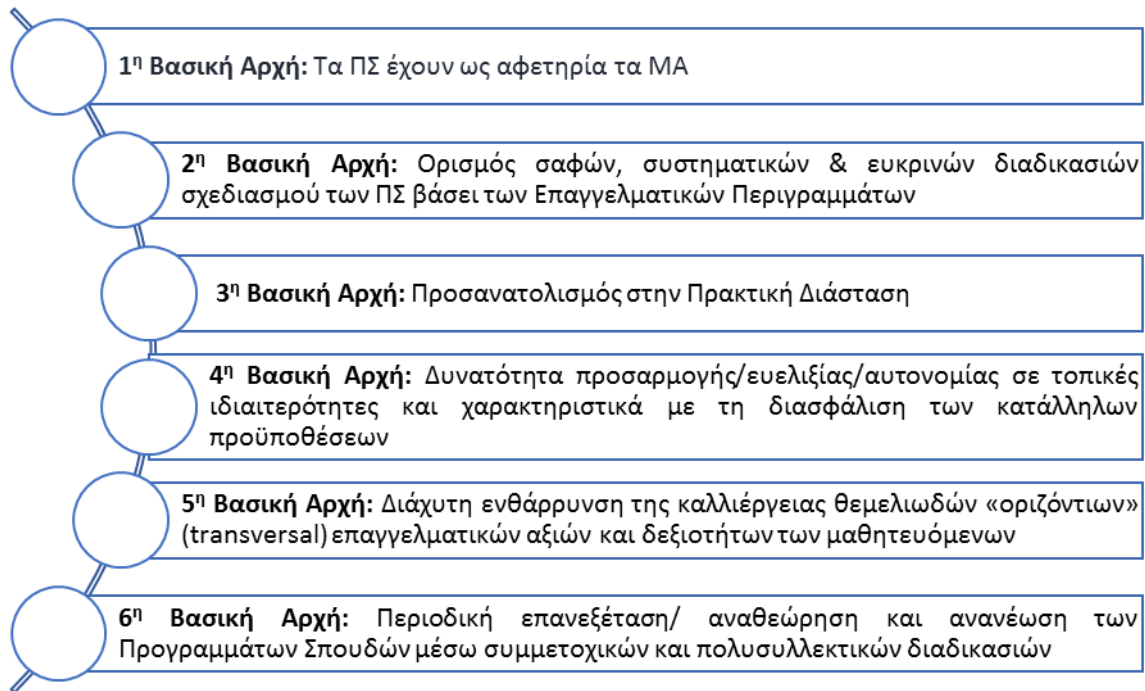
Λέξεις Κλειδιά

Αρχές ανάπτυξης ΠΣ, Μαθησιακά αποτελέσματα, Εκπαιδευτικοί στόχοι, Διαδικασίες σχεδιασμού ΠΣ, Επαγγελματικό περίγραμμα.

2.1 Αρχές Ανάπτυξης Προγραμμάτων Σπουδών

Οι **Αρχές** που αποτελούν τους βασικούς άξονες κατά την ανάπτυξη των Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ, όπως έχουν προταθεί από το Further Education and Training Awards Council Ireland (2005, p. 20), όπως αναφέρεται στο CEDEFOP (2010:81), περιλαμβάνονται στο σχήμα που ακολουθεί:

Σχήμα 1



Βασικές αρχές κατά την ανάπτυξη των ΠΣ της ΕΕΚ

Αναλυτικότερα:

1^η Βασική Αρχή: Τα Προγράμματα Σπουδών έχουν ως αφετηρία τα Μαθησιακά Αποτελέσματα.

Η έμφαση μετατοπίζεται από το γνωστικό αντικείμενο καθ' εαυτό (π.χ. από τον αριθμό των μαθησιακών ενοτήτων), τη διάρκεια του Προγράμματος Σπουδών, τους/τις εκπαιδευτικούς και τη διδακτική διαδικασία προς τους/τις μαθητευόμενους/ες και τα επιδιωκόμενα/αναμενόμενα αποτελέσματα μάθησης.

Στην ουσία πρόκειται για μια αντίστροφη πορεία σχεδιασμού, όπου όλος ο σχεδιασμός **εστιάζει στο τι είναι σε θέση να κάνει ο/η εκπαιδευόμενος/η**, ανεξάρτητα από το περιεχόμενο και τη συνθήκη κάτω από την οποία λαμβάνει χώρα η μάθηση. Αυτή η προσέγγιση στηρίζεται στην προσανατολισμένη στα αποτελέσματα εκπαίδευση, που αποτελεί μια μαθητοκεντρική φιλοσοφία εκπαιδευτικού σχεδιασμού, όπου όλες οι αποφάσεις εκκινούν από τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα και η τελική «επιδίωξη» καθορίζει όλη τη διαδικασία.

Τα **μαθησιακά αποτελέσματα εξυπηρετούν τις παρακάτω λειτουργίες** (NQF Inclusive, 2011:10):

- επιτρέπουν την ανίχνευση των γνώσεων, δεξιοτήτων, ικανοτήτων που έχει κατακτήσει ο/η μαθητευόμενος/η.
- επιτρέπουν την ικανότητα της μεταφοράς της αποκτηθείσας γνώσης και της εφαρμογής των αντίστοιχων δεξιοτήτων σε πραγματικές επαγγελματικές συνθήκες.
- παρέχουν διαφάνεια.
- διευκολύνουν την εμπλοκή των εργοδοτών στον σχεδιασμό των Προγραμμάτων Σπουδών.
- διευκολύνουν την αυτοαξιολόγηση.
- διευκολύνουν την κινητικότητα μεταξύ διαφορετικών χωρών.
- διευκολύνουν τη μάθηση σε διαφορετικά πλαίσια.

2^η Βασική Αρχή: Ορισμός σαφών, συστηματικών και ευκρινών διαδικασιών σχεδιασμού των Προγραμμάτων Σπουδών, βάσει των Επαγγελματικών Περιγραμμάτων και υιοθέτηση της προσέγγισης των Μαθησιακών Ενοτήτων.

3^η Βασική Αρχή: Προσανατολισμός στην Πρακτική Διάσταση (Cedefop, 2010).

Ως βασικές αρχές για τον σχεδιασμό μαθησιακών διαδικασιών που εστιάζουν στην επίτευξη ικανοτήτων στο πλαίσιο της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης κρίνονται οι ακόλουθες:

- οι διδακτικές αναφορές γίνονται με παραδείγματα/καταστάσεις που συνάδουν με επαγγελματικές δραστηριότητες,
- το σημείο αναφοράς της μάθησης είναι οι δραστηριότητες στις οποίες εμπλέκονται οι ίδιοι οι μαθητευόμενοι/ες,
- οι μαθητευόμενοι/ες ενθαρρύνονται να σχεδιάζουν, εκτελούν, ελέγχουν, διορθώνουν και αξιολογούν τις δράσεις τους κατά το δυνατόν αυτόνομα,
- οι δραστηριότητες μάθησης υλοποιούνται πολυπρισματικά σε σχέση με τις ρεαλιστικές εργασιακές διαδικασίες (π.χ. τεχνική διάσταση, διάσταση εργασιακής ασφάλειας και κανονιστικού πλαισίου, περιβαλλοντική και κοινωνική διάσταση),
- οι δραστηριότητες ενσωματώνουν/ αξιοποιούν τις προσωπικές εμπειρίες των μαθητευομένων και λαμβάνουν υπόψη κοινωνικές διαστάσεις, όπως αυτές της αποκρυστάλλωσης των ιδιαίτερων προτιμήσεων και ενδιαφερόντων των μαθητευομένων και τη διαχείριση ενδεχόμενων συγκρούσεων.

4^η Βασική Αρχή: Δυνατότητα προσαρμογής/ευελιξίας/αυτονομίας σε τοπικές ιδιαιτερότητες και χαρακτηριστικά με τη διασφάλιση των κατάλληλων προϋποθέσεων.

5^η Βασική Αρχή: Διάχυτη ενθάρρυνση της καλλιέργειας θεμελιωδών «οριζόντιων» (transversal) επαγγελματικών αξιών και δεξιοτήτων των μαθητευομένων, όπως συνεργατικότητα/ομαδικότητα, ανάληψη πρωτοβουλίας, κριτική σκέψη, ασφάλεια και υγεία στο επαγγελματικό περιβάλλον, σεβασμός στην τήρηση επαγγελματικής δεοντολογίας, περιβαλλοντική συνείδηση, έμφαση στις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης και της αποτελεσματικής επικοινωνίας, ενσυναίσθηση, διαχείριση διαφωνιών/ συγκρούσεων.

6^η Βασική Αρχή: Περιοδική επανεξέταση/ αναθεώρηση και ανανέωση των Προγραμμάτων Σπουδών μέσω συμμετοχικών και πολυσυλλεκτικών διαδικασιών.

2.2 Εφαρμογή Αρχών Ανάπτυξης Προγραμμάτων Σπουδών μέσα από παραδείγματα

Οι **Αρχές Ανάπτυξης Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ** δεν αποτελούν απλώς θεωρητικές διατυπώσεις για την ανάπτυξη των Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ, αλλά μεταφράζονται σε συγκεκριμένες ενέργειες που λαμβάνουν χώρα σε όλες τις φάσεις της εκπόνησης των Προγραμμάτων Σπουδών και αντανακλώνται σε συγκεκριμένες διατυπώσεις που διατρέχουν όλη τη δομή του Προγράμματος Σπουδών, όπως προκύπτει ως προϊόν αυτής της διαδικασίας.

Κεφάλαιο 2, Ανάπτυξη Προγραμμάτων Σπουδών

Ωστόσο, είναι σημαντικό να τονιστεί ότι η ανάπτυξη των Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ με βάση τις παραπάνω αρχές και ειδικότερα με βάση την προσέγγιση των μαθησιακών αποτελεσμάτων αποτελεί αναγκαία αλλά όχι απαραίτητα και ικανή συνθήκη για πιο αποτελεσματική μάθηση.

Μία από τις βασικές προϋποθέσεις για την εφαρμογή ΠΣ που βασίζονται σε μαθησιακά αποτελέσματα είναι οι καλά καταρτισμένοι/-ες εκπαιδευτικοί που θα είναι σε θέση να εφαρμόζουν κατάλληλες παιδαγωγικές πρακτικές. Επιπρόσθετα, χρειάζεται οι εκπαιδευτικοί εκτός από τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες, να αποκτήσουν και την ενδεδειγμένη νοοτροπία.

Τέλος, έμφαση δίνεται και στην κατάλληλη ηγεσία στα σχολεία, καθώς και στην γενικότερη υιοθέτηση ενός ολότελα νέου τρόπου αντιμετώπισης της μάθησης (Cedefop, 2011).

Παρακάτω αναπτύσσεται μέσω συγκεκριμένων παραδειγμάτων ο τρόπος Εφαρμογής των Αρχών Ανάπτυξης Προγραμμάτων Σπουδών, στα Προγράμματα Σπουδών της ΕΕΚ.

➤ Η **1^η και η 2^η Βασική Αρχή** Ανάπτυξης Προγραμμάτων Σπουδών, δηλαδή η ανάπτυξη των Π.Σ. με βάση τα Μαθησιακά Αποτελέσματα, καθώς και ο ορισμός συστηματικών διαδικασιών σχεδιασμού με βάση την προσέγγιση των Μαθησιακών Ενοτήτων, έχουν ήδη υιοθετηθεί από το ΙΕΠ κατά την ανάπτυξη των Προγραμμάτων Σπουδών του «Μεταλυκειακού Έτους-Τάξης Μαθητείας» (ΙΕΠ (2017), [Υπ. αριθμ. Φ2/181534/Δ4 /2017 Υ.Α., ΦΕΚ 3820/Β'/31-10-2017](#)).

➤ Όσον αφορά στην υιοθέτηση της **3^{ης} βασικής αρχής** που αφορά στον **Προσανατολισμό των μαθησιακών διαδικασιών στην πρακτική διάσταση** και ειδικότερα στην εφαρμογή των επιμέρους αρχών παρατίθενται **ενδεικτικά παραδείγματα**, όπως έχουν ενσωματωθεί στα Προγράμματα Σπουδών του «Μεταλυκειακού Έτους-Τάξης Μαθητείας» ([Υπ. αριθμ. Φ2/181534/Δ4 /2017 Υ.Α., ΦΕΚ 3820/Β'/31-10-2017](#) & ΙΕΠ, 2017).

➤ **Παραδείγματα δραστηριοτήτων που συνάδουν με επαγγελματικές δραστηριότητες:**

- Σύνταξη και επικαιροποίηση βιογραφικού σημειώματος και συνοδευτικής επιστολής βάσει προτύπων.
- Μελέτη περίπτωσης προσδιορισμού και ανάλυσης συμπτωμάτων βλάβης.
- Πρακτική άσκηση διενέργειας προβλεπόμενων ελέγχων του οχήματος.
- Δημιουργία σελίδας παρουσίασης μιας περιοχής τουριστικού ενδιαφέροντος, μιας εικονικής επιχείρησης.
- Μελέτη περίπτωσης προφορικής και γραπτής επικοινωνίας σε περιπτώσεις εξυπηρέτησης πελάτη, σύνταξης τεχνικής έκθεσης/ τεχνικής και οικονομικής προσφοράς.

➤ **Παραδείγματα Δραστηριοτήτων στις οποίες εμπλέκονται οι ίδιοι/οι ίδιες οι μαθητευόμενοι/ες:**

- Προσομοίωση επικοινωνίας με συναδέλφους και συνεργάτες, σύμφωνα με αρχές του κώδικα επαγγελματικής συμπεριφοράς και δεοντολογίας.
- Προσομοίωση επιλογής και χρήσης των κατάλληλων εργαλείων, μηχανολογικού εξοπλισμού υλικών και μέσων, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις για την υγεία και ασφάλεια στον χώρο εργασίας.

➤ **Παραδείγματα δραστηριοτήτων που ενθαρρύνουν τους μαθητευόμενους/ες να σχεδιάζουν, εκτελούν, ελέγχουν, διορθώνουν και αξιολογούν τις δράσεις τους κατά το δυνατόν αυτόνομα:**

- Διενέργεια έρευνας αγοράς στο διαδίκτυο και πραγματοποίηση ηλεκτρονικών προμηθειών για λογαριασμό της επιχείρησης.
- Εντοπισμός πηγών επιδότησης για νέες επιχειρηματικές προσπάθειες (π.χ. για προσλήψεις προσωπικού και ασφαλιστικές εισφορές).
- Παιχνίδι ρόλων με κύριους άξονες την αποτελεσματική ακρόαση και την ανταπόκριση σε ερωτήσεις και αιτήματα συναδέλφων, πελατών, προμηθευτών και λοιπών συνεργατών.

➤ **Παραδείγματα υλοποίησης των δραστηριοτήτων μάθησης σε σχέση με τις ρεαλιστικές εργασιακές διαδικασίες ως προς τις ακόλουθες διαστάσεις:**

🔧 **Τεχνική διάσταση:**

- Άσκηση προσδιορισμού των προβλεπόμενων εργασιών περιοδικής συντήρησης οχήματος.
- Εκπαιδευτική επίσκεψη σε μονάδα συντήρησης οχημάτων.

🔧 **Διάσταση εργασιακής ασφάλειας:**

- Μελέτη περίπτωσης επιλογής των κατάλληλων μέσων προστασίας ασφάλειας και υγείας και χρήση τους σε αντίστοιχες επαγγελματικές εργασίες.
- Εφαρμογή καλών πρακτικών πρόληψης επαγγελματικών κινδύνων στα διάφορα εργασιακά περιβάλλοντα.

🔧 **Διάσταση κανονιστικού πλαισίου:**

- Ανάλυση στοιχείων της νομοθεσίας που ορίζει και ρυθμίζει το πλαίσιο επαγγελματικής δραστηριοποίησης της ειδικότητας.
- Ανάλυση στοιχείων νομοθεσίας για την ασφάλεια και υγεία στους χώρους εργασίας.

🔧 **Περιβαλλοντική διάσταση:**

- Μελέτη περίπτωσης πλάνου διαχείρισης επικίνδυνων υλικών και αποβλήτων.

- Πρόσκληση ειδικού σχετικά με θέματα που αφορούν στην προστασία του περιβάλλοντος από τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των οχημάτων.

 Κοινωνική διάσταση:

- Εφαρμογή των διαδικασιών της σύμβασης μαθητείας λαμβάνοντας υπόψη τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτήν (δεοντολογία επαγγέλματος, σεβασμός της διαφορετικότητας και της πολυπολιτισμικότητας).
- Προσομοίωση περιπτώσεων επαγγελματικής και δεοντολογικής συμπεριφοράς προς συναδέλφους και συνεργάτες.
- Καταιγισμός ιδεών σχετικά με την αποτελεσματική επικοινωνία και συνεργασία με διαφορετικές ομάδες κοινού.

➤ **Παραδείγματα ενσωμάτωσης στις δραστηριότητες των προσωπικών εμπειριών, προτιμήσεων και ενδιαφερόντων των μαθητευόμενων καθώς και τη διαχείριση ενδεχόμενων συγκρούσεων:**

- Αναζήτηση σε ηλεκτρονικές πηγές ευκαιριών επαγγελματικής σταδιοδρομίας και εξέλιξης στον Τομέα, ανάλογα με τα επαγγελματικά ενδιαφέροντα των μαθητευόμενων.
- Δραστηριότητες σχετικές με το αντικείμενο της ειδικότητας τις οποίες επιλέγουν οι μαθητευόμενοι/ες με βάση τα ενδιαφέροντά τους στο πλαίσιο της «Ζώνης Ευέλικτου Προγράμματος Μαθητείας».



Η 4^η Βασική Αρχή, που αφορά στη **δυνατότητα προσαρμογής/ευελιξίας/αυτονομίας σε τοπικές ιδιαιτερότητες και χαρακτηριστικά με τη διασφάλιση των κατάλληλων προϋποθέσεων**, καλύπτεται από την πρόβλεψη ένταξης στο Πρόγραμμα Σπουδών του «Μεταλυκειακού έτους – Τάξης Μαθητείας» της «Ζώνης Ευέλικτου Προγράμματος μαθητείας» διάρκειας 42 ωρών, η οποία έχει ως σκοπό να δώσει στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση του «Μεταλυκειακού Έτους-Τάξης Μαθητείας» στοιχεία ευελιξίας σε ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και ενδιαφέροντα των μαθητευόμενων.



Όσον αφορά στην υιοθέτηση της **5^{ης} Βασικής Αρχής**, η οποία αφορά στη Διάχυτη ενθάρρυνση της καλλιέργειας θεμελιωδών **«οριζόντιων»** (transversal) **επαγγελματικών αξιών και δεξιοτήτων** των μαθητών/μαθητριών, παρατίθενται τα παρακάτω ενδεικτικά παραδείγματα:

➤ **Παραδείγματα δραστηριοτήτων που ενθαρρύνουν την καλλιέργεια θεμελιωδών «οριζόντιων» (transversal) επαγγελματικών αξιών:**

- Ελέγχει την ορθή λειτουργία των μηχανισμών ασφαλείας και ενημερώνει τον/την υπεύθυνο ασφαλείας για τυχόν αποκλίσεις (ασφάλεια και υγεία στο επαγγελματικό περιβάλλον).

- Εφαρμόζει συγκεκριμένο πλάνο διαχείρισης των απορριμμάτων σύμφωνα με τις προδιαγραφές της επιχείρησης (περιβαλλοντική συνείδηση).
- Συμμετέχει σε διάλογο σχετικά με θέματα επικοινωνίας και συνεργασίας με διαφορετικές ομάδες κοινού.
- Άσκηση σε ομάδες για την προμέτρηση βασικών οικοδομικών εργασιών (εργασία σε ομάδες).
- Συμμετέχει σε διάλογο σχετικά με την επιθυμητή επαγγελματική και δεοντολογική συμπεριφορά (τήρηση επαγγελματικής δεοντολογίας).

➡ Η 6^η Βασική Αρχή που αφορά στην **περιοδική επανεξέταση/ αναθεώρηση και ανανέωση των Προγραμμάτων Σπουδών** μέσω συμμετοχικών και πολυσυλλεκτικών διαδικασιών εξασφαλίζεται με την επιδίωξη συμμετοχής όλων των εμπλεκόμενων φορέων.

2.3 Ανάπτυξη Προγραμμάτων Σπουδών βάσει των Επαγγελματικών Περιγραμμάτων

Α. Σύνδεση με Επαγγελματικά Περιγράμματα: Ο σχεδιασμός των Π.Σ. ανά ειδικότητα έχει ως σημείο αναφοράς τον ορισμό του επαγγέλματος ή/και της ειδικότητας αλλά και τις Κύριες Επαγγελματικές Λειτουργίες (Κ.Ε.Λ.) και τις Βασικές Επαγγελματικές Γνώσεις, όπως αυτές διατυπώνονται στο Επαγγελματικό Περίγραμμα.

Β. Ορισμός επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων: Ως γενικοί σκοποί τίθενται η καλλιέργεια των δεξιοτήτων που ορίζονται στο Επαγγελματικό Περίγραμμα κάθε ειδικότητας και η ανταπόκριση στις Κύριες και Επιμέρους Επαγγελματικές Λειτουργίες (ΚΕΛ-ΕΕΛ) του Επαγγελματικού Περιγράμματος.

Γ. Περιεχόμενο και δομή Προγραμμάτων Σπουδών: Τα Ωρολόγια Προγράμματα Σπουδών όλων των τάξεων του ΕΠΑ.Λ. περιέχουν επαρκή αριθμό ωρών μαθημάτων Γενικής Παιδείας, ώστε να παρέχονται στους μαθητές και στις μαθήτριες οι απαραίτητες Γενικές Γνώσεις που αναφέρονται στην πλειοψηφία των Επαγγελματικών Περιγραμμάτων. Τόσο τα Ωρολόγια Προγράμματα Σπουδών της Β' ΕΠΑ.Λ. –στην οποία λειτουργούν Τομείς- όσο και τα Προγράμματα Σπουδών ανά γνωστικό αντικείμενο καλύπτουν τις περισσότερες από τις Βασικές Επαγγελματικές Γνώσεις, καθώς και μέρος των Ειδικών Επαγγελματικών Γνώσεων που είναι κοινές σε ειδικότητες που εντάσσονται στον ίδιο Τομέα.

Στη Γ' Τάξη του ΕΠΑ.Λ., όπου προβλέπεται η λειτουργία Ειδικοτήτων, τα Ωρολόγια Προγράμματα Σπουδών αλλά και τα Προγράμματα Σπουδών ανά διδακτικό αντικείμενο συμπληρώνουν τις Βασικές Επαγγελματικές Γνώσεις που δηλώνει το Επαγγελματικό Περίγραμμα κάθε ειδικότητας και καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος των Ειδικών Επαγγελματικών Γνώσεων της ειδικότητας.

Δ. Κριτήρια αξιολόγησης: Για κάθε μαθησιακό αποτέλεσμα λαμβάνονται υπόψη οι Ενδεικτικοί Τρόποι Αξιολόγησης των Απαιτούμενων Γνώσεων, Δεξιοτήτων και Ικανοτήτων ανά Επιμέρους Επαγγελματική Λειτουργία, όπως περιλαμβάνονται στα Επαγγελματικά Περιγράμματα.

Ε. Διασφάλιση Ποιότητας: Σημαντική παράμετρος για τη διασφάλιση της ποιότητας είναι η διαρκής ανατροφοδότηση μεταξύ των σταδίων σχεδιασμού, εφαρμογής, αξιολόγησης και αναθεώρησης. Συνεπώς, η καθιέρωση διαδικασιών επανεξέτασης των Προγραμμάτων Σπουδών σε τακτά χρονικά διαστήματα (π.χ. κατ' ελάχιστον κάθε δύο έτη ή και νωρίτερα σε περίπτωση που απαιτείται λόγω προσαρμογής ή δημιουργίας νέων Επαγγελματικών Περιγραμμάτων ή για άλλους λόγους) κρίνεται απαραίτητη.

Επιδιώκεται ο **σχεδιασμός των Προγραμμάτων Σπουδών** να γίνεται με τέτοιο τρόπο, ώστε να υποστηρίζουν:

Α) τη σύνδεση με την αγορά εργασίας μέσω:

α. της Μαθητείας, της πρακτικής άσκησης, της ολιγόωρης ή επαναλαμβανόμενης επίσκεψης σε χώρο εργασίας και της υποδοχής εισηγητών/εισηγητριών από τον χώρο εργασίας ή από κλαδικές/επαγγελματικές ενώσεις κ.λπ.,

β. της ένταξης ολοκληρωμένων βασικών αυθεντικών επαγγελματικών δραστηριοτήτων στις εργαστηριακές ασκήσεις (project-based learning),

γ. του περιορισμού της ύλης και της αξιοποίησης της «Ευέλικτης ζώνης του Προγράμματος Σπουδών», που επιτρέπει την ενθάρρυνση διεξαγωγής εργασιών με αντικείμενο σημαντικά κοινωνικά και επαγγελματικά θέματα (περιβάλλον, επιχειρηματικότητα, καταγραφή μαστορικής τέχνης και άλλης άρρητης γνώσης κ.λπ.).

Β) τη διαδικασία πιστοποίησης των προσόντων των αποφοίτων του Μεταδευτεροβάθμιου Κύκλου Σπουδών του ΕΠΑ.Λ. και των αποφοίτων των ΙΕΚ, η οποία λαμβάνει υπόψη, μεταξύ άλλων, τους Ενδεικτικούς Τρόπους και τη Μεθοδολογία Αξιολόγησης που προτείνονται από το αντίστοιχο Επαγγελματικό Περίγραμμα.

Γ) τη σύνδεση των νέων προγραμμάτων με τα προβλεπόμενα επαγγελματικά δικαιώματα σε κάθε ειδικότητα και τα επίπεδα των επαγγελματικών προσόντων β και γ, όπως αυτά προβλέπονται στο άρθρο 11 του **Π.Δ. 38/2010 (ΦΕΚ 78/Α'/2010)**.

2.4 Τα Μαθησιακά Αποτελέσματα και η λειτουργία τους στα Προγράμματα Σπουδών της ΕΕΚ

Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων, ως «**μαθησιακά αποτελέσματα**» νοούνται οι *διατυπώσεις όλων αυτών που ο εκπαιδευόμενος/η εκπαιδευόμενη γνωρίζει, κατανοεί και μπορεί να κάνει μετά την ολοκλήρωση μιας μαθησιακής διαδικασίας και οι σχετικοί ορισμοί*

Κεφάλαιο 2, Ανάπτυξη Προγραμμάτων Σπουδών

αφορούν τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις ικανότητες» (Σύσταση του Ευρ. Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της 23^{ης} Απριλίου του 2008 σχετικά με τη θέσπιση του ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων για τη διά βίου μάθηση, 2008/C 111/01)

Όπως επισημαίνει το [Cedefop \(2011\)](#), τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών που βασίζονται σε μαθησιακά αποτελέσματα, σε σχέση με τα παραδοσιακά προγράμματα, υπερτερούν ως προς τα εξής στοιχεία:

- στη μάθηση συνδυάζονται γνώσεις και δεξιότητες με προσωπικές και κοινωνικοπολιτισμικές ικανότητες.
- οι γνώσεις αντιμετωπίζονται ως μέρος ευρύτερου πλαισίου και έχουν στοιχεία διεπιστημονικότητας.
- επίκεντρο της μάθησης δεν είναι το εκπαιδευτικό πλαίσιο και οι γνώσεις καθαυτές, όπως συμβαίνει στα παραδοσιακά Προγράμματα Σπουδών αλλά η αγορά εργασίας και οι ανάγκες απασχόλησης.
- η μάθηση λαμβάνει χώρα σε ποικίλα περιβάλλοντα και με διαφορετικές μεθόδους.

Τα μαθησιακά αποτελέσματα σχετίζονται άμεσα με την ταξινομία του Bloom, καθώς αυτή αποτελεί μία από τις σημαντικότερες θεωρητικές επιρροές στην εξέλιξη της γνώσης των μαθησιακών αποτελεσμάτων ([Cedefop, 2011](#)). Η ταξινομία του Bloom διέκρινε τους στόχους στον νοητικό, συναισθηματικό και ψυχοκινητικό τομέα, με τον γνωστικό τομέα να διακρίνεται στα επίπεδα, γνώση, κατανόηση, εφαρμογή, ανάλυση, σύνθεση, αξιολόγηση (εννοιών, διαδικασιών, διεργασιών και αρχών). Τα παραπάνω επίπεδα απεικονίζονται στην πυραμίδα του σχήματος που ακολουθεί.

Σχήμα 2



Η Ταξινομία του Bloom

Πηγή: University of South Australia, Bloom's Taxonomy

Οι διαφορετικές διατυπώσεις ταξινομιών και η κριτική που έχουν δεχτεί δεν αποτελούν αντικείμενο μελέτης του παρόντος επιμορφωτικού υλικού, δεδομένου ότι η πλειοψηφία των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει υιοθετήσει άμεσα ή έμμεσα την Ταξινομία κατά Bloom.

Αυτό που ωστόσο είναι σημαντικό να λαμβάνουμε υπόψη, τόσο κατά τον σχεδιασμό όσο και κατά την εφαρμογή των Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ για το επίπεδο 5 που αφορά στο «Μεταλυκειακό έτος – Τάξη Μαθητείας», είναι ότι είναι σκόπιμο τα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα και η αξιολόγηση αυτών να αναφέρεται στα ανώτερα επίπεδα γνωστικής ταξινόμησης, για τα οποία απαιτούνται περισσότερο πολύπλοκες νοητικές διεργασίες (π.χ. ανάλυση, σύνθεση, και αξιολόγηση).

Οι κυριότερες διαφορές μεταξύ των εκπαιδευτικών και μαθησιακών στόχων και των μαθησιακών αποτελεσμάτων συνοψίζονται στα εξής:

- Οι στόχοι αποτελούν προθέσεις και επιδιώξεις και εστιάζουν στον σχεδιασμό και την εξέλιξη της εκπαιδευτικής διαδικασίας ενώ τα μαθησιακά αποτελέσματα εστιάζουν στην παρακολούθηση και την αξιολόγηση της διαδικασίας.
- Οι στόχοι απευθύνονται στον/στην εκπαιδευτικό και δίνουν έμφαση στο ρόλο του ενώ τα μαθησιακά αποτελέσματα εστιάζουν στον ρόλο του/της μαθητευόμενου/ης και δευτερευόντως στον/στην εκπαιδευτικό.
- Οι στόχοι δίνουν έμφαση στις ευκαιρίες μάθησης ενώ τα μαθησιακά αποτελέσματα δίνουν έμφαση στον τρόπο αξιοποίησης της αποκτηθείσας γνώσης.
- Τα μαθησιακά αποτελέσματα πρέπει να συμμορφώνονται με σαφείς διαδικασίες αξιολόγησης, οι οποίες με τη σειρά τους πρέπει να σχετίζονται με πραγματικές επαγγελματικές καταστάσεις.

Παράδειγμα-Μελέτη Περίπτωσης σύγκρισης Μαθησιακού Αποτελέσματος και Μαθησιακού Στόχου

Η διαφορετική φιλοσοφία μεταξύ των εκπαιδευτικών στόχων και μαθησιακών αποτελεσμάτων μεταφράζεται σε διαφοροποίηση στις μεθόδους διδασκαλίας, στις συνθήκες μάθησης, στον τρόπο αξιολόγησης και στη χρήση μεθόδων και μέσων που λαμβάνουν χώρα μέσα στο εκπαιδευτικό περιβάλλον.

ΣΤΟΧΟΣ: Ο/η μαθητευόμενος/η θα είναι σε θέση να περιγράφει τα σήματα σήμανσης υγείας και ασφάλειας του χώρου εργασίας.

Η περιγραφή των σημάτων σήμανσης υγείας και ασφάλειας του χώρου εργασίας αφορά μια παρατηρήσιμη εντός του σχολικού πλαισίου συμπεριφορά που δεν συναντάται σε πραγματικές επαγγελματικές καταστάσεις, καθότι οι επαγγελματίες δεν χρειάζεται να περιγράφουν τα σήματα σήμανσης και υγείας και ασφάλειας αλλά να εφαρμόζουν τις συστάσεις τους, ώστε να αποφευχθούν εργασιακά ατυχήματα.

Ως εκ τούτου, ο στόχος αυτός αποτελεί μια διατύπωση που απευθύνεται στον/στην εκπαιδευτικό και μόνο και εστιάζει απολύτως στον σχεδιασμό της διδασκαλίας.

Ο/η εκπαιδευτικός στο δεδομένο πλαίσιο προκειμένου να επιτύχει τον συγκεκριμένο στόχο, επιδεικνύει τα σήματα σήμανσης υγείας και ασφάλειας του χώρου εργασίας και των εργαλείων/μηχανημάτων και περιγράφει τα χαρακτηριστικά τους, χρησιμοποιώντας την παραδοσιακή μέθοδο διδασκαλίας της διάλεξης, ζητώντας στη συνέχεια κατά την αξιολόγηση των μαθητών/μαθητριών να αναπαράγουν αυτές τις περιγραφές. Ωστόσο, οι μαθητευόμενοι/ες που είναι ικανοί/ές να περιγράφουν τα σήματα σήμανσης, αποκτούν γνώση που δεν είναι βέβαιο ότι μπορούν να αξιοποιήσουν σε πραγματικά επαγγελματικά περιβάλλοντα εφαρμόζοντας τις αντίστοιχες συστάσεις.

ΜΑΘΗΣΙΑΚΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ: *Ο/η μαθητευόμενος/η θα είναι σε θέση να εφαρμόζει τις συστάσεις των σημάτων σήμανσης υγείας και ασφάλειας του χώρου εργασίας.*

Η εφαρμογή των συστάσεων των σημάτων σήμανσης υγείας και ασφάλειας καθώς και εργαλείων μηχανημάτων αφορά συμπεριφορά που συναντάται σε πραγματικές επαγγελματικές καταστάσεις, καθότι οι επαγγελματίες οφείλουν όχι απλώς να κατανοούν τις συστάσεις αλλά να τις εφαρμόζουν, ώστε να αποφευχθούν εργασιακά ατυχήματα.

Ως εκ τούτου, το μαθησιακό αποτέλεσμα αποτελεί μια διατύπωση που απευθύνεται στον/στην εκπαιδευόμενο/η και μάλιστα είναι ανεξάρτητο από το πλαίσιο διδασκαλίας και μάθησης.

Μία δασκαλοκεντρική μέθοδος διδασκαλίας, όπως είναι η διάλεξη, κατά την οποία ζητείται από τους μαθητές/μαθήτριες να αναπαράγουν περιγραφές για τα σήματα, δεν μπορεί να αυξήσει τις πιθανότητες ο/η μαθητευόμενος/η να επιδείξει την επιθυμητή συμπεριφορά (που στην συγκεκριμένη περίπτωση είναι η εφαρμογή των συστάσεων των σημάτων).

Ο/η εκπαιδευτικός στο πλαίσιο αυτό, προκειμένου να οδηγήσει τους/τις μαθητευόμενους/ες στην επίτευξη του μαθησιακού αποτελέσματος, χρειάζεται να εφαρμόσει περισσότερο μαθητοκεντρικές μεθόδους και τεχνικές, όπως π.χ. μελέτες περίπτωσης ατυχημάτων από ομάδες μαθητών/-τριών και διερεύνηση τρόπων αποφυγής τους μέσω των σημάτων σήμανσης, διερεύνηση από τους ίδιους/τις ίδιες τους /τις μαθητευόμενους/ες των θεμάτων που άπτονται της σήμανσης υγείας στους χώρους εργασίας, ο καταιγισμός ιδεών σε σχέση με το ποιες είναι οι συστάσεις των σημάτων σήμανσης υγείας και ασφάλειας, ώστε να τους εμπλέξει ενεργά, τόσο σε γνωστικό όσο και συναισθηματικό επίπεδο, στους τρόπους χρήσης των σημάτων ασφαλείας.

Στη συνέχεια, κατά την αξιολόγηση των μαθητευομένων, μπορεί να τους ζητηθεί, αντί να αναπαράγουν λεκτικά ή γραπτά τις περιγραφές των σημάτων ασφαλείας, να επιδείξουν ή να αναλύσουν τις ενέργειες που πρέπει να ακολουθήσουν ή να αποφύγουν κατά την εφαρμογή των συστάσεων των σημάτων σήμανσης ασφαλείας και υγείας. Κατ' αυτόν τον τρόπο, δίνεται έμφαση στον τρόπο αξιοποίησης της αποκτηθείσας γνώσης από τους μαθητευόμενους/ες.

Κεφάλαιο 2, Ανάπτυξη Προγραμμάτων Σπουδών

Τα μαθησιακά αποτελέσματα που διατυπώνονται γραπτώς παρέχουν μια σαφή εικόνα του τι αναμένεται να έχει ο εκπαιδευόμενος/η εκπαιδευόμενη ως αποτέλεσμα της μάθησης. Μεταξύ άλλων, τα αποδοτικά μαθησιακά αποτελέσματα πρέπει να είναι ειδικά και, κυρίως, μετρήσιμα. Τα **αποδοτικά μαθησιακά αποτελέσματα** περιλαμβάνουν τέσσερα (4) βασικά στοιχεία (Dželalija, 2015), βλ. Σχήμα 3:

Σχήμα 3



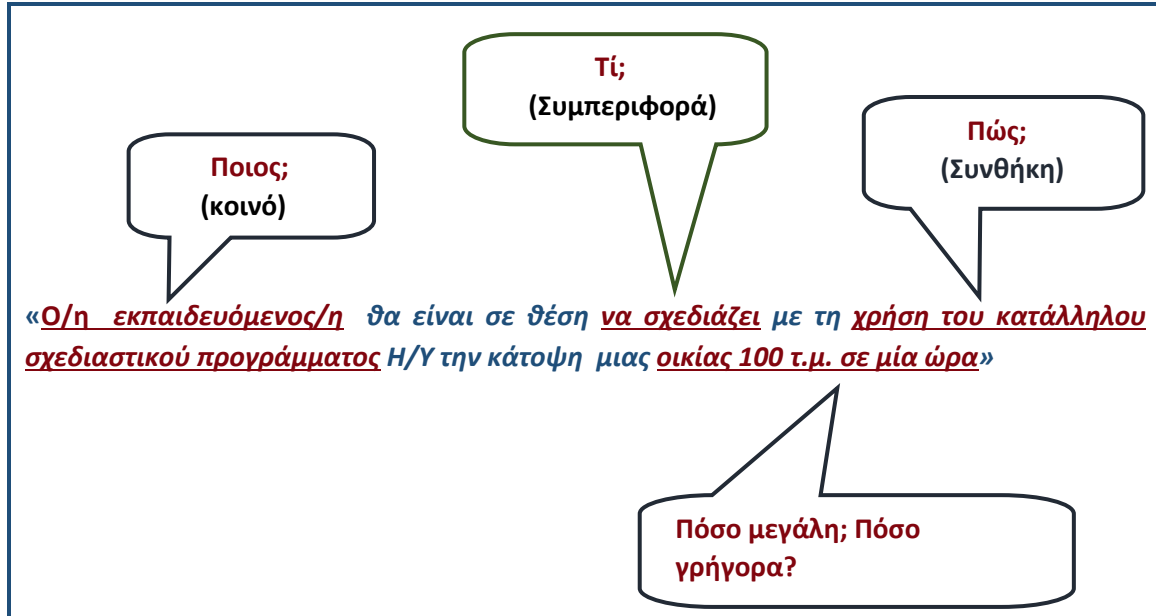
Βασικά στοιχεία αποδοτικού μαθησιακού αποτελέσματος

Συγκεκριμένα:

- **Κοινό**, δηλαδή σε ποιόν αναφέρεται το μαθησιακό αποτέλεσμα που απαντά στην ερώτηση «Ποιος θα εκτελεί τη συμπεριφορά»;
- **Συμπεριφορά**, η οποία δηλώνεται με ενεργητικό ρήμα και απαντά στο ερώτημα «τι θα μπορεί να κάνει ο/η εκπαιδευόμενος/η»;
- **Συνθήκη**, στην οποία περιγράφεται η κατάσταση στην οποία θα πραγματοποιηθεί ή μπορεί να παρατηρηθεί η συμπεριφορά και σχετίζεται με τον τόπο και τον χρόνο. Η συνθήκη μπορεί επίσης να περιλαμβάνει στοιχεία όπως διαδικασίες, υλικά, εργαλεία, ή εγκαταστάσεις, οι οποίες θα χρησιμοποιούνται κατά την εκτέλεση της εργασίας. Απαντά σε ερωτήματα «πού»;», «πότε»;», «πώς»;».
- **Κριτήρια**, τα οποία περιγράφουν το εύρος μίας αποδεκτής απάντησης. Δηλώνει δηλαδή το πρότυπο αποδεκτής απόδοσης με όρους ακρίβειας, χρόνου, αναλογίας, ποιότητας κ.ο.κ. Απαντά σε ερωτήσεις, όπως "Πόσα;", "Πόσο γρήγορα;", "Πόσο καλά;", "Πόσο συχνά;" κ.ά.



Παράδειγμα πλήρους μαθησιακού αποτελέσματος:



Παρά το γεγονός ότι ένα μαθησιακό αποτέλεσμα θεωρείται πλήρες μόνο όταν περιλαμβάνει όλα τα παραπάνω στοιχεία, συχνά, ορισμένα εξ αυτών (συνήθως αυτά που αφορούν στα "Κριτήρια" και τη "Συνθήκη") παραλείπονται.



Για το προηγούμενο **παράδειγμα** η διατύπωση θα γινόταν:

«Ο/η εκπαιδευόμενος/η θα είναι σε θέση να σχεδιάζει την κάτοψη μιας οικίας» .

Οι ακόλουθες αρχές (Cedefop, 2010:81) συμβάλλουν στην καλύτερη διατύπωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων:

- Τα μαθησιακά αποτελέσματα διατυπώνονται με ακριβείς δηλώσεις και σαφή τρόπο που δεν επιδέχεται παρερμηνείας, ανεξαρτήτως ειδικότερων πλαισίων.
- Τα μαθησιακά αποτελέσματα αναφέρονται σε μέλλοντα χρόνο και η διατύπωσή τους ξεκινά με ένα ενεργητικό ρήμα ανά μαθησιακό αποτέλεσμα που περιγράφει με τον καταλληλότερο τρόπο το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα.
- Τα μαθησιακά αποτελέσματα είναι παρατηρήσιμα και μετρήσιμα, ώστε οι μαθητευόμενοι/ες να γνωρίζουν με σαφήνεια τι αναμένεται από αυτούς/αυτές.
- Τα μαθησιακά αποτελέσματα επιτρέπουν τη δυνατότητα εφαρμογής εναλλακτικών μεθοδολογιών αξιολόγησης.

Καθώς το αποτέλεσμα μάθησης είναι εξωτερικά παρατηρήσιμο, κάθε ενεργητικό ρήμα που επιλέγεται έχει ως αποτέλεσμα μια εξωτερική συμπεριφορά που μπορεί να παρατηρηθεί.

Κεφάλαιο 2, Ανάπτυξη Προγραμμάτων Σπουδών

Ενδεικτικά ως τέτοια ρήματα αναφέρονται τα εξής: δημιουργώ, σχεδιάζω, αναλύω, επιλέγω, επιδεικνύω, εφαρμόζω, προετοιμάζω, χρησιμοποιώ, υπολογίζω, εξηγώ, προβλέπω, αξιολογώ, συγκρίνω, αποτιμώ, κρίνω. Αντίθετα, ρήματα που είναι σκόπιμο να αποφεύγονται είναι τα εξής: γνωρίζω, είμαι εξοικειωμένος/η με..., κατανοώ, μαθαίνω, εκτιμώ κ.ο.κ.



Παράδειγμα Μαθησιακού Αποτελέσματος

Στη συνέχεια παρουσιάζεται ένα Μαθησιακό αποτέλεσμα και επεξηγείται ο τρόπος με τον οποίο η διατύπωση ενός μαθησιακού αποτελέσματος μπορεί να επηρεάσει τη μαθησιακή διαδικασία.

ΜΑΘΗΣΙΑΚΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ:

Ο/η απόφοιτος/η της ειδικότητας «Τεχνικός Εγκαταστάσεων Ψύξης, Αερισμού και Κλιματισμού», μετά την επιτυχή ολοκλήρωση της Μαθησιακής Ενότητας θα είναι σε θέση να εφαρμόζει την κατάλληλη μεθοδολογία διάγνωσης βλάβης οχήματος ακολουθώντας τις οδηγίες του τεχνικού εγχειριδίου του κατασκευαστή.

2.5 Εκπαιδευτικές Πρακτικές για στροφή σε μαθητοκεντρικές προσεγγίσεις

Κατά τον σχεδιασμό των Προγραμμάτων της ΕΕΚ, ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δίνεται στη διατύπωση πρακτικών μαθησιακών αποτελεσμάτων που μπορούν να μεταφερθούν σε ρεαλιστικές επαγγελματικές συνθήκες (Coventry University, 2016:11). Αυτό, σύμφωνα με το Cedefop (2009), όπως αναφέρεται στο Coventry University (2016), απαιτεί την μετατόπιση της διδασκαλίας από τις παραδοσιακές μεθόδους σε πιο μαθητοκεντρικές μεθόδους, που εστιάζουν στον/στην εκπαιδευόμενο/η και όχι στον/στην εκπαιδευτικό. Σε αυτό το πλαίσιο, ο/η εκπαιδευτικός λειτουργεί ως καθοδηγητής, υποστηρικτής/διευκολυντής της μαθησιακής διαδικασίας.

Όπως αναφέρει το **Cedefop (2010)**, η έρευνα έχει αναδείξει τις πρακτικές με τις οποίες οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν στραφεί από παραδοσιακές μεθόδους διδασκαλίας σε περισσότερο μαθητοκεντρικές προσεγγίσεις, όπως διατυπώθηκαν στο παράδειγμα του Dubs. Οι πρακτικές αυτές συνοψίζονται στα παρακάτω (**Cedefop, 2010:99**):

α) Η εξατομίκευση της μάθησης και η εργασία σε μικρές ομάδες, με έμφαση στις ανάγκες του/της κάθε μαθητευόμενου/ης, συμπεριλαμβανομένων και κοινωνικών και ψυχολογικών παραμέτρων.

β) Η χρήση συγκεκριμένων παραδειγμάτων για την ανάπτυξη των πιο θεωρητικών θεμάτων, με αφόρμηση από οπτικοποιημένο υλικό και πρακτικές ασκήσεις προτού η διδασκαλία περάσει σε γνωστικές δραστηριότητες.

γ) Επιλογή (ενίοτε μέσω μιας διαδικασίας διαπραγμάτευσης μεταξύ εκπαιδευτικών και εκπαιδευομένων) πιο "ενδιαφερόντων" θεμάτων για τους μαθητές και μαθήτριες.

δ) Ενεργή εμπλοκή των μαθητευομένων στις δραστηριότητες της τάξης, για παράδειγμα μέσω ομαδικής επίλυσης-προβλημάτων.

ε) Εναλλαγή θεωρίας και πράξης.

στ) Ενεργή ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων.

ζ) Αξιοποίηση της αξιολόγησης για την παρακίνηση των μαθητευομένων, για παράδειγμα παρέχοντας καλύτερες βαθμολογίες κατά την έναρξη του προγράμματος εκπαίδευσης/κατάρτισης.

Ανακεφαλαίωση

- Οι Αρχές Προγραμμάτων Σπουδών αποτελούν βασικούς άξονες κατά την ανάπτυξη των Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ και συνοψίζονται στα εξής:
 - Ανάπτυξη των Προγραμμάτων Σπουδών με βάση τα Μαθησιακά Αποτελέσματα και ο ορισμός συστηματικών διαδικασιών σχεδιασμού με βάση την προσέγγιση των Μαθησιακών Ενοτήτων.
 - Ορισμός σαφών, συστηματικών και ευκρινών διαδικασιών σχεδιασμού των Προγραμμάτων Σπουδών βάσει των Επαγγελματικών Περιγραμμάτων και υιοθέτηση της προσέγγισης των Μαθησιακών Ενοτήτων.
 - Προσανατολισμός στην Πρακτική Διάσταση.
 - Δυνατότητα προσαρμογής/ευελιξίας/αυτονομίας σε τοπικές ιδιαιτερότητες και χαρακτηριστικά.
 - Διάχυτη ενθάρρυνση της καλλιέργειας θεμελιωδών «οριζόντιων» (transversal) επαγγελματικών αξιών και δεξιοτήτων των μαθητευόμενων.
 - Περιοδική επανεξέταση/ αναθεώρηση και ανανέωση των Προγραμμάτων Σπουδών μέσω συμμετοχικών και πολυσυλλεκτικών διαδικασιών.
- Η εφαρμογή των παραπάνω αρχών μεταφράζεται σε συγκεκριμένες ενέργειες που λαμβάνουν χώρα σε όλες τις φάσεις της εκπόνησης αλλά και εφαρμογής των Προγραμμάτων Σπουδών. Στη φάση της εφαρμογής σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν παράγοντες, όπως ο/η εκπαιδευτικός και ο ρόλος του, η υιοθέτηση σύγχρονων μεθόδων διδασκαλίας, η συνοχή μεταξύ των επιδιωκόμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων και των μεθόδων αξιολόγησής των εκπαιδευόμενων.
- Τα Προγράμματα Σπουδών της ΕΕΚ έχουν ως σημείο αναφοράς τα Επαγγελματικά Περιγράμματα κάθε ειδικότητας και λαμβάνουν υπόψη τις Κύριες και Επιμέρους Επαγγελματικές Λειτουργίες, καθώς και τις Βασικές και τις Ειδικές επαγγελματικές γνώσεις που περιλαμβάνονται σε αυτά.
- Σημαντική παράμετρος για τη διασφάλιση της ποιότητας των Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ είναι η διαρκής ανατροφοδότηση μεταξύ των σταδίων σχεδιασμού, εφαρμογής, αξιολόγησης και αναθεώρησης.
- Επιδιώκεται ο σχεδιασμός των Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ να γίνεται με τέτοιο τρόπο, ώστε να υποστηρίζουν:
 - Α) τη σύνδεση με την αγορά εργασίας.
 - Β) τη διαδικασία πιστοποίησης των προσόντων των αποφοίτων του Μεταδευτεροβάθμιου Κύκλου Σπουδών του ΕΠΑ.Λ. και των αποφοίτων των ΙΕΚ.

Κεφάλαιο 2, Ανάπτυξη Προγραμμάτων Σπουδών

Γ) τη σύνδεση των νέων προγραμμάτων με τα προβλεπόμενα επαγγελματικά δικαιώματα σε κάθε ειδικότητα και τα επίπεδα των επαγγελματικών προσόντων β και γ, όπως αυτά προβλέπονται στο άρθρο 11 του [Π.Δ. 38/2010 \(ΦΕΚ 78/Α'/25-05-2010\)](#).

- Τα Προγράμματα Σπουδών που βασίζονται σε μαθησιακά αποτελέσματα παρουσιάζουν πολλά πλεονεκτήματα σε σχέση με τα παραδοσιακά Προγράμματα Σπουδών.
- Η ταξινομία του Bloom αποτελεί μία από τις σημαντικότερες θεωρητικές επιρροές στην εξέλιξη της γνώσης των μαθησιακών αποτελεσμάτων.
- Τα αποδοτικά μαθησιακά αποτελέσματα περιλαμβάνουν 4 κοινά βασικά στοιχεία: Κοινό, Συμπεριφορά, Συνθήκη, Κριτήρια.
- Σύμφωνα με το Cedefop, οι πρακτικές με τις οποίες οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν στραφεί από τις παραδοσιακές μεθόδους διδασκαλίας σε πιο μαθητοκεντρικές προσεγγίσεις είναι: η εξατομίκευση της μάθησης και η εργασία σε μικρές ομάδες, η χρήση εύληπτων παραδειγμάτων για την ανάπτυξη των πιο θεωρητικών θεμάτων, η επιλογή πιο ενδιαφερόντων θεμάτων για τους μαθητές, η ενεργή εμπλοκή των μαθητευομένων, η εναλλαγή θεωρίας και πράξης και η ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων αλλά και η αξιοποίηση της αξιολόγησης.

Ερωτήσεις ανατροφοδότησης/ δραστηριότητες

Α.Ερωτήσεις Σ-Λ

Σημειώστε Σ ή Λ, δίπλα στις προτάσεις που θεωρείτε Σωστές ή Λανθασμένες αντίστοιχα

1. Τα μαθησιακά αποτελέσματα έχουν παρόμοιες διατυπώσεις με τους μαθησιακούς στόχους.

Σ Λ

2. Τα μαθησιακά αποτελέσματα απευθύνονται στον/στην εκπαιδευτικό.

Σ Λ

3. Κατά την εφαρμογή των Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ για το Μεταλυκειακό Έτος - Τάξη μαθητείας είναι σκόπιμο τα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα και η αξιολόγηση αυτών να αναφέρεται στα γνωστικά επίπεδα της γνώσης και της κατανόησης.

Σ Λ

4. Τα μαθησιακά αποτελέσματα αποτελούν ενεργητικές διατυπώσεις που απευθύνονται στον/ην εκπαιδευτικό και διευκολύνουν το έργο του.

Σ Λ

Β. Ερωτήσεις Ανάπτυξης

1. Αναφέρετε έναν λόγο για τον οποίο είναι χρήσιμο να ακολουθείται η λογική των μαθησιακών αποτελεσμάτων κατά την εφαρμογή των Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ;

2. Πώς εξασφαλίζεται η 4^η Βασική Αρχή ανάπτυξης Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ που αφορά στη δυνατότητα προσαρμογής/ευελιξίας/αυτονομίας του Π.Σ. σε τοπικές ιδιαιτερότητες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και ενδιαφέροντα των μαθητευομένων;

Προτεινόμενες Δραστηριότητες

Δραστηριότητα 1 (Εκτιμώμενος χρόνος: 15-20 λεπτά):

- α) Ανατρέξτε στα πιο πρόσφατα από τα υφιστάμενα Προγράμματα Σπουδών του Μεταλυκειακού Έτους- Τάξης Μαθητείας για μια ειδικότητα που ανήκει στον Τομέα σας. Όλα τα Προγράμματα Σπουδών του Μεταλυκειακού Έτους-Τάξης Μαθητείας, τα οποία έχουν εκπονηθεί από το ΙΕΠ, είναι διαθέσιμα στην Διεύθυνση: [Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων: Θεσμικό Πλαίσιο Μαθητείας](#). Ειδικότερα, τα ΠΣ των ειδικοτήτων της β' φάσης μαθητείας που περιλαμβάνουν μαθησιακά αποτελέσματα είναι διαθέσιμα [εδώ](#).
- β) Επιλέξτε τρία μαθησιακά αποτελέσματα από οποιαδήποτε μαθησιακή ενότητα επιθυμείτε.
- γ) Καταγράψτε τουλάχιστον ένα παράδειγμα δραστηριότητας για κάθε ένα από τα μαθησιακά αποτελέσματα που θα επιλέγατε να ενσωματώσετε στην διδασκαλία σας, λαμβάνοντας υπόψη τις Βασικές Αρχές που διαπνέουν τα Προγράμματα Σπουδών της ΕΕΚ.

Δραστηριότητα 2 (Εκτιμώμενος χρόνος: 20-25 λεπτά):

Συζήτηση/καταγραφή παραδειγμάτων δραστηριοτήτων που δύνανται να ενταχθούν στα Προγράμματα Σπουδών του Μεταλυκειακού Έτους-Τάξης Μαθητείας-λαμβάνοντας υπόψη τις υπάρχουσες Μαθησιακές Ενότητες των υφιστάμενων Προγραμμάτων Σπουδών του Μεταλυκειακού Έτους-Τάξης Μαθητείας των ειδικοτήτων του Τομέα σας- και τα οποία:

- *ενθαρρύνουν τους μαθητευόμενους/ες να σχεδιάζουν, εκτελούν, ελέγχουν, διορθώνουν και αξιολογούν τις δράσεις τους κατά το δυνατόν αυτόνομα*
- *σχετίζονται με το κανονιστικό πλαίσιο του επαγγέλματος*
- *σχετίζονται με την περιβαλλοντική διάσταση*

Δραστηριότητα 3 (Εκτιμώμενος χρόνος: 20-25 λεπτά):

Προτείνετε 2 δραστηριότητες προς ένταξη στο πλαίσιο της «Ζώνης Ευέλικτου Προγράμματος μαθητείας» του Προγράμματος Σπουδών του Μεταλυκειακού Έτους-Τάξης Μαθητείας, οι οποίες θα εξυπηρετούσαν τη δυνατότητα προσαρμογής/ευελιξίας/αυτονομίας σε τοπικές ιδιαιτερότητες.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

Cedefop, (2010). *Learning Outcomes approaches in VET Curricula, Research Paper 6*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Cedefop, (2011). *Ενημερωτικό σημείωμα (– 9060 EL): Στα νέα αναλυτικά προγράμματα σπουδών, κάθε εκπαιδευόμενος μετράει*.

Cedefop, (2016). *Application of learning outcomes approaches across Europe, A comparative study*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Coventry University, (2016). *AppSkil Project-55471, D4.2.1 Curriculum structure and design, Work Package: 4, Task: T.4.2*.

Dželalija, M, (2015). *Μεθοδολογία για τη Σχεδίαση και την Ανάπτυξη Μαθησιακών Αποτελεσμάτων*. Αθήνα/Σπλιτ.

NQF Inclusive, (2011). *Catalogue of Standards for sectoral qualifications at EQF levels 1 and 2 Handbook Part 1, developed within the Life Long Learning Project NQF Inclusive, Accreditation and Certification of basic Vocational Education for Disadvantaged People via NQF*.

Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (2016). *Μεθοδολογία Ανάπτυξης Προγραμμάτων Σπουδών βάσει Επαγγελματικών Περιγραμμάτων*, Πράξη 29/21-07-2016 του Δ.Σ. του ΙΕΠ.

ΙΕΠ, (2017). *Επικαιροποιημένο Προγράμμα Σπουδών του ΙΕΠ για την ειδικότητα Τεχνικός Οχημάτων*, Πράξη 48/23-11-2017 του Δ.Σ. του ΙΕΠ. <http://www.iep.edu.gr/el/metalykeiako-etos-taksi-mathiteias-mihanologias/programma-spoudon-gia-to-metalykeiako-etos-taksi-mathiteias-eidikotitas-tehnikos-ohimaton-ekkremai-fek>.

Δικτυογραφικές Αναφορές

University of South Australia, (2018). *Bloom's Taxonomy*, ανακτήθηκε 26 Μαρτίου 2018 από <http://w3.unisa.edu.au/gradquals/staff/program/blooms.asp>.

Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων (2018). *Θεσμικό Πλαίσιο Μαθητείας*, ανακτήθηκε 2 Απριλίου 2018 από http://www.minedu.gov.gr/publications/docs2018/12_3_18_thesmiko-mathiteias-gia_istoselida-12-03-2018.pdf.

Νομοθεσία

Π.Δ. 38/2010, Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην Οδηγία 2005/36/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7^{ης} Σεπτεμβρίου 2005, σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων, ΦΕΚ 78/Α'/2010.

ΦΕΚ 3820/Β'/31-10-2017: Φ2/181534/Δ4/2017 Υ.Α., Προγράμματα Σπουδών για το «Μεταλυκειακό έτος – τάξη μαθητείας» των αποφοίτων των ειδικοτήτων: «Τεχνικός Τεχνολογίας Τροφίμων και Ποτών», «Υπάλληλος Τουριστικών Επιχειρήσεων», «Γραφικών Τεχνών», «Τεχνικός Ηλεκτρονικών και Υπολογιστικών Συστημάτων, Εγκαταστάσεων, Δικτύων και Τηλεπικοινωνιών», «Τεχνικός Εγκαταστάσεων Ψύξης, Αερισμού και Κλιματισμού», «Βοηθός Ιατρικών Εργαστηρίων», «Βοηθός Βρεφονηπιοκόμων», «Αισθητικής Τέχνης», «Βοηθός Φυσικοθεραπευτή»,

Σύσταση του Ευρ. Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της 23^{ης} Απριλίου του 2008 σχετικά με τη θέσπιση του ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων για τη διά βίου μάθηση, 2008/C 111/01.

Οδηγός για περαιτέρω μελέτη

Cedefop, (2012). *Curriculum reform in Europe, The impact of learning outcomes Research Paper 29*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Cedefop, (2009a). *The shift to learning outcomes: policies and practices in Europe. Cedefop reference series*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.

Cedefop, (2009c). *The dynamics of qualifications - the definition and renewal of occupational and educational standards. Cedefop Panorama Series. Cedefop, forthcoming. The relationship between learning outcomes and VET curricula and learning programmes*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.

Psifidou , I. (Cedefop), *What learning outcome based curricula imply for teachers and trainers*, Ανακτήθηκε 16 Απριλίου 2018 από http://www.cedefop.europa.eu/events/curriculum-innovation-2011/images/stories/files/I.Psifidou_Bulgarian%20Society_%202009.pdf.

Κεφάλαιο 3

Προδιαγραφές Προγραμμάτων Σπουδών, Διάρθρωση Προγραμμάτων Σπουδών & Εκπαιδευτικές Τεχνικές

Εισαγωγή

Στο 3^ο κεφάλαιο περιγράφονται η στοχοθεσία και οι βασικές προδιαγραφές των Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ και αναπτύσσεται η διάρθρωση του γενικού και του ειδικού μέρους των Προγραμμάτων Σπουδών για το «Μεταλυκειακό έτος - τάξη Μαθητείας».

Επιπρόσθετα, περιγράφονται οι Εκπαιδευτικές τεχνικές που θεωρείται σκόπιμο να εφαρμόζονται κατά την εκπαίδευση ενηλίκων και παρουσιάζονται ορισμένοι πρακτικοί κανόνες που μπορούν να συμβάλλουν προς αυτήν την κατεύθυνση.

Μετά την ολοκλήρωση του 3^{ου} κεφαλαίου οι επιμορφούμενοι/ες θα είναι σε θέση να:

- ✓ περιγράφουν τους βασικούς στόχους και Προδιαγραφές των Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ, όπως αυτά ορίζονται στο «Πλαίσιο Ποιότητας Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ».
- ✓ προσδιορίζουν τους κρίσιμους παράγοντες που συμβάλλουν στην αποτελεσματική υλοποίηση των Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ.
- ✓ περιγράφουν τον τρόπο διάρθρωσης του γενικού και ειδικού μέρους των Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ.
- ✓ περιγράφουν τις κυριότερες εκπαιδευτικές τεχνικές που χρησιμοποιούνται κατά την εκπαίδευση ενηλίκων και προωθούν την ενεργητική συμμετοχή τους.
- ✓ επιλέγουν και ενσωματώνουν στην διδασκαλία τους την κατάλληλη κατά περίπτωση εκπαιδευτική τεχνική.
- ✓ εφαρμόζουν πρακτικούς κανόνες, προκειμένου να δημιουργηθούν οι κατάλληλες εκπαιδευτικές συνθήκες για την εφαρμογή ενεργητικών/συμμετοχικών/βιωματικών τεχνικών διδασκαλίας και την επιλογή κατάλληλων δραστηριοτήτων.

Κεφάλαιο 3, Προδιαγραφές Προγραμμάτων Σπουδών, Διάρθρωση Προγραμμάτων Σπουδών & Εκπαιδευτικές Τεχνικές

Λέξεις Κλειδιά

Στοχοθεσία, Βασικές προδιαγραφές ΠΣ, Διάρθρωση ΠΣ, Κριτήρια αξιολόγησης, Συμμετοχικές, βιωματικές, ενεργητικές τεχνικές.

3.1 Στοχοθεσία-Βασικές Προδιαγραφές Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ

Στο «Πλαίσιο Ποιότητας Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ» (Υπ' αριθμ. 26412/2017 Υ.Α., ΦΕΚ 490/Β'/20.02.2017), περιγράφονται μεταξύ άλλων η **Στοχοθεσία και οι Βασικές Προδιαγραφές** των Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ.

Οι **αρχές και οι σκοποί των Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ** εναρμονίζονται σε γενικές γραμμές με τις αρχές και τους σκοπούς της γενικής εκπαίδευσης, ταυτόχρονα όμως διαφοροποιούνται όπου αυτό απαιτείται. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι ανάμεσα στους στόχους των Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ περιλαμβάνονται:

- Η ανάπτυξη δεξιοτήτων εφαρμογής της γνώσης και επίλυσης προβλημάτων σε αυθεντικά επαγγελματικά περιβάλλοντα.
- Η ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων (soft skills) των εκπαιδευομένων για την εφαρμογή τους στο σύγχρονο επαγγελματικό περιβάλλον, πέραν των απαραίτητων για το σχετικό επάγγελμα γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων.
- Η προσέγγιση και αξιολόγηση της απαραίτητης γνώσης μέσα από ποικίλους εναλλακτικούς τρόπους, ώστε να προσφέρονται ευκαιρίες μάθησης και ανάπτυξης σε όλους τους εκπαιδευομένους και τις εκπαιδευόμενες, ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους.
- Η δημιουργία συνθηκών που παρέχουν σε κάθε άτομο τη δυνατότητα της διά βίου μάθησης («μαθαίνω πώς να μαθαίνω», αυτοκατευθυνόμενη μάθηση, επίλυση προβλημάτων κ.λπ.).
- Η καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης.
- Η έμφαση σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας.
- Η ανάπτυξη δεξιοτήτων καινοτομίας και επιχειρηματικότητας, εξωστρέφειας και προσαρμοστικότητας.
- Η προώθηση των αρχών της εκπαίδευσης για την αειφόρο ανάπτυξη.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η σύγχρονη τάση των εκπαιδευτικών συστημάτων είναι, κατά την ανάπτυξη των Προγραμμάτων Σπουδών να δίνεται μεγάλη έμφαση στην ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων (soft skills) των εκπαιδευομένων. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι στα σύγχρονα, ταχέως εξελισσόμενα επαγγελματικά περιβάλλοντα, οι γνώσεις δεξιότητες και ικανότητες ανανεώνονται με ταχείς ρυθμούς, σε αντίθεση με τις κοινωνικές δεξιότητες, οι οποίες μεταφέρονται σε κάθε επαγγελματικό περιβάλλον και παρέχουν τη δυνατότητα προσαρμογής και ευελιξίας στον/η μαθητευόμενο/η.

Όπως αναφέρεται στο «Πλαίσιο Ποιότητας Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ» (Υπ' αριθμ. 26412/2017 Υ.Α., ΦΕΚ 490/τΒ'/20.02.2017), στην επίτευξη των σκοπών των Προγραμμάτων Σπουδών του «Δευτεροβάθμιου και Μεταδευτεροβάθμιου Κύκλου Σπουδών» και του Προπαρασκευαστικού Προγράμματος Πιστοποίησης της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης συμβάλλει αποφασιστικά και η ένταξη στο Πρόγραμμα Σπουδών δραστηριοτήτων οι οποίες προάγουν την αυτογνωσία, την αυτενέργεια, την υπευθυνότητα, τη δημοκρατική συνείδηση, τη διαλεκτική ικανότητα, τη συνεργατικότητα, τον σεβασμό στη διαφορετικότητα, τη μάθηση μέσω έρευνας και πειραματισμού, την καλλιέργεια μεταγνωστικών δεξιοτήτων, την κριτική σκέψη, τη φαντασία, την αναζήτηση και αξιοποίηση πηγών, την ικανότητα λήψης αποφάσεων, την ευαισθητοποίηση σε κοινωνικά θέματα και τις ανθρωπιστικές αρχές και αξίες.

Επιπρόσθετα, τα Προγράμματα Σπουδών της Αρχικής και Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης πρέπει να είναι προσαρμοσμένα στις ιδιαιτερότητες του ενήλικου πληθυσμού, να εδράζονται στις βασικές αρχές της εκπαίδευσης ενηλίκων, να στοχεύουν στην ενεργητική μάθηση, στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και στη μάθηση μέσα από την πράξη και να ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες ανάγκες των ενήλικων εκπαιδευομένων, οι οποίοι κατά κανόνα έχουν ήδη διαμορφωμένες εκπαιδευτικές και επαγγελματικές εμπειρίες, αποφασίζουν συνειδητά να συμμετάσχουν σε μαθησιακές διαδικασίες και έχουν διαφοροποιημένες προσδοκίες σε σχέση με τη μάθηση, καθώς επιζητούν να αποκτήσουν ή να αναβαθμίσουν γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες που ανταποκρίνονται στα πραγματικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν.

Κεφάλαιο 3, Προδιαγραφές Προγραμμάτων Σπουδών, Διάρθρωση Προγραμμάτων Σπουδών & Εκπαιδευτικές Τεχνικές

Η υλοποίηση των παραπάνω στόχων, όπως έχει αναφερθεί και σε άλλο σημείο του παρόντος επιμορφωτικού υλικού, έχουν ως σημείο έναρξης το υφιστάμενο Θεσμικό Πλαίσιο και τις διαδικασίες εκπόνησης των Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ. Ο βαθμός υλοποίησης και εφαρμογής τους ωστόσο, εξαρτάται από μια σειρά κρίσιμων παραγόντων, οι κυριότεροι από τους οποίους αναφέρονται παρακάτω:

- Η επιμόρφωση του/της εκπαιδευτικού σε ζητήματα νέων μεθόδων /τεχνικών διδασκαλίας και αξιολόγησης.
- Η υιοθέτηση σύγχρονων και περισσότερο μαθητοκεντρικών μεθόδων και τεχνικών διδασκαλίας που συνάδουν με την φιλοσοφία των μαθησιακών αποτελεσμάτων, από τους/τις εκπαιδευτικούς.
- Η αλλαγή στάσης των εκπαιδευτικών ως προς τον τρόπο αντιμετώπισης της μάθησης.
- Ο εκσυγχρονισμός των μέσων διδασκαλίας, ώστε να ανταποκρίνονται στις νέες απαιτήσεις των Προγραμμάτων Σπουδών.

3.2 Διάρθρωση Γενικού Μέρους Προγραμμάτων Σπουδών για το «Μεταλυκειακό Έτος-Τάξη Μαθητείας»

Στο γενικό μέρος των Π.Σ. του «Μεταλυκειακού έτους-τάξης Μαθητείας» όλων των ειδικοτήτων του ΕΠΑ.Λ. περιλαμβάνονται οι παρακάτω ενότητες:

1. Γενικές Οδηγίες για την εφαρμογή του Προγράμματος Σπουδών

Στις Γενικές Οδηγίες για την εφαρμογή του Προγράμματος Σπουδών του «Μεταλυκειακού Έτους-Τάξης Μαθητείας» περιγράφεται εν συντομία το γενικό θεσμικό πλαίσιο της μαθητείας και ειδικότερα αναπτύσσονται οι παρακάτω ενότητες:

Σκοπός: Στην ενότητα αυτή περιγράφεται ο γενικός σκοπός των Προγραμμάτων Σπουδών του «Μεταλυκειακού έτους-τάξης Μαθητείας» των ειδικοτήτων του ΕΠΑ.Λ., ο οποίος είναι η αναβάθμιση των γνώσεων, επαγγελματικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων των αποφοίτων ΕΠΑ.Λ., μέσα από την ομαλή ένταξη και συνεισφορά στο επαγγελματικό τους περιβάλλον.

Κεφάλαιο 3, Προδιαγραφές Προγραμμάτων Σπουδών, Διάρθρωση Προγραμμάτων Σπουδών & Εκπαιδευτικές Τεχνικές

Στόχοι: Στην ενότητα αυτή περιγράφονται οι επιμέρους στόχοι των Προγραμμάτων Σπουδών του Μεταλυκειακού έτους-τάξης Μαθητείας» των ειδικοτήτων του ΕΠΑ.Λ. Μεταξύ άλλων, δίνεται έμφαση στη διαμόρφωση κουλτούρας επαγγελματισμού (δεοντολογία επαγγέλματος, ασφάλεια και υγεία στην εργασία) στην καλλιέργεια δεξιοτήτων επικοινωνίας και συνεργασίας, στην ενίσχυση της περιβαλλοντικής συνείδησης και της ανάδειξης της σημασίας της αειφόρου ανάπτυξης και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων επίλυσης προβλημάτων (problem solving) σε διαφορετικές συνθήκες επαγγελματικού περιβάλλοντος.

Δομή-Διάρκεια: Στην ενότητα αυτή περιγράφεται η δομή και η διάρκεια του Προγράμματος Σπουδών, επεξηγείται ο ρόλος της ενότητας με τίτλο «Ζώνη Ευέλικτου Προγράμματος Μαθητείας» και παρουσιάζεται η κατανομή ωρών ανά μαθησιακή ενότητα.

Εκπαιδευτικές μέθοδοι και εργαλεία: Στην ενότητα αυτή προτείνεται στους/στις εκπαιδευτικούς η υιοθέτηση μεθόδων και πρακτικών με μαθητοκεντρικό και συνεργατικό προσανατολισμό καθώς και ο συνδυασμός των παιδαγωγικών αρχών μάθησης με τις αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων, δεδομένου ότι οι μαθητευόμενοι/ες είναι ενήλικοι. Ενδεικτικά, προτείνονται στους/στις εκπαιδευτικούς μέθοδοι και τεχνικές όπως η εργασία στο πεδίο, η βιβλιογραφική/διαδικτυακή έρευνα, το παιχνίδι ρόλων, ο καταγισμός ιδεών, η εννοιολογική χαρτογράφηση, και η χρήση μοντέλων. Επιπρόσθετα, προτείνεται να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην υλοποίηση εφαρμογών και χρήση παραδειγμάτων που σχετίζονται με το εργαστηριακό περιεχόμενο, στην απόκτηση ψηφιακών και πρακτικών δεξιοτήτων με το χειρισμό κατάλληλου λογισμικού, εργαλείων και μηχανημάτων και στην αναζήτηση αξιόπιστων πηγών πληροφόρησης και δια βίου μάθησης.

Υλικά και μέσα: Στην ενότητα αυτή περιγράφονται τα απαιτούμενα υλικά και μέσα για την υλοποίηση του Προγράμματος Σπουδών του Μεταλυκειακού Έτους-Τάξη μαθητείας.

2. Επαγγελματικό Περίγραμμα, Περιγραφή Επαγγελματικών Προσόντων των Αποφοίτων της Ειδικότητας (Επίπεδο 5 βάσει εθνικού πλαισίου προσόντων) και λοιπά συνεκτιμώμενα δεδομένα για τις σύγχρονες εξελίξεις στην ειδικότητα

Στην ενότητα αυτή Περιγράφονται οι Γνώσεις, Δεξιότητες και Ικανότητες του Επιπέδου 5 βάσει του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων, αναφέρονται τα συναφή με την ειδικότητα πιστοποιημένα από τον ΕΟΠΠΕΠ Επαγγελματικά Περιγράμματα και παρατίθενται όλα τα συνεκτιμώμενα δεδομένα για τις σύγχρονες εξελίξεις στην ειδικότητα.

Κεφάλαιο 3, Προδιαγραφές Προγραμμάτων Σπουδών, Διάρθρωση Προγραμμάτων Σπουδών & Εκπαιδευτικές Τεχνικές

3. Επιδιωκόμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα

Στην ενότητα αυτή αναπτύσσονται τα γενικά μαθησιακά αποτελέσματα για τους/τις μαθητευόμενους/ες της ειδικότητας, όπως προκύπτουν κατόπιν εφαρμογής συγκεκριμένης μεθοδολογίας που βασίζεται στα Επαγγελματικά Περιγράμματα της κάθε ειδικότητας.

4. Κριτήρια Αξιολόγησης

Στην ενότητα αυτή εξηγείται ο ρόλος των **κριτηρίων αξιολόγησης** (assessment criteria), ο οποίος καθίσταται κεντρικός τόσο για τα Προγράμματα Σπουδών του «Μεταλυκειακού Έτους-Τάξης Μαθητείας» όσο και για τις διαδικασίες πιστοποίησης που ακολουθούν, καθώς προσδιορίζουν σημαντικά και σχετίζονται με τον βαθμό επίτευξης των επιδιωκόμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων.

Πρόκειται για γνώσεις υποστηρικτικές της ενότητας στην οποία ανήκει, τις οποίες έχουν ήδη διδαχθεί οι μαθητευόμενοι/ες στο πλαίσιο του αναλυτικού προγράμματος των μαθημάτων των τριών τάξεων των

Τα κριτήρια αξιολόγησης στηρίζονται στους ακόλουθους πυλώνες:

α) θεμελιώδεις υποστηρικτικές γνώσεις, π.χ.

- Προσδιορίζει τις επιμέρους φάσεις της κατασκευής.
- Επεξηγεί έννοιες που σχετίζονται με την έγκριση και την έκδοση άδειας δόμησης (βασικές έννοιες, εργασίες για τις οποίες απαιτείται κ.ο.κ.).

Πρόκειται για διαδικασίες οι οποίες προκειμένου να υλοποιηθούν απαιτείται ο/η μαθητευόμενος/η να ακολουθήσει συγκεκριμένα βήματα

β) επίγνωση και τήρηση διαδικασιών, π.χ.

- Συμπληρώνει και τηρεί τα απαραίτητα φύλλα καταγραφής χρησιμοποιούμενων εισροών μαζί με τα αντίστοιχα παραστατικά αγοράς των εισροών αυτών.
- Επιλέγει τον κατάλληλο τρόπο κατεργασίας του εδάφους ανάλογα με την εποχή και τις ανάγκες της καλλιέργειας.

γ) χρήση εργαλείων και υλικών, π.χ.

- Επιλέγει τα κατάλληλα μέσα κατεργασίας του εδάφους.
- Επιλέγει τα κατάλληλα εργαλεία του προγράμματος ΓΠΣ και τα χρησιμοποιεί ορθά προκειμένου να επιλύσει απλά χωρικά ερωτήματα.

δ) κρίσιμες ικανότητες δια βίου εκπαίδευσης, π.χ.

- Εφαρμόζει την επαγγελματική δεοντολογία που υπαγορεύεται από κλαδικούς και επαγγελματικούς φορείς ως προς ζητήματα/πολιτικές προς ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και διαστάσεις σεβασμού της διαφορετικότητας και της πολυπολιτισμικότητας.

Κεφάλαιο 3, Προδιαγραφές Προγραμμάτων Σπουδών, Διάρθρωση Προγραμμάτων Σπουδών & Εκπαιδευτικές Τεχνικές

Η διατύπωση των κριτηρίων αξιολόγησης, όπως φαίνεται και από τα ανωτέρω παραδείγματα, προσιδιάζει σε αυτή των μαθησιακών αποτελεσμάτων και αποτελεί ουσιαστικά μία εξειδίκευση αυτών, προκειμένου να ελεγχθεί ο βαθμός επίτευξής τους.

Η αξιολόγηση του βαθμού επίτευξης μαθησιακών αποτελεσμάτων γίνεται βάσει συγκεκριμένων διαβαθμίσεων, κοινών για όλες τις μαθησιακές ενότητες και τα κριτήρια αξιολόγησης και έχουν ως εξής:

1. άριστη εκτέλεση της εργασίας, χωρίς ανάγκη καθοδήγησης
2. επαρκής εκτέλεση της εργασίας με ασήμαντα λάθη/ παραλείψεις
3. επαρκής εκτέλεση της εργασίας με σημαντικά λάθη/ παραλείψεις
4. ανεπαρκής εκτέλεση της εργασίας.

3.3 Διάρθρωση Ειδικού Μέρους Προγραμμάτων Σπουδών για το Μεταλυκειακό έτος-τάξη Μαθητείας

Στο σχήμα 4 απεικονίζεται η δομή των Προγραμμάτων Σπουδών του «Μεταλυκειακού Έτους-Τάξης Μαθητείας»:

Σχήμα 4



Δομή των Προγραμμάτων Σπουδών του «Μεταλυκειακού Έτους- Τάξης Μαθητείας»

Κεφάλαιο 3, Προδιαγραφές Προγραμμάτων Σπουδών, Διάρθρωση Προγραμμάτων Σπουδών & Εκπαιδευτικές Τεχνικές

Α. Μαθησιακές Ενότητες

Οι Μαθησιακές Ενότητες συνιστούν οργανικές μονάδες του Προγράμματος Σπουδών, οι οποίες αποτελούν ενότητες δραστηριοτήτων διδασκαλίας, εκμάθησης και αξιολόγησης. Ο διαχωρισμός αυτός, χρησιμοποιείται σε προηγμένα εκπαιδευτικά συστήματα, προκειμένου να γίνεται συνδυασμός των μαθησιακών ενοτήτων ανάλογα με τις ανάγκες και ενδιαφέροντα του/της μαθητευόμενου/ης, ώστε να οικοδομήσουν τις δικές τους διαδρομές μάθησης, συνδυάζοντας μονάδες κατάρτισης και προσαρμόζοντας τον φόρτο εργασίας στις ανάγκες τους (Cedefop, 2010).

Τα Προγράμματα Σπουδών του «Μεταλυκειακού Έτους - Τάξης μαθητείας» έχουν αρθρωτή δομή (modular) και συνίστανται από επιμέρους μαθησιακά πεδία/ενότητες (learning units), που καλύπτουν το εύρος του αντικειμένου. Ο προσδιορισμός των Μαθησιακών Ενοτήτων (modules) βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στα Επαγγελματικά Περιγράμματα της κάθε ειδικότητας.

Οι ενότητες που είναι κοινές για όλα τα Προγράμματα Σπουδών των επιμέρους ειδικοτήτων των ΕΠΑ.Λ. είναι:

- α) Επαγγελματικό περιβάλλον–Δεοντολογία επαγγέλματος–Τεχνικές Επικοινωνίας
- β) Ασφάλεια και υγεία στην εργασία.
- γ) Αειφόρος ανάπτυξη και προστασία του περιβάλλοντος.
- δ) Επαγγελματική σταδιοδρομία, αρχές επαγγελματικής δραστηριοποίησης και ανάπτυξης.
- ε) Ευέλικτη ζώνη προγράμματος.

Η κατανομή των ωρών ανά μαθησιακή ενότητα φαίνεται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 4: Μαθησιακές Ενότητες Προγραμμάτων Σπουδών του «Μεταλυκειακού Έτους Τάξης μαθητείας»

Μαθησιακή ενότητα	Τίτλος Μαθησιακής Ενότητας	Ώρες
1	Επαγγελματικό περιβάλλον –Δεοντολογία επαγγέλματος – Τεχνικές Επικοινωνίας	14
2	Ασφάλεια και υγεία στην εργασία	14
3	Αειφόρος ανάπτυξη και προστασία του περιβάλλοντος	14
4	Επαγγελματική σταδιοδρομία, αρχές επαγγελματικής δραστηριοποίησης και ανάπτυξης	14
...		
...		
...		
	Ευέλικτη ζώνη προγράμματος	42
Σύνολο		203

Πηγή: (ΙΕΠ, 2017).

Κεφάλαιο 3, Προδιαγραφές Προγραμμάτων Σπουδών, Διάρθρωση Προγραμμάτων Σπουδών & Εκπαιδευτικές Τεχνικές

Β. Μαθησιακά Αποτελέσματα

Τα γενικά μαθησιακά αποτελέσματα διατυπώνονται, όπως προαναφέρθηκε, στο γενικό μέρος του Προγράμματος Σπουδών. Τα ειδικά μαθησιακά αποτελέσματα ομαδοποιούνται ανά μαθησιακή ενότητα και διατυπώνονται αναλυτικά εντός του Προγράμματος Σπουδών, με βάση το θεωρητικό πλαίσιο που έχει αναπτυχθεί (βλ. ενότητα 2.4: Τα Μαθησιακά Αποτελέσματα και η λειτουργία τους στα Προγράμματα Σπουδών της ΕΕΚ).

Γ. Ενδεικτικές Δραστηριότητες

Τα μαθησιακά αποτελέσματα συμπληρώνονται από τις αντίστοιχες ενδεικτικές δραστηριότητες, οι οποίες αποτελούν προτάσεις προς τους εκπαιδευτικούς για την επίτευξη των μαθησιακών αυτών αποτελεσμάτων. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν, εφόσον το επιθυμούν, να ενσωματώσουν στην διδασκαλία τους οποιαδήποτε δραστηριότητα κρίνουν ότι μπορεί να συμβάλλει στην επίτευξη των μαθησιακών αποτελεσμάτων, αρκεί αυτή να συνάδει με την φιλοσοφία ανάπτυξης των Προγραμμάτων Σπουδών, όπως έχει αναπτυχθεί στο παρόν εκπαιδευτικό υλικό.

Άλλωστε, η προσέγγιση των μαθησιακών Αποτελεσμάτων στα Προγράμματα Σπουδών παρέχει την δυνατότητα ενδυνάμωσης του/της εκπαιδευτικού μέσω αυτονομίας του/της στην επιλογή των μέσων για την επίτευξη των μαθησιακών αυτών αποτελεσμάτων ([Cedefop, 2012](#)).

Δ. Κριτήρια Αξιολόγησης

Τα μαθησιακά αποτελέσματα συμπληρώνονται από τα αντίστοιχα κριτήρια αξιολόγησης (assessment criteria).

Πίνακας 5: Παράδειγμα Δομής Προγράμματος Σπουδών

Μαθησιακή Ενότητα 1: Επαγγελματικό περιβάλλον - Δεοντολογία επαγγέλματος – Τεχνικές Επικοινωνίας			ΩΡΕΣ: 14
A/A	ΕΙΔΙΚΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Ο/η απόφοιτος/-η της ειδικότητας «Τεχνικός Εγκαταστάσεων Ψύξης, Αερισμού και Κλιματισμού», μετά την επιτυχή ολοκλήρωση της Μαθησιακής Ενότητας θα είναι σε θέση να:	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	- ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ - [1: άριστη εκτέλεση της εργασίας, χωρίς ανάγκη καθοδήγησης - 2. επαρκής εκτέλεση της εργασίας με ασήμαντα λάθη/ παραλείψεις - 3. επαρκής εκτέλεση της εργασίας με σημαντικά λάθη/ παραλείψεις - 4. ανεπαρκής εκτέλεση της εργασίας]
1.1	Δραστηριοποιείται επαγγελματικά αναγνωρίζοντας τη δομή και τις βασικές λειτουργίες τυπικών μορφών επιχειρήσεων συναφούς αντικειμένου.	1.1.1. Περιγραφή οργανογράμματος επιχείρησης/οργανισμού και βασικών αρμοδιοτήτων κάθε οργανικής μονάδας. 1.1.2. Μελέτη περίπτωσης οργάνωσης και λειτουργίας διαφορετικών ειδών επιχειρήσεων.	- Περιγράφει τρόπους οργάνωσης μιας επιχείρησης συναφούς αντικειμένου – σημεία διαφοροποίησης. - Σχεδιάζει ένα απλό οργανόγραμμα μιας επιχείρησης και περιγράφει τις βασικές αρμοδιότητες κατά επίπεδο ιεραρχίας και κατά οργανική μονάδα. - Προσδιορίζει τρόπους αλληλεπίδρασης/ συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών οργανικών μονάδων.
1.2	Εφαρμόζει τις διαδικασίες και το περιεχόμενο της σύμβασης μαθητείας και ασκεί τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του/της που απορρέουν από αυτήν.	1.2.1 Προσδιορισμός και ανάλυση των βασικών σημείων της σύμβασης μαθητείας. 1.2.2 Ανάλυση δικαιωμάτων και υποχρεώσεων μαθητευομένων. 1.2.3 Ανάλυση δικαιωμάτων και υποχρεώσεων εργοδοτών.	- Εξηγεί τη σημασία της σύμβασης μαθητείας και του συμβολαίου μάθησης. - Αναφέρει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που εγείρονται από την σύμβαση μαθητείας. - Αναγνωρίζει την ιεραρχική σχέση μαθητευόμενου με λοιπούς εργαζόμενους και στελέχη της επιχείρησης/οργανισμού.

Πηγή: ΙΕΠ (2017), Φ2/181534/Δ4 /2017 Υ.Α., ΦΕΚ 3820/Β'/31-10-2017.

3.4 Εκπαιδευτικές τεχνικές

Οι μαθητευόμενοι/ες του «Μεταλυκειακού Έτους – Τάξης μαθητείας» είναι ενήλικοι/ες και ως εκ τούτου κατά τη διδακτική πράξη θεωρείται σκόπιμο να εφαρμόζονται ενεργητικές/συμμετοχικές/βιωματικές μέθοδοι μάθησης και αντίστοιχες διδακτικές τεχνικές. Η ενεργητική συμμετοχή των μαθητευομένων/καταρτιζομένων στη μαθησιακή διαδικασία και η έμφαση στην πρακτική διάσταση της μάθησης παρέχουν αυξημένα κίνητρα και άρα συμβάλλουν στην αποτελεσματικότερη μάθηση.

Σημειώνεται ότι η μέθοδος και η τεχνική αποτελούν δύο συγγενείς έννοιες, οι οποίες όμως δεν πρέπει να συγχέονται. Η μέθοδος είναι «μια αντίληψη για την πρόσβαση στην γνώση και περιλαμβάνει ένα σύνολο αρχών που προσανατολίζουν τον τρόπο εκπαίδευσης και αντίληψης της μάθησης. Στην πράξη μια μέθοδος αποτελείται από τη σύνθεση διαφορετικών τεχνικών, τις οποίες πρέπει να θέσουμε σε αρμονία με τον επιδιωκόμενο σκοπό» (Noyè and Piveteau, 1999:47).

Οι κυριότερες εκπαιδευτικές τεχνικές που προωθούν την ενεργητική συμμετοχή είναι οι εξής:

- α) Ερωτήσεις – απαντήσεις
- β) Συζήτηση
- γ) Καταιγισμός ιδεών
- δ) Ασκήσεις
- ε) Ομάδες εργασίας
- στ) Μελέτη περίπτωσης
- ζ) Παιχνίδι ρόλων
- η) Προσομοίωση
- θ) Λύση προβλήματος
- η) Αυτοκατευθυνόμενη μάθηση
- ι) Συνέντευξη από ειδικό
- κ) Εκπαιδευτική επίσκεψη

Όπως γίνεται αντιληπτό, οι δραστηριότητες που περιλαμβάνονται στα Προγράμματα Σπουδών και έχουν αναπτυχθεί σε προηγούμενη ενότητα του παρόντος επιμορφωτικού υλικού βρίσκονται σε άμεση συνάρτηση – και σε ορισμένες περιπτώσεις ταυτίζονται πλήρως – με τις χρησιμοποιούμενες τεχνικές διδασκαλίας. Π.χ. ο καταιγισμός ιδεών αποτελεί μία τεχνική διδασκαλίας που μπορεί να επιλεχθεί ως δραστηριότητα προς ενσωμάτωση στο Πρόγραμμα Σπουδών.

α) Ερωτήσεις – απαντήσεις: Οι ερωτήσεις υποβάλλονται είτε από τον/την εκπαιδευτικό/εκπαιδευτή-τρια είτε από τους μαθητευόμενους-ες/καταρτιζόμενους-ες με στόχο την ενίσχυση της συμμετοχής τους και την ανάπτυξη της κριτικής τους ικανότητας. Επιπρόσθετα, μέσω των ερωτήσεων-απαντήσεων οι μαθητευόμενοι/ες παρακινούνται σε σκέψη και δημιουργείται κλίμα συνεργασίας και επικοινωνίας (Μουζάκης, 2006).

β) Συζήτηση: Εκπαιδευτικός/εκπαιδευτής και εκπαιδευόμενοι/καταρτιζόμενοι ανταλλάσσουν απόψεις πάνω σε κάποιο θέμα με σκοπό να καταλήξουν σε συμπεράσματα και αποφάσεις στο πλαίσιο μιας ομάδας ή μικρότερων υπο-ομάδων (Noyè and Piveteau, 1999:48).

γ) Καταιγισμός ιδεών: Οι μαθητευόμενοι/ες ενθαρρύνονται να εκφράσουν ελεύθερα και αυθόρμητα ιδέες και σκέψεις που περιστρέφονται γύρω από ένα συγκεκριμένο ζήτημα. Όπου απαιτείται, ο/η εκπαιδευτικός καθοδηγεί κατάλληλα τους μαθητευόμενους ώστε να μην παρεκκλίνουν από το θέμα.

δ) Ασκήσεις: Μέσω των ασκήσεων οι μαθητευόμενοι/ες καλούνται να επιστρατεύσουν τις γνώσεις τους, ώστε να δώσουν απάντηση σε συγκεκριμένα προβλήματα. Είναι επιθυμητό οι ασκήσεις να έχουν πρακτικό προσανατολισμό, ώστε να πραγματοποιείται η καλλιέργεια συγκεκριμένων δεξιοτήτων που είναι χρήσιμες σε πραγματικές επαγγελματικές καταστάσεις.

ε) Ομάδες εργασίας: Οι εκπαιδευόμενοι/ες μέσα από την ομαδική εργασία ανταλλάσσουν εμπειρίες και ολοκληρώνουν δραστηριότητες με σκοπό την πληρέστερη επεξεργασία της διδακτέας ύλης (Μουζάκης, 2006).

στ) Μελέτη περίπτωσης: Οι μελέτες περίπτωσης «δανείζονται» παραδείγματα από την καθημερινή ζωή, τα οποία συνήθως αφορούν σε πολύπλοκες, άξιες να μελετηθούν περιπτώσεις. Όπως επισημαίνουν οι Noyè and Piveteau (1999:50), ο/η εκπαιδευόμενος/η πρέπει να αναλύσει την περίπτωση, να αναζητήσει τα πραγματικά προβλήματα, να υποδείξει τη δράση που πρέπει να αναλάβει.

ζ) Παιχνίδι ρόλων: Οι συμμετέχοντες/ουσες υιοθετούν την συμπεριφορά μιας συγκεκριμένης προσωπικότητας, υποδύονται έναν ρόλο, προκειμένου να αντιληφθούν καλύτερα μια κατάσταση και τον τρόπο αντίδρασής τους μέσα σε αυτή (Nogè & Riveteau, 1999:49). Το Παιχνίδι Ρόλων στο πλαίσιο της λειτουργίας της ΕΕΚ, κρίνεται σκόπιμο να αφορά σε πραγματικές επαγγελματικές καταστάσεις που θα αντιμετωπίσει ο/η μαθητευόμενος/η όπως π.χ. σχέση επαγγελματία-πελάτη, επικοινωνία με εκπροσώπους δημοσίων δομών κ.ο.κ. Ωστόσο, επισημαίνεται ότι η τεχνική αυτή απαιτεί τη δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης, σαφείς οδηγίες προς τους συμμετέχοντες καθώς και την ύπαρξη ενός μοντέλου παρατήρησης για την ανάπτυξη των συμπεριφορών.

η) Προσομοίωση: Η προσομοίωση μπορεί να αφορά πολλές μορφές, όπως λ.χ. στην αναπαράσταση συνθηκών που προσιδιάζουν σε πραγματικές επαγγελματικές καταστάσεις. Ωστόσο, προκειμένου να εφαρμοστεί αυτή η τεχνική θα πρέπει οι συνθήκες και τα διαθέσιμα μέσα να είναι όμοια με αυτά που συναντώνται στην αντίστοιχη επαγγελματική κατάσταση.

η) Αυτοκατευθυνόμενη μάθηση: Κατά την αυτοκατευθυνόμενη μάθηση, ο ίδιος ο/η μαθητευόμενος/η καθορίζει προσδιορίζει αυτόνομα ή με ελάχιστη βοήθεια όλες τις φάσεις της μαθησιακής διαδικασίας συμπεριλαμβανομένης της διάγνωσης των μαθησιακών τους αναγκών, της διατύπωσης των μαθησιακών αποτελεσμάτων του προσδιορισμού των πηγών μάθησης, την επιλογή των μεθόδων, των τεχνικών και των μέσων.

ι) Συνέντευξη από ειδικό: Οι μαθητευόμενοι/ες ατομικά ή ομαδικά, σχεδιάζουν και διεξάγουν συνέντευξη από ειδικό για θέμα που τους ενδιαφέρει. Στην ΕΚΚ η συνέντευξη κρίνεται σκόπιμο να προσανατολίζεται στους/στις επαγγελματίες του χώρου, οι οποίοι είναι σε θέση να παρέχουν γενικές ή εξειδικευμένες γνώσεις και πληροφορίες για επιστημονικά/επαγγελματικά θέματα που άπτονται της ειδικότητας.

κ) Εκπαιδευτική επίσκεψη. Η εκπαιδευτική επίσκεψη πραγματοποιείται σε χώρους που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για τους/τις μαθητευόμενους/ες και σχετίζονται άμεσα με το ευρύτερο αντικείμενο της ειδικότητας, όπως π.χ. επίσκεψη σε τεχνικές εταιρίες, σε επιχειρήσεις του κλάδου, σε οργανισμούς που σχετίζονται με το αντικείμενο κ.ο.κ.

3.5 Πρακτικοί κανόνες για την εφαρμογή ενεργητικών συμμετοχικών/βιωματικών τεχνικών διδασκαλίας και την επιλογή κατάλληλων δραστηριοτήτων

Προκειμένου να δημιουργηθούν οι κατάλληλες εκπαιδευτικές συνθήκες που θα επιτρέψουν την εφαρμογή ενεργητικών/συμμετοχικών/βιωματικών τεχνικών διδασκαλίας και την επιλογή των κατάλληλων δραστηριοτήτων προς ένταξη στην διδασκαλία, είναι χρήσιμο ο/η εκπαιδευτικός να εφαρμόσει τους παρακάτω πρακτικούς κανόνες-, οι οποίοι προτείνονται ως καλές πρακτικές για πιο αποτελεσματική διδασκαλία.

- ✓ Αποφύγετε να «βομβαρδίζετε» με μεγάλο όγκο πληροφοριών/θεωρητικών γνώσεων τους/τις μαθητευόμενους/ες.
- ✓ Αποφύγετε να καθιστάτε τους/τις μαθητευόμενους/ες απλούς ακροατές μιας διάλεξης.
- ✓ Ανιχνεύστε τις αξίες, στάσεις, προτιμήσεις και εμπειρίες των μαθητευόμενων και λάβετε υπόψη κατά την επιλογή των τεχνικών διδασκαλίας και των αντίστοιχων δραστηριοτήτων.
- ✓ Επιλέξτε την κατάλληλη τεχνική/ή τον κατάλληλο συνδυασμό τεχνικών κάθε φορά ανάλογα με το μαθησιακό αποτέλεσμα που επιθυμείτε να επιτύχετε, λαμβάνοντας υπόψη τα διαθέσιμα μέσα, καθώς και τα χαρακτηριστικά του κοινού στο οποίο απευθύνεστε.
- ✓ Κατά την επιλογή των τεχνικών διδασκαλίας και των δραστηριοτήτων δώστε έμφαση στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων των εκπαιδευομένων.
- ✓ Προγραμματίστε και οργανώστε καλά τις δραστηριότητες προτού προβείτε στην υλοποίησή τους.
- ✓ Εξηγήστε την σκοπιμότητα και σημασία των τεχνικών και δραστηριοτήτων που επιλέγετε να χρησιμοποιήσετε/εντάξετε στην διδασκαλία σας.
- ✓ Καθοδηγήστε τον/την μαθητευόμενο/η κατά τη διεξαγωγή των δραστηριοτήτων μέσω των κατάλληλων ερωτήσεων και διορθώστε τις ενέργειές του/της, όπου αυτό απαιτείται.
- ✓ Φροντίστε, ώστε οι μαθητευόμενοι/ες να εμπλακούν σε δραστηριότητες ανώτερου γνωστικού επιπέδου, όπως ανάλυσης/σύνθεσης/αξιολόγησης και αποφεύγετε να τους καθιστάτε απλούς ακροατές μιας διάλεξης.
- ✓ Δημιουργήστε το κατάλληλο μαθησιακό κλίμα, προτού προχωρήσετε στις διδακτικές ενέργειες που έχετε επιλέξει.

Ανακεφαλαίωση

- Στο «Πλαίσιο Ποιότητας Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ» περιγράφονται μεταξύ άλλων η Στοχοθεσία και οι Βασικές Προδιαγραφές των Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ.
- Οι σκοποί των Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ καλύπτουν ένα ευρύ πεδίο που εκτείνεται από την ανάπτυξη πολλαπλών δεξιοτήτων (κοινωνικών, επίλυσης προβλημάτων, καινοτομίας, επιχειρηματικότητας κ.ο.κ.) έως και την προώθηση αρχών που σχετίζονται με θέματα περιβάλλοντος, αειφορίας, ασφάλειας και υγείας της εργασίας και δια βίου μάθησης.
- Εξίσου σημαντικό ρόλο στην εφαρμογή των Προγραμμάτων Σπουδών διαδραματίζουν και παράγοντες, όπως η επιμόρφωση του/της εκπαιδευτικού σε νέες μεθόδους/τεχνικές διδασκαλίας και αξιολόγησης, η αλλαγή της στάσης τους απέναντι σε νέες μορφές μάθησης, καθώς και ο εκσυγχρονισμός των μέσων διδασκαλίας.
- Στο Γενικό μέρος του Προγράμματος Σπουδών για το Μεταλυκειακό έτος-τάξη Μαθητείας, περιλαμβάνονται:
 - 1) Οι Γενικές Οδηγίες για την εφαρμογή του Προγράμματος Σπουδών στις οποίες περιγράφονται ο Σκοπός, οι Στόχοι, η Δομή-Διάρκεια, οι Εκπαιδευτικές μέθοδοι τα Υλικά και μέσα που χρησιμοποιούνται.
 - 2) Η περιγραφή των Επαγγελματικών Προσόντων Επιπέδου 5 των Αποφοίτων της Ειδικότητας καθώς και λοιπά συνεκτιμώμενα δεδομένα για τις σύγχρονες εξελίξεις στην ειδικότητα.
 - 3) Τα γενικά Μαθησιακά Αποτελέσματα και
 - 4) Η περιγραφή των Κριτηρίων Αξιολόγησης.
- Στο Ειδικό μέρος του Προγράμματος Σπουδών για το Μεταλυκειακό έτος-τάξη Μαθητείας αναπτύσσεται το Πρόγραμμα Σπουδών καθαυτό. Το Πρόγραμμα Σπουδών διαιρείται σε Μαθησιακές ενότητες, οι οποίες αποτελούν «δεσμίδες» Μαθησιακών αποτελεσμάτων. Τα μαθησιακά αποτελέσματα συμπληρώνονται ενδεικτικές δραστηριότητες και κριτήρια αξιολόγησης.
- Οι κυριότερες εκπαιδευτικές τεχνικές που προωθούν την ενεργητική συμμετοχή των μαθητευομένων/καταρτιζομένων είναι οι ερωτήσεις – απαντήσεις, η συζήτηση, ο καταγισμός ιδεών, οι ασκήσεις, οι ομάδες εργασίας, η μελέτη περίπτωσης, το παιχνίδι ρόλων, η προσομοίωση, η λύση προβλήματος, η αυτοκατευθυνόμενη μάθηση, η συνέντευξη από ειδικό και η εκπαιδευτική επίσκεψη.

- Προκειμένου να δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες που θα επιτρέψουν την εφαρμογή ενεργητικών/συμμετοχικών/βιωματικών τεχνικών διδασκαλίας είναι χρήσιμο ο/η εκπαιδευτικός να εφαρμόσει ορισμένους πρακτικούς κανόνες- όπως η αποφυγή της διάλεξης και του βομβαρδισμού των μαθητευομένων με μεγάλο όγκο πληροφοριών, η ανίχνευση των αξιών, των στάσεων, των προτιμήσεων και εμπειριών των μαθητευομένων, η καθοδήγηση του/της μαθητευόμενου/ης κατά τη διεξαγωγή των δραστηριοτήτων, η έμφαση στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων των εκπαιδευομένων, ο επαρκής προγραμματισμός και οργάνωση των δραστηριοτήτων, καθώς και η επιλογή της κατάλληλης κατά περίπτωση τεχνικής.

Ερωτήσεις ανατροφοδότησης /δραστηριότητες

Α. Ερωτήσεις Σ-Λ

Σημειώστε Σ ή Λ, δίπλα στις προτάσεις που θεωρείτε Σωστές ή Λανθασμένες αντίστοιχα

1. Ανάμεσα στους στόχους των προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ συγκαταλέγεται η ανάπτυξη δεξιοτήτων εφαρμογής της γνώσης και επίλυσης προβλημάτων σε αυθεντικά επαγγελματικά περιβάλλοντα.

Σ Λ

2. Η σύγχρονη τάση στην ανάπτυξη των Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ είναι να δίνεται μεγάλη έμφαση στην ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων (soft skills).

Σ Λ

3. Είναι επιθυμητό οι εκπαιδευτικοί να μην ενσωματώνουν στην διδασκαλία τους επιπλέον δραστηριότητες πέρα από τις ειδικά σχεδιασμένες ενδεικτικές δραστηριότητες που προτείνονται στο Πρόγραμμα Σπουδών του Μεταλυκειακού Έτους-Τάξη Μαθητείας.

Σ Λ

Β. Ερωτήσεις συμπλήρωσης κενού

Συμπληρώστε τα κενά με τις κατάλληλες λέξεις:

1. Τα Προγράμματα Σπουδών της ΕΚΚ έχουν αρθρωτή (modular) μορφή που σημαίνει ότι αποτελούνται από _____. Οι _____, αποτελούνται από δεσμίδες _____, τα οποία συνοδεύονται από ενδεικτικές _____ καθώς και _____.

Γ. Ερωτήσεις Πολλαπλής Επιλογής

1. Ποιο από τα παρακάτω δεν περιγράφεται στο Πρόγραμμα Σπουδών του Μεταλυκειακού Έτους-Τάξης Μαθητείας της ΕΕΚ;
 - α) Δομή
 - β) Μέθοδοι Αξιολόγησης
 - γ) Μαθησιακά Αποτελέσματα
 - δ) Υλικά και μέσα
 - ε) Συνεκτιμώμενα δεδομένα για τις σύγχρονες εξελίξεις στην ειδικότητα

Δ. Ερωτήσεις Ανάπτυξης

1. Αναφέρετε τρεις στόχους των Προγραμμάτων Σπουδών της Ε.Ε.Κ..
2. Ποιοι είναι οι κρίσιμοι παράγοντες, οι οποίοι επηρεάζουν την επιτυχή εφαρμογή των Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ?
3. Σε ποιους πυλώνες στηρίζονται τα κριτήρια αξιολόγησης των Προγραμμάτων Σπουδών του Μεταλυκειακού Έτους-Τάξης μαθητείας;
4. Περιγράψτε σύντομα πέντε ενεργητικές τεχνικές διδασκαλίας που ενδείκνυνται για την εκπαίδευση ενηλίκων.

Προτεινόμενες Δραστηριότητες

Δραστηριότητα 1 (Εκτιμώμενος χρόνος: 10-15 λεπτά)

Ο βαθμός υλοποίησης και εφαρμογής των Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ εξαρτάται μεταξύ άλλων και από την...

α) «υιοθέτηση σύγχρονων και πιο μαθητοκεντρικών μεθόδων και τεχνικών διδασκαλίας που συνάδουν με την φιλοσοφία των μαθησιακών αποτελεσμάτων, από τους/τις εκπαιδευτικούς»

β) «αλλαγή στάσης των εκπαιδευτικών ως προς τον τρόπο αντιμετώπισης της μάθησης»

Να συζητήσετε-σχολιάσετε τις παραπάνω διατυπώσεις.

Δραστηριότητα 2 (Εκτιμώμενος χρόνος: 15-20 λεπτά)

Ανατρέξτε στα πιο πρόσφατα υφιστάμενα Προγράμματα Σπουδών του Μεταλυκειακού Έτους - Τάξης Μαθητείας για μια ειδικότητα του Τομέα σας. (Όλα τα προγράμματα Σπουδών του Μεταλυκειακού Έτους-Τάξης Μαθητείας είναι διαθέσιμα στην Διεύθυνση: [Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων: Θεσμικό Πλαίσιο Μαθητείας](#). Ειδικότερα τα ΠΣ των ειδικοτήτων της β' φάσης μαθητείας που περιλαμβάνουν μαθησιακά αποτελέσματα είναι διαθέσιμα [εδώ](#))

α) Επιλέξτε ένα μαθησιακό αποτέλεσμα από οποιαδήποτε μαθησιακή ενότητα επιθυμείτε. Στη συνέχεια, προσδιορίστε:

1) Τον τρόπο δημιουργίας του κατάλληλο μαθησιακό κλίμα, προτού προχωρήσετε στις διδακτικές ενέργειες που έχετε επιλέξει.

2) Τον τρόπο ανίχνευσης των αξιών, στάσεων, προτιμήσεων και εμπειριών των μαθητευόμενων που θα επιλέγατε, προκειμένου να διευκολύνετε την επίτευξη του συγκεκριμένου μαθησιακού αποτελέσματος.

3) Την κατάλληλη τεχνική/συνδυασμό τεχνικών που θα επιλέγατε να ενσωματώσετε στην διδασκαλία σας λαμβάνοντας υπόψη το μαθησιακό αποτέλεσμα που θέλετε να επιτύχετε, καθώς και το γεγονός ότι οι μαθητευόμενοι/ες σας είναι ενήλικοι. Εξηγήστε τη σκοπιμότητα της επιλογής σας.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

Cedefop, (2010). *Learning Outcomes approaches in VET Curricula, Research Paper 6*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Cedefop, (2012). *Curriculum reform in Europe, The impact of learning outcomes Research Paper 29*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Νογέ D. και Piveteau J, (1999). *Πρακτικός Οδηγός του Εκπαιδευτή. Μετάφραση: Ελευθερία Ζέη, Επιμέλεια σειράς: Αλέξης Κόκκος, 1^η έκδοση, Αθήνα: Μεταίχμιο.*

ΙΕΠ , (2017). *Επικαιροποιημένα Προγράμματα Σπουδών του ΙΕΠ για τις ειδικότητες Τεχνικός Δομικών Έργων και Γεωπληροφορικής και Τεχνικός Φυτικής Παραγωγής, Πράξη 46/9-11-2017 και Πράξη 47/16-11-2017 του Δ.Σ. του ΙΕΠ αντίστοιχα.*

<http://www.iep.edu.gr/el/metalykeiako-etos-taksi-mathiteias-domikon-ergon/programma-spoudon-gia-to-metalykeiako-etos-taksi-mathiteias-eidikotitas-tehnikos-domikon-ergon-ekkremai-fek>

<http://www.iep.edu.gr/el/metalykeiako-etos-taksi-mathiteias-geoponias/programma-spoudon-gia-to-metalykeiako-etos-taksi-mathiteias-eidikotitas-tehnikos-fytikis-paragogis-ekkremai-fek>

Μουζάκης, Χ., (2006). *Εκπαίδευση Ενηλίκων Τεχνικές εκπαίδευσης ενηλίκων από απόσταση και ο ρόλος του εκπαιδευτή*. Αθήνα: ΙΔΕΚΕ.

Δικτυογραφικές Αναφορές

Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων (2018). *Θεσμικό Πλαίσιο Μαθητείας*, ανακτήθηκε 2 Απριλίου 2018 από

http://www.minedu.gov.gr/publications/docs2018/12_3_18_thesmiko-mathiteias-gia_istotelida-12-03-2018.pdf.

Νομοθεσία

Κ.Υ.Α. 26381/16-2-2017, *Υλοποίηση Μεταλυκειακού Έτους -Τάξη Μαθητείας αρμοδιότητας ΥΠ.ΠΕ.Θ., ΦΕΚ 490/Β'/20-02-2017.*

ΦΕΚ 3820/Β'/31-10-2017.Φ2/181534/Δ4 /2017 Υ.Α., Προγράμματα Σπουδών για το «Μεταλυκειακό έτος – τάξη μαθητείας» των αποφοίτων των ειδικοτήτων: «Τεχνικός Τεχνολογίας Τροφίμων και Ποτών», «Υπάλληλος Τουριστικών Επιχειρήσεων», «Γραφικών Τεχνών», «Τεχνικός Ηλεκτρονικών και Υπολογιστικών Συστημάτων, Εγκαταστάσεων, Δικτύων και Τηλεπικοινωνιών», «Τεχνικός Εγκαταστάσεων Ψύξης, Αερισμού και Κλιματισμού», «Βοηθός Ιατρικών Εργαστηρίων», «Βοηθός Βρεφονηπιοκόμων», «Αισθητικής Τέχνης», «Βοηθός Φυσικοθεραπευτή».

Οδηγός για περαιτέρω μελέτη

Βλ. υλικό επιμορφωτικής ενότητας ΘΕ4Β: Σύγχρονες μέθοδοι διδασκαλίας στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση

Παράρτημα

Προτεινόμενες απαντήσεις στις ερωτήσεις ανατροφοδότησης

Κεφάλαιο 1

Α. Ερωτήσεις Σ-Λ

1Σ, 2Σ, 3Λ, 4Σ, 5Λ, 6Λ

Β. Ερωτήσεις συμπλήρωσης κενού

1. γνώσεις, δεξιότητες, ικανότητες.

2. α.(Γ), β.(Δ), γ.(Ι), δ.(Ι), ε.(Ι), στ.(Δ), ζ.(Δ), θ.(Γ), ι. (Δ), κ. (Ι), λ. (Γ), μ. (Ι)

3. α.4 , β.4 , γ.4 , δ.3 , ε.5 , στ.5

Γ. Ερωτήσεις Ανάπτυξης

Απάντηση

Η ενότητα με τίτλο «Ζώνη Ευέλικτου Προγράμματος Μαθητείας» εντάσσεται στο Π.Σ. με σκοπό να δώσει στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση του «Μεταλυκειακού έτους-τάξης Μαθητείας» στοιχεία ευελιξίας σε ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και ενδιαφέροντα των μαθητευομένων αλλά και στοιχεία προσαρμοστικότητας του Π.Σ. σε τοπικές ή άλλου τύπου ιδιαιτερότητες. Οι εκπαιδευτικοί—κατά την κρίση τους και μετά από διερεύνηση των εκπαιδευτικών αναγκών των μαθητευομένων- καλούνται να αξιοποιήσουν αυτές τις ώρες είτε στο τέλος του Προγράμματος είτε εμβόλιμα μεταξύ των υπολοίπων ενοτήτων. Στο πλαίσιο της Ζώνης Ευέλικτου Προγράμματος του Μεταλυκειακού έτους-τάξης Μαθητείας των αποφοίτων ΕΠΑΛ δύνανται είτε να εξειδικεύονται περαιτέρω στοιχεία του υπολοίπου προγράμματος είτε να εισάγονται νέα στοιχεία που σχετίζονται με την ειδικότητα.

Ε. Ερωτήσεις αντιστοίχισης

1. Α.1, Β.2, Γ.5, Δ.3, Ε.6, ΣΤ.4

Κεφάλαιο 2

Α. Ερωτήσεις Σ-Λ

1Σ, 2Λ, 3Λ, 4Λ.

Β. Ερωτήσεις Ανάπτυξης

1.Απάντηση

Τα μαθησιακά αποτελέσματα επιτρέπουν την ικανότητα της μεταφοράς της αποκτηθείσας γνώσης και της εφαρμογής των αντίστοιχων δεξιοτήτων σε πραγματικές επαγγελματικές συνθήκες.

2.Απάντηση

Η 4^η Βασική Αρχή που αφορά στη δυνατότητα προσαρμογής/ευελιξίας/αυτονομίας σε τοπικές ιδιαιτερότητες και χαρακτηριστικά με τη διασφάλιση των κατάλληλων προϋποθέσεων καλύπτεται από την πρόβλεψη ένταξης στο Πρόγραμμα Σπουδών του Μεταλυκειακού έτους – Τάξης μαθητείας της «Ζώνης Ευέλικτου Προγράμματος μαθητείας» διάρκειας 42 ωρών, η οποία έχει ως σκοπό να δώσει στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση του «Μεταλυκειακού έτους-τάξης μαθητείας» στοιχεία ευελιξίας σε ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και ενδιαφέροντα των μαθητευομένων.

Κεφάλαιο 3

Α. Ερωτήσεις Σ-Λ

1Σ, 2Σ, 3Λ

Β. Ερωτήσεις συμπλήρωσης κενού

1. μαθησιακές ενότητες, μαθησιακές ενότητες, μαθησιακών αποτελεσμάτων, δραστηριότητες, κριτήρια αξιολόγησης.

Γ. Ερωτήσεις Πολλαπλής Επιλογής

1. β

Δ. Ερωτήσεις Ανάπτυξης

1. Απάντηση

- Η καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης.
- Προσέγγιση και αξιολόγηση της απαραίτητης γνώσης μέσα από ποικίλους εναλλακτικούς τρόπους, ώστε να προσφέρονται ευκαιρίες μάθησης και ανάπτυξης σε όλους τους εκπαιδευομένους, ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους.
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων εφαρμογής της γνώσης και επίλυσης προβλημάτων σε αυθεντικά επαγγελματικά περιβάλλοντα.

2. Απάντηση

- Η επιμόρφωση του/της εκπαιδευτικού σε ζητήματα νέων μεθόδων /τεχνικών διδασκαλίας και αξιολόγησης.
- Η υιοθέτηση σύγχρονων και περισσότερο μαθητοκεντρικών μεθόδων και τεχνικών διδασκαλίας που συνάδουν με τη φιλοσοφία των μαθησιακών αποτελεσμάτων, από τους/τις εκπαιδευτικούς.
- Η αλλαγή στάσης των εκπαιδευτικών ως προς τον τρόπο αντιμετώπισης της μάθησης.
- Ο εκσυγχρονισμός των μέσων διδασκαλίας, ώστε να ανταποκρίνονται στις νέες απαιτήσεις των Προγραμμάτων Σπουδών.

3. Απάντηση

α) θεμελιώδεις υποστηρικτικές γνώσεις

π.χ.

δ) κρίσιμες ικανότητες δια βίου εκπαίδευσης

γ) χρήση εργαλείων και υλικών

β) επίγνωση και τήρηση διαδικασιών

4. Απάντηση

Καταιγισμός ιδεών: Οι μαθητευόμενοι/ες ενθαρρύνονται να εκφράσουν ελεύθερα και αυθόρμητα ιδέες και σκέψεις που περιστρέφονται γύρω από ένα συγκεκριμένο ζήτημα.

Μελέτη περίπτωσης: Οι μελέτες περίπτωσης «δανείζονται» παραδείγματα από την καθημερινή ζωή, τα οποία συνήθως αφορούν σε πολύπλοκες, άξιες να μελετηθούν περιπτώσεις.

Παιχνίδι ρόλων: Οι συμμετέχοντες υιοθετούν την συμπεριφορά μιας συγκεκριμένης προσωπικότητας, υποδύονται έναν ρόλο, προκειμένου να αντιληφθούν καλύτερα μια κατάσταση και τον τρόπο αντίδρασής τους μέσα σε αυτή.

Προσομοίωση: Η προσομοίωση μπορεί να αφορά πολλές μορφές όπως λ.χ. στην αναπαράσταση συνθηκών που προσιδιάζουν σε πραγματικές επαγγελματικές καταστάσεις.

Εκπαιδευτική επίσκεψη: Η εκπαιδευτική επίσκεψη πραγματοποιείται σε χώρους που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για τους/τις μαθητευόμενους/ες και σχετίζονται άμεσα με το ευρύτερο αντικείμενο της ειδικότητας, όπως π.χ. επίσκεψη σε τεχνικές εταιρίες, σε επιχειρήσεις του κλάδου, σε οργανισμούς που σχετίζονται με το αντικείμενο κ.ο.κ.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

A/A	ΤΙΤΛΟΣ	ΣΕΛΙΔΑ
Σχήμα 1	Βασικές αρχές κατά την ανάπτυξη των ΠΣ της ΕΕΚ	31
Σχήμα 2	Η Ταξινόμια του Bloom	40
Σχήμα 3	Βασικά στοιχεία αποδοτικού μαθησιακού αποτελέσματος	43
Σχήμα 4	Δομή των Προγραμμάτων Σπουδών του «Μεταλυκειακού Έτους- Τάξης Μαθητείας»	59

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

A/A	ΤΙΤΛΟΣ	ΣΕΛΙΔΑ
Πίνακας 1	Γνώσεις-Δεξιότητες-Ικανότητες Επιπέδου 5	12
Πίνακας 2	Διαφοροποίηση Γνώσεων, Δεξιοτήτων, Ικανοτήτων Επιπέδων 4 και 5	15
Πίνακας 3	Διαφοροποίηση Γνώσεων, Δεξιοτήτων, Ικανοτήτων Επιπέδων 4 και 5 (ΕΟΠΠΕΠ: Επίπεδα Ε.Π.Π., 2018)	16
Πίνακας 4	Μαθησιακές Ενότητες Προγραμμάτων Σπουδών του Μεταλυκειακού Έτους Τάξης μαθητείας	60
Πίνακας 5	Παράδειγμα Δομής Προγράμματος Σπουδών	62

